

Veien fra utdanning til arbeidsmarked for indiske og pakistanske etterkommere i Norge

Vibeke Puja Ekre

Masteroppgave i sosiologi, ved Institutt for Sosiologi og
Samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

Våren 2013

*Veien fra utdanning til arbeidsmarked for indiske
og pakistanske etterkommere i Norge*

Vibeke Puja Ekre

Copyright Vibeke Puja Ekre

2013

Veien fra utdanning til arbeidsmarked for indiske og pakistanske etterkommere i Norge

Vibeke Puja Ekre

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Temaet innvandring har lenge omhandlet førstegenerasjonsinnvandrere alene. De senere årene har flere av deres etterkommere fullført utdanning og kommet seg inn i arbeidsmarkedet. I denne oppgaven ser jeg på hvordan etterkommere med foreldre fra India og Pakistan plasserer seg i det norske arbeidslivet. Jeg ønsker å finne ut om indiske og pakistanske etterkommeres sannsynlighet for å være sysselsatt er på lik linje som majoriteten. Datasettet som benyttes i oppgaven baserer seg på registerdata og er administrert av SSB. Dataene er gjort tilgjengelig for meg gjennom forskningsprosjektet «Discrim» - Measuring and Explaining Discrimination in the Labour Market - ved Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo. Utvalget i datasettet mitt består av indiske og pakistanske etterkommere i Norge, samt et 10 % tilfeldig utvalg av majoriteten, som er født mellom 1975 og 1990, og som minimum har fullført videregående utdanning. Jeg benytter meg av logistisk regresjon i analysene og undersøker hvordan landbakgrunn, individuelle faktorer og utdanningsnivå og utdanningsretning påvirker sannsynligheten for sysselsetting. Det benyttes tre ulike analyser for å kartlegge de eventuelle forskjellene. Først gjøres det en analyse av arbeidsmarkedet i 2010, deretter ser jeg på yrkesstatusen til utvalget ett år etter de har fullført sin høyeste utdanning og helt til slutt ser jeg på sannsynligheten for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. I analysene benyttes majoriteten som referansegruppe for de to etterkommergruppene. Resultatene viser at både indiske og pakistanske etterkommere gjennomgående har lavere sannsynlighet for å være sysselsatt enn majoriteten i alle analysene. Det gjøres separate analyser for menn og kvinner i alle tre analysene. Resultatene for menn tyder mot at pakistanske etterkommere har høyere sannsynlighet for å være sysselsatt enn indiske etterkommere. For kvinner tenderer det mot at indiske etterkommere har høyere sannsynlighet enn pakistanske etterkommere for å være sysselsatt. For å få et klarere bilde av hvordan indiske og pakistanske etterkommere skiller seg fra hverandre, utføres det også en analyse hvor pakistanske etterkommere virker som referansegruppe for indiske etterkommere. Her ser jeg på sannsynligheten for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Med kontroll for individuelle faktorer og utdanning, gir ingen av de separate analysene for etterkommergruppene signifikante resultater. Det konkluderes derfor med at det er klare forskjeller mellom majoriteten og etterkommergruppene, men at det ikke er store forskjeller mellom indiske og pakistanske etterkommere.

Forord

Denne oppgaven ble skrevet ved Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi, ved Universitetet i Oslo, med veiledning fra hovedveileder Gunn Elisabeth Birkelund og biveileder Elisabeth Ugreninov. Å skrive masteroppgaven har vært både spennende, utfordrende og ikke minst lærerikt.

Jeg vil takke Gunn Elisabeth Birkelund for positiv og engasjert veiledning. Selv de dagene motivasjonen ikke var helt på topp, kunne jeg gå hjem etter veiledning med nytt giv og bedre selvtillit i forhold til oppgaven. Elisabeth Ugreninov fortjener også en stor takk, for all tid og hjelp jeg fikk under behandling av dataene.

Jeg vil også takke medstudenter på Discrim-seminar og ulikhetsseminar for konstruktive tilbakemeldinger, og særlig en stor takk til Mats Lillehagen for hyppig og engasjert datahjelp. Takk til familie og venner som har støttet meg gjennom hele prosessen og gitt gode ord gjennom den lange berg- og dalbanen jeg har vært i det siste året. Ingen nevnt, ingen glemt. Sist men ikke minst vil jeg takke Amanjot for støtte, korrekturlesing, tur til India og umåtelig tålmodighet gjennom skriveprosessen.

Vibeke Puja Ekre

Oslo, 24 april 2013.

Innholdsfortegnelse

1	Introduksjon.....	1
	Forskningsspørsmål.....	2
	Hvorfor akkurat indiske og pakistanske etterkommere?.....	4
	Begrepsavklaring	6
	Indiske og pakistanske innvandrere og etterkommere i Norge i dag	7
	Innvandringspolitikk.....	8
	Bosted.....	10
	Etterkommer: forventning og ressurs	11
	Gangen i oppgaven.....	13
2	Tidligere forskning.....	15
	Discrim-prosjektet.....	17
	Familiefokus og forventninger hjemmefra	17
	Valg av utdanning.....	18
	Arbeidsmarkedet.....	20
	Tid fra utdanning til arbeid.....	21
	Internasjonale studier.....	25
3	Teori	29
	Diskrimineringsteori	29
	Humankapitalteori	31
	Sosialt nettverk	32
	Arbeidsdeling i hjemmet.....	33
4	Metode og data.....	37
	Registerdata.....	37
	Gruppering av datamaterialet	38
	Utvalsrestriksjoner	38
	Avhengige variable	39
	Uavhengige variable.....	40
	Statistiske metoder.....	43
	Etikk	47
5	Beskrivende statistikk	48
	Etterkommere av innvandrere fra India og Pakistan.....	48
	Innvandringsgrunn foreldre.....	48
	Yrkesstatus 2010.....	50
	Beskrivende statistikk: analyse 1.....	50
	I jobb 2010	52
	I jobb ett år etter utdanning	53
	I jobb tre år etter utdanning.....	53
	Utdanningsnivå.....	53
	Utdanningsretning.....	54
	Sivilstatus.....	55
	Antall barn.....	55
	Bosted.....	55
6	Arbeidsmarkedstilknytning i 2010.....	57
	Arbeidsmarkedet 2010.....	58

I arbeid i 2010, for menn	61
I arbeid i 2010, for kvinner	64
7 Sysselsetting ett år etter endt utdanning	67
Sysselsatt ett år etter endt utdanning, for menn	70
Sysselsatt ett år etter endt utdanning, for kvinner	73
Sysselsatt ett år etter endt utdanning, sammenligning av etterkommergruppene	75
8 Sysselsetting tre år etter endt utdanning	81
Sysselsatt tre år etter endt utdanning, for menn	83
Sysselsatt tre år etter endt utdanning, for kvinner	85
9 Diskusjon og avslutning	88
Videre forskning	95
Litteratur	97
Appendiks	106
Appendiks A: I arbeid 2010, hel modell	106
Appendiks B: I arbeid 2010, for menn	107
Appendiks C: I arbeid 2010, for kvinner	108
Appendiks D: I arbeid ett år etter endt utdanning, hel modell	109
Appendiks E: I arbeid ett år etter endt utdanning, for menn	110
Appendiks F: I arbeid ett år etter endt utdanning, for kvinner	111
Appendiks G: I arbeid tre år etter endt utdanning, hel modell	112
Appendiks H: I arbeid tre år etter endt utdanning, for menn	113
Appendiks I: I arbeid tre år etter endt utdanning, for kvinner	114
Appendiks J: Separate analyser for etterkommergruppene, hel modell	115
Appendiks K: Separate analyser for etterkommergruppene, menn	116
Appendiks L: Separate analyser for etterkommergruppene, kvinner	117
Appendiks M: I arbeid 2010, for menn: samspill	118
Appendiks N: I arbeid 2010, for kvinner: samspill	119
Appendiks O: Sysselsatt ett år etter endt utdanning. For menn: samspill	120
Appendiks P: Sysselsatt ett år etter endt utdanning. For kvinner: samspill	121
Appendiks Q: Sysselsatt tre år etter endt utdanning. For menn: samspill	122
Appendiks R: Sysselsatt tre år etter endt utdanning. For kvinner: samspill	123
Appendiks S: Oddsen for å være i arbeid 2010, lagt til dummy for antall barn	124
Appendiks T: Oddsen for å være i arbeid 2010, for menn, lagt til dummy for antall barn	125
Appendiks U: Oddsen for å være i arbeid 2010, for kvinner, lagt til dummy for antall barn	126
Appendiks V: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Kvinner som er bosatt i Oslo, født i 1975, er gift, har to barn og har naturvitenskapelig utdanning	127
Appendiks W: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Menn som er bosatt i Oslo, født i 1975, er gift, har to barn og har helsefaglig utdanning ..	127

Liste over tabeller og figurer

Tabell 1: Antall etterkommere av innvandrere i analysen	48
Tabell 2: Indiske og pakistanske innvandrere: Innvandringsgrunn.....	49
Tabell 3: Yrkesstatus 2010. Prosent.....	50
Tabell 4: Beskrivende statistikk.	52
Tabell 5: Oddsene for å være i arbeid 2010.....	58
Tabell 6: Oddsene for å være i arbeid 2010. Menn.....	61
Tabell 7: Oddsene for å være i arbeid 2010. Kvinner.....	64
Tabell 8: Oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning.	68
Tabell 9: Oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Menn.	70
Tabell 10: Oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Kvinner.....	73
Tabell 11: Oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Indiske og pakistanske etterkommere.....	75
Tabell 12: Oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Indiske og pakistanske etterkommere. Menn.....	77
Tabell 13: Oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Indiske og pakistanske etterkommere. Kvinner.....	79
Tabell 14: Oddsene for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning.....	81
Tabell 15: Oddsene for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Menn.	83
Tabell 16: Oddsene for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Kvinner.	85
 Figur 1: Indiske og pakistanske etterkommere i Storbritannia 2007.....	27
Figur 2: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt i 2010 for menn som bor i Oslo, er ugift, ikke har barn og har utdanning i økonomiske fag.	63

Figur 3: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt i 2010 for kvinner som bor i Oslo, er ugift, ikke har barn og har utdanning i økonomiske fag	65
Figur 4: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning for menn bosatt i Oslo, født i 1975, uten barn, ugift og med økonomisk utdanning.....	71
Figur 5: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning for kvinner bosatt i Oslo, født i 1975, uten barn, ugift og med økonomisk utdanning.	74
Figur 6: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter fullført utdanning for menn med helsefaglig utdanning, bor i Oslo, gift med to barn og født i 1975.....	78
Figur 7: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter fullført utdanning for kvinner med helsefaglig utdanning, bor i Oslo, gift med to barn og født i 1975.....	80
Figur 8: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Menn som er bosatt i Oslo, født i 1975, er gift, har to barn og har naturvitenskapelig utdanning.....	84
Figur 9: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Kvinner som er bosatt i Oslo, født i 1975, er gift, har to barn og har helsefaglig utdanning.....	86

1 Introduksjon

“Han så på passet mitt og kasta blick og traff meg, for jeg var fuglen på bakken og han var tvunget til å ville kappe vingene av meg før jeg fikk sunget. Sunget ut om profeten og om Gud, alle disse temaene som ellers er tabu”.

- Karpe Diem “Tusen tegninger”

Linjene over er et utdrag fra musikkgruppa Karpe Diem sin låt ”Tusen Tegninger”. Det aktualiserer godt hvor jeg vil sette startskuddet for oppgaven, som er å belyse eventuelle barrierer indiske og pakistanske etterkommere av innvandrere i Norge kan møte på når de er på vei fra endt utdanning til arbeidsmarkedet. Utdraget handler om en muslimsk gutt som føler seg forhåndsdømt på grunn av sitt utenlands-klingende navn. Samtidig ser vi blant annet hvilke assosiasjoner det forventes å gi de som ser navnet; muslim, religiøsitet og tabu. Selv om etterkommere av innvandrere er født i Norge og føler seg som majoriteten flest, kan møte med nye mennesker skape forvirring og usikkerhet.

”På arbeidsmarkedet handler erfaringer med rasisme for eksempel om jobber man nesten har fått over telefon – men ikke får allikevel når arbeidsgiveren spør etter navnet. Både blant guttene og jentene er det mange som sier at man er nødt til å møte opp på en arbeidsplass og forsøke å gi et godt inntrykk, for skriftlige søknader får man aldri svar på (Prieur:2009:74).”

Sitatet over er hentet fra Prieurs artikkel ”Fargens betydning. Om rasisme og konstruksjon av etniske identiteter” (Prieur 2010). Sitatet er uttalt av en etterkommer av innvandrer fra et ikke-vestlig land. Med dette følger det at personen har en mørkere hudfarge enn majoriteten i Norge, noe også indiske og pakistanske etterkommere har. Det skildrer en mye omtalt barriere som kan følge med det å ha et navn som ikke er norsk-klingende. Det er vanlig at barn av innvandrere bærer navn som er vanlige i landene foreldrene kommer fra, og høyst uvanlig at de blir gitt norske navn. Selv om man er født i Norge, og ikke har inngående kjennskap til verken foreldrenes språk eller kultur, kan navn oppleves så informasjonsbærende at man tror man raskt kan trekke konklusjoner om hvem personen er. Slike situasjoner kan oppleves som svært frustrerende, ubehagelige og ufortjente, særlig hvis man selv identifiserer seg som norsk.

”Jeg tenker som en europeer, helt sikkert, men folk fra Europa vil aldri se meg som en europeer, på grunn av hudfargen min. Det er noe man ikke kan ta fra meg, at faren min er fra Afrika (Prieur:2009:80)”.

Denne personen føler seg helt europeisk, men føler at han ikke blir identifisert som en europeer av omverdenen på grunn av hudfargen sin. Prieur (2010) skriver at han fremhever utdannelsen og språkkunnskapene sine, men at de oppleves som irrelevante på grunn av hudfargen hans. Poenget mitt med å trekke frem disse sitatene er å vise at veien fra utdanning til arbeidsmarkedet i Norge *kan* oppleves lenger for indiske og pakistanske etterkommere i Norge enn for majoriteten, selv om de har gått på samme skoler, etc.

Forskningsspørsmål

Forskning om etterkommere av innvandrere i arbeidsmarkedet er både svært samfunnsmessig og politisk relevant, fordi arbeidsmarkedet anses som en sentral integreringsinstitusjon. Med bakgrunn i hva som finnes av tidligere studier og forskning vil jeg fokusere på indiske og pakistanske etterkommeres tilknytning til arbeidsmarkedet. Siden de første innvandrerne fra disse landene kom til Norge på 1960-tallet, er det ikke gjort mye forskning på deres etterkommere i arbeidslivet, hovedsakelig fordi de fremdeles er relativt unge. Det finnes tidligere forskning på etterkommere av innvandrere i utdanningsinstitusjonen, samt forskning på innvandreres vei fra utdanning til arbeid. Boken ”Integrert” (Birkelund og Mastekaasa 2009) baserer seg på forskningsprosjektet ”Educational Careers” som er tilknyttet Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi ved Universitet i Oslo. Vanskeligheter med å studere etterkommere alene i arbeidsmarkedet argumenteres ganske enkelt med at etterkommerne var for unge og at svært få av dem hadde tilknytning til arbeidsmarkedet. Med fokus på utdanning blant etterkommergruppene fant de en god del variasjoner mellom de ulike landbakgrunnene. Avslutningsvis bemerkes det at etterkommere av innvandrere ikke er en homogen gruppe, og derfor er det svært viktig at fremtidig forskning ser nærmere på betydning av landbakgrunn (Birkelund og Mastekaasa 2009:227). Forskningen jeg har funnet på etterkommere av lignende art omhandler for det meste etterkommergruppene som helhet, eller de ser på et knippe av etterkommergrupper med ulike landbakgrunner, blant annet som i prosjektet ”Educational Careers”. Jeg har ikke funnet noen studier som sammenligner kun to etterkommergrupper i Norge, noe som sannsynligvis begrunnes med at det har vært for få i hver etterkommergruppe til at det har vært mulig. Det finnes studier som sammenligner indiske og pakistanske etterkommere, men det er ofte sammen med andre etnisiteter, og

fokuset er ikke spesielt sentrert på hver av dem. Datamaterialet jeg skal benytte meg av i masteroppgaven består av registerdata fra forskningsprosjektet DISCRIM - Measuring and Explaining Discrimination in the Labour Market - ved Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo. Prosjektet går i hovedsak ut på å avdekke årsaker til diskriminering i arbeidslivet og se på hvor utbredt denne type diskriminering er i Norge. Fokuset i prosjektet er på innvandrere og etterkommere av innvandreres deltakelse i arbeidslivet. Disse dataene muliggjør dermed et studie på etterkommernes vei fra utdanning og videre ut i arbeidsmarkedet. Jeg ønsker derfor å bidra i kunnskapen om disse to etterkommergruppene i arbeidsmarkedet, som en forlengelse av allerede eksisterende kunnskap om etterkommere i arbeidsmarkedet. Etterkommere med foreldre fra India og Pakistan er interessante å se på fordi foreldrene migrerte til Norge på omtrent samme tid, 1960-1970-tallet. Begge gruppene kom da i grove trekk som arbeidsinnvandrere, men innvandringen fra Pakistan har senere blitt dominert av familiejenforening og familieetableringer (Henriksen 2009). De indiske og pakistanske etterkommerne kan i utgangspunktet antas å ha like forutsetninger for å være sysselsatt i det norske arbeidsmarkedet etter endt utdanning. Spesielt på grunn av foreldrenes felles innvandringstidspunkt og opphav fra samme region.

Mine forskningsspørsmål:

- 1. Har indiske og pakistanske etterkommere etter innvandrere like stor deltakelse på arbeidsmarkedet i 2010 som majoriteten med samme alder og utdanning?*
- 2. Har indiske og pakistanske etterkommere etter innvandrere lik sannsynlighet for å være sysselsatt ett og tre år etter endt utdanning ved kontroll for utdanningstype og lengde?*

Som forskningsspørsmålene tilsier vil jeg først gjøre en analyse av arbeidsmarkedet i Norge i 2010 og se hvor mange indiske etterkommere og pakistanske etterkommere som er integrert i det norske arbeidsmarkedet i 2010. Jeg vil her gjøre en sammenligning med et 10 % utvalg av majoriteten for begge gruppene. Deretter vil jeg gjøre analyser på utvalget ett og tre år etter endt utdanning, og se på gruppenes sannsynlighet for å være sysselsatt. Observasjonene som sammenlignes har lik utdanningsbakgrunn, og har dermed i

utgangspunktet de samme mulighetene for arbeid etter utdanningen. Tidligere undersøkelser har vist at indere i gjennomsnitt tar mer utdanning enn majoriteten, mens pakistannerne derimot ligger blant de gruppene hvor ganske få tar høyere utdanning (Heath og Cheung 2007). Dette gjelder både førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommere sett under ett (SSB 2012). I 2010 var 15420 etterkommere av innvandrere sysselsatt, mens det i 2011 var en økning til 16927 blant denne gruppen. Kjønnsfordelingen her viser ingen store forskjeller, men det er en noe høyere prosentandel sysselsatte mannlige enn kvinnelige etterkommere av innvandrere. Av alle de sysselsatte hadde 51,8 % i 2010 og 52,4 % i 2011 asiatiske bakgrunn (SSB 2011 b).

Hvorfor akkurat indiske og pakistanske etterkommere?

Hvis man taster inn ”indere og pakistannerne” i søkefeltet på Google, får man opp overskrifter som ”India og Pakistan trenger fredsbygging”, ”Indere og pakistannerne skjøt på hverandre”, ”Indo-pakistanske kriger og konflikter” og ”Tar med seg konflikten til Norge?”. Man får raskt inntrykk av at forholdet mellom disse gruppene er komplisert, konfliktfylt og intenst. Den siste overskriften ”Tar med seg konflikten til Norge?”, kan til en viss grad begrunne min interesse for nettopp disse to gruppene. For det første betyr det at det opprettholdes sterke bånd med hjemlandet over nasjonale landegrensar. For det andre betyr det at det i Norge vil være flere generasjoner som vokser opp med de kontinuerlige stridene mellom landene og de må forholde seg til dette. India og Pakistan er naboland og befolkningen i begge landene har mange likheter, men selvfølgelig også store forskjeller. Jeg synes det er interessant å se på hvordan generasjonen etter de som innvandret til Norge fra disse landene integreres og lever i Norge. Har de tilsynelatende like mål tilknyttet utdanning og arbeidsliv, eller kan viktige forskjeller mellom gruppene synliggjøres med en analyse av norske etterkommere?

På bakgrunn av antatt mangel på sosial omgang mellom indere og pakistannerne i Norge, vil dette være en faktor som gjør at gruppene sannsynligvis danner seg ulike nettverk og erfaringer i forbindelse med både utdanning og arbeidsmarkedet.

For å forstå det konfliktfylte forholdet mellom indere og pakistannerne må man gå tilbake i historien til året 1947. Dette var året India ble uavhengig fra britene og etter ønske fra muslimene om å ha et eget land, resulterte delingen av India (gamle Hindustan) i to land - India og Pakistan. Dette medførte at rundt 15 millioner mennesker måtte flytte på seg over landegrensen som deler provinsen Punjab, og det oppstod mye uro og uenigheter mellom de to landene. I senere tid har konflikter og kriger handlet mye om omstridte områder, spesielt

nordlige Kashmir, der verken India eller Pakistan anser den andre partens krav på området. Disse dagene ved grenseovergangene mellom landene var fylt med død og lidelser for millioner av mennesker, og har satt sitt preg på videre generasjoner både i India og Pakistan (Mageli 1997). At videre generasjoner preges av konfliktene kom frem i en kronikk fra 2012 i Aftenposten av Abid Q. Raja. Raja har pakistanske foreldre, og er født og oppvokst i Oslo. Han sier at han, som mange andre muslimer, vokste opp med til dels hat og antipatier mot India og indere (Raja 2012).

Kramer (1979) skriver om indere og pakistanere som er bosatt i en større norsk by, hvor nesten alle inderne stammer fra Punjab. Punjabi-dialekter snakkes både på den indiske og pakistanske siden av grensen, og forstås både av de som snakker hindi og urdu. Dette gjør at folk fra den indiske siden av Punjab stort sett kan kommunisere med de fleste pakistanere på sitt eget språk. Selv om språket gjør det enkelt å kommunisere, er det ikke slik at pakistanere og indere omgås mye i sosiale settinger. Det virker snarere motsatt, at de to gruppene stort sett holder seg for seg selv. Det kan være mange grunner til dette, men noe av dette skillet kan skyldes de tradisjonelle motsetningene som ble ekstra synlige da landet (Hindustan) ble delt inn i India og Pakistan. Punjab ble i 1947 delt i to mellom muslimer på den ene siden og hinduer og sikher på den andre (Kramer 1979).

I avhandlingen til Fekjær (2007) dokumenterer hun at personer med opprinnelse fra India oppnår enten like bra eller litt bedre utdanning som majoriteten, mens personer med pakistansk opprinnelses utdanningsnivå er lavere enn majoritetens. Fra Fekjærs studier viser det seg at utdanningsforskjellene mellom indiske og pakistanske etterkommere avtar betydelig dersom man sammenligner grupper hvor foreldrene har lik utdanning og inntekt. Men til tross for at forskjellen avtar signifikant kan man fremdeles finne avstander mellom gruppene, ved at indiske etterkommere fortrinnsvis har høyest sannsynlighet for å ha fullført høyere utdanning. Den indiske etterkommergruppen har en høyere andel høyt utdannede foreldre. Dette kan videre påvirke utdanningsnormene og forventningene som stilles til ungdommene i disse familiene, også ved at de selv øker kunnskap om utdanningssystemet (Fekjær 2007). Denne divergensen i humankapital blant ulike minoritetsgrupper er en betydningsfull forklaringsfaktor på hvorfor forskjellene mellom gruppene vedvarer selv når man kontrollerer for sosial bakgrunn. Humankapital kan derimot ikke kaste lys over alle forskjellene. Fekjær (2007) foreslår at den sosiale nedgraderingen enkelte minoritetsforeldre opplever kan virke som en forklaring på de negative effektene av sosial bakgrunn.

En annen grunn til interessen for nettopp indiske og pakistanske etterkommere er å undersøke om etterkommerne har arvet kjønnsrollemønstrene i den indiske og pakistanske kulturen. I media har det kommet opp flere saker som omhandler etterkommere med pakistanske foreldre og deres lavere yrkesaktivitet. I en artikkel i Aftenposten (Stokke 2013) hevdes det at årsaker til dette kan være at menn føler skam dersom ektefellen må jobbe og at det er mange som lyver til seg uføretrygd for å slippe å jobbe. En pakistansk etterkommerkvinne som selv er yrkesaktiv mener at grunnen til at få pakistanske innvandrerkvinner jobber er fordi de er oppvokst i føydale landsbyer der det er uvanlig at kvinnene jobber, i motsetning til de som kommer fra byene. Samtidig mener hun at etterkommerne vil ha en høy grad av yrkesaktivitet fordi de er oppvokst i Norge som er et land med helt andre verdier enn på landsbygda i Pakistan. Hun opplevde selv at mange foreldre fra muslimske miljøer var redde for at jentene skulle bli for selvstendige og ta utdanning, flytte vekk og i verste fall gifte seg med nordmenn. I frykt for dette var det mange som giftet bort døtrene sine i tidlig alder (Stokke 2013).

Andre artikler dokumenterer at indiske etterkommere i stor grad tar høyere utdanning, og trekker særlig frem at indiske etterkommerkvinner befinner seg i utdanningstoppen (Zaman 2006). En artikkel som omhandler det siste, bygger på tall fra SSB, og betegner at i aldersgruppen 30-44 år har en større andel indiske etterkommerkvinner i Norge høyere utdanning enn etnisk norske kvinner. Samtidig påpekes det at det er flere indiske kvinner i det sosiale rom enn pakistanske kvinner. Grunnen til forskjellene her kan være tett forbundet med kjønnsrollemønsteret i kulturen, da det i artikkelen stilles spørsmål om det er lettere for kvinner tilknyttet hinduismen og sikhismen å være eksponert i samfunnet, enn det er for muslimske kvinner (Stokke 2013).

Begrepsavklaring

Innvandrer, førstegenerasjonsinnvandrere eller født i utlandet med to utenlandske foreldre? Annengenerasjonsinnvandrere, etterkommer eller norskfødt med innvandrereforeldre? Debatten rundt innvandrergupperinger og ”hva innvandrerne skal hete” er et omstridt tema i Norge i dag. Begrepene man bruker for å beskrive om personen er født i Norge eller utlandet er endret. Begrepet annengenerasjonsinnvandrere ble tidligere brukt, men ikke nå lenger, fordi det gjør innvandrere til en kategori en ikke kan komme vekk fra på tross av at en er født og oppvokst i Norge (SSB 2008). Fenomenet bindestreks-identitet er også mye omtalt, hvor man for eksempel blir kalt norsk-inder eller norsk-pakistaner. Hvilken rekkefølge blir mest

korrekt? Skal den indiske/pakistanske eller den norske identiteten fremheves som den første og mest sentrale?

Innunder begrepet *etterkommere av innvandrere* kategoriseres de norskfødte med innvandrerforeldre. De barna som er født i utlandet, men innvandret med foreldrene før skolealder ble i Educational Careers-prosjektet (Birkelund og Mastekaasa 2009) omtalt som tidliginnvandrere. I en SSB rapport fra 2009 problematiseres denne kategoriseringen, og det fokuseres på disse gruppene hver for seg for å kartlegge eventuelle forskjeller mellom dem (Henriksen 2009). Unge med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia var med i utvalget i denne analysen, og det viste seg at de er like på de fleste områder. De med pakistansk bakgrunn skilte seg litt ut, ved at etterkommere av pakistanske innvandrere hadde et bredere nettverk enn tidliginnvandrerne fra Pakistan (som kom før fylte 7 år) når det kom til det å ha norske venner. I en undersøkelse av deltakelse i utdanning og arbeidsmarked kommer etterkommere med innvandrerforeldre ut som de med høyest deltakelsesgrad, tett etterfulgt av tidliginnvandrerne, mens innvandrerne ligger langt bak de andre gruppene, uavhengig av alder (Henriksen 2009). Det er derfor legitimt å anse norskfødte med innvandrerforeldre og tidliginnvandrere i en felles kategori som etterkommere av innvandrere. En SSB-rapport fra april 2012 viser at det er 3109 etterkommere med foreldre født i India, og 14844 etterkommere med foreldre født i Pakistan i Norge (SSB 2012 d).

I statistikken ble det etter 2.verdenskrig satt et skille mellom vestlige og ikke-vestlige innvandrere, og dette ble raskt en utbredt kategorisering. Kritikere til denne delingen mener at dette undertrykker mangfoldet innad i disse gruppene, da de interne forskjellene innenfor gruppene kan være like klare som skillet mellom gruppene. Når skillet kommuniseres i media gir det ofte assosiasjoner til at det vestlige er høyt utviklet og positivt, mens det ikke-vestlige bringer med seg mer problematiske assosiasjoner (SSB 2008 b). Dette kaster lys over begrepet orientalisme av Edward Said, som innebærer at Vesten, eller Oksidenten, overfører sine stereotypier på Østen, eller Orienten, når de skal se på asiatiske kulturer og vektlegger allmenne oppfatninger av "de andre" som annerledes. SSB har valgt å gå bort fra grupperingen mellom vestlige og ikke-vestlige innvandrere, og grupperer heller etter verdensdeler eller enkeltland.

Indiske og pakistanske innvandrere og etterkommere i Norge i dag

I Norge i dag er det bosatt mennesker fra 220 ulike land og selvstyrte regioner (SSB 2012 c). Gruppen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde i 2012 13,1 % av den

norske befolkningen. Innvandrerne er kommet som enten arbeidsinnvandrere, flyktninger, gjennom familiegjenforening eller for å ta utdanning. Etterkommerne alene utgjør 2,2 prosent av befolkningen. Etterkommere med foreldre fra Asia utgjør den største andelen etterkommere, med et tall på 57100 som er langt over tallet for de andre verdensregionene. 16 % av alle barn som ble født i år 2011 var norskfødte med innvandrerforeldre. 11 % av etterkommerne, som er den største andelen etterkommere, er bare 0-5 år, mens det kun er 3,9 % som er 16-19 år og 2,0 % som er 20-29. Videre er 0,6 % av etterkommerne 30-39 år (SSB 2012 c). Det er etterkommerne i alderen 16-39 år som vil være aktuelle i min studie, da jeg skal se på deres livsløp etter endt utdanning. I 2010 var 32 % av etterkommerne av pakistansk opprinnelse og 6,1 % av etterkommerne med indisk opprinnelse (Olsen 2010).

I en rapport fra SSB er det listet opp hvor mange innvandrere og norskfødte med innvandrere det bor i utvalgte kommuner i Norge (SSB 2012 e). Ut i fra de listede tallene viser det seg at de fleste med indisk og pakistansk bakgrunn er bosatt i Oslo kommune. Det er bosatt indere i flere kommuner hvor pakistanere ikke er ført opp på listen i det hele tatt og motsatt. Sett bort i fra Oslo kommune er det konsentrert flest indere i Bergen og Trondheim, og flest pakistanere i Kristiansand og Fredrikstad. I kommuner hvor det er både indere og pakistanere er det kun i Stavanger det er flere bosatte indere enn pakistanere, mens det både i Bærum, Drammen og Asker er flere pakistanere enn indere (SSB 2012 e).

Innvandringspolitikk

Selv om jeg skal skrive om etterkommere, mener jeg at det hører med å nevne litt om deres foreldre sin historie. De ulike grunnene foreldrene hadde for å migrere kan være med i forklaringen på hvordan barna deres posisjonerer seg i det norske arbeidslivet i dag. De fleste statistikkene over innvandrerbefolkningen i Norge deler som nevnt inn i vestlige og ikke-vestlige innvandrere. Jeg synes det er viktig å se på mangfoldet, kontrastene og ulikhetene også innad i disse gruppene, og konsentrerer derfor oppgaven til to sentrale etniske grupper i Norge.

Hovedgrunnen til at arbeidsmigrantene kom til Norge på 1960-70 tallet var at andre innvandrerland i Europa stengte adgangen. Regioner i Sør hang etter i den internasjonale utviklingen og hadde problemer med arbeidsledighet. I Vest var det behov for både faglært og ufaglært arbeidskraft, og arbeidsinnvandringen fra Sør bar særlig preg av det sistnevnte. Kjennetegn ved arbeidsinnvandrerne fra Sør sine yrker var at de ga lavere lønninger og lav sosial status (Brochmann 2003).

Den sveitsiske forfatteren Max Frisch ble mye omtalt for sitt utsagn, som illustrerer reaksjoner på arbeidsinnvandringsbølgen over landene i Vest: *"Vi spurte etter arbeid, men det var mennesker som kom"*. I kjølvannet av vestlig utvikling og økende behov for spesialisert arbeidskraft i offshore-industrien, ble "innvandringsstoppen" etter hvert et faktum i Norge på 1970-tallet. I kjølvannet av innvandringsstoppen skulle regjeringen ha mulighet til å utvikle politikk som fulgte samfunnsutviklingen, med en integrasjons og-velferdspolitik som skulle jobbe mot systematiske forskjeller mellom majoriteten og den nyankomne minoriteten i Norge (Brochmann 2003). I årene etter innvandringsstoppen var en tredjedel av "fremmedarbeidere" pakistanske, og alle de andre innvandringsgruppene kom i skyggen av dem. Norge er et sentralt land for pakistansk innvandring, da det kun er to andre europeiske land, Tyskland og Storbritannia, som har et større antall pakistanske borgere. I årene etter innvandringsstoppen ble det også gitt oppholdstillatelser til et betydelig antall indere (Brochmann 2003).

Dersom man så på den pakistanske gruppen som helhet, var dette den største gruppen blant innvandrerbefolkningen ved inngangen av 2000-tallet. Det var også store andeler av svensker, dansker, vietnamesere og jugoslavere, men ved inkludering av etterkommerne ble den pakistanske gruppen den største. Dette skyldes trolig at pakistanerne kom til Norge under strenge innvandringsreguleringer, og problemene for senere innvandrere fra Pakistan økte med årene. Veksten blant den pakistanske gruppen skjedde derfor hovedsakelig gjennom barnefødsler. Svensker og dansker derimot kunne lettere komme inn i det norske arbeidsmarkedet i takt med etterspørselen (Brochmann 2003 b).

De fleste indiske arbeidsinnvandrere i Norge kommer fra område Punjab som ligger på begge sider av grensen mellom India og Pakistan. De indiske innvandrerne i Norge kom fra nokså velstående miljøer i Punjab, men reiste ut på grunn av vanskeligheter for sysselsetting. Det var mange personer med høy utdanning i området, men arbeidsledigheten var fortsatt høy ettersom det ikke fantes nok jobber til alle (Grønhaug 1979).

Selv om det å flytte på seg ble lettere tilgjengelig i forbindelse med globaliseringsprosesser i verden, var det også slik at ikke hvem som helst hadde muligheten til dette ettersom det krevde en viss velstand for å finansiere utvandringen (Grønhaug 1979). Et klart holdepunkt som tenderer mot at de indiske og pakistanske innvandrerne fra Punjab i utgangspunktet stod nokså likestilt med hverandre økonomisk er at de med velstand hadde fordeler når det kommer til å skaffe seg pass. Dette fordi myndighetene i regionen var påpasselige på at de ikke skulle være til økonomisk byrde for staten under utenlandsoppholdet. Det kunne de være dersom indiske statsborgere ble utvist fra andre land

de søkte asyl i eller ikke hadde mulighet til å betale hjemreisen selv. Med pass-søknader måtte det derfor legges ved en erklæring fra en embetsmann eller et medlem av en høyere forsamling som hevdet at man ikke vil være til byrde for staten, eller en garanti fra en person med stor formue. Denne personen fungerte som en slags kausjonist som stod ansvarlig for eventuelle kostnader som staten kunne bli belastet med under utenlandsoppholdet. Med dette kravet var det med andre ord veldig mange innbyggere i Punjab som ikke hadde muligheten til å skaffe seg pass (Grønhaug 1979).

Bosted

Oslo kommune er den kommunen i Norge med høyest andel innvandrere, med 23 %. Bydelene Alna, Søndre Nordstrand, Stovner og Grorud har en andel på over 30 % innvandrere, og i Alna bydel har 18 % opprinnelse fra Asia. Av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo har 22034 landbakgrunn fra Pakistan, mens 4064 har landbakgrunn fra India (SSB 2012 b). I Oslo er det klare skiller mellom ulike bydeler, dette ser man spesielt når det gjelder Oslo Øst og Oslo Vest. Hylland Eriksen med flere ga ut boken ”Den globale drabantbyen, Groruddalen og det nye Norge” (Hylland Eriksen, Alghasi og Eide 2012) som omhandler dette omstridte temaet, med særlig fokus på Groruddalen. *”Området er karakterisert av klare variasjoner når det kommer til kulturell bakgrunn, etnisk tilhørighet, religion, klasse, aldersfordeling, mikrogeografisk plassering og botid”* (Hylland Eriksen og Vestel 2012). På Alna, som er en bydel i Groruddalen, bor det flere innvandrere enn i noen annen bydel i Oslo med et antall på om lag 22 000 i 2011. 23 % av innvandrerne her er opprinnelig fra Pakistan. På 1960-1970 tallet, som var tiden de indiske og pakistanske innvandrerne kom til Norge, var det stor utbygging for Groruddalen, og det skulle her være rimelig å bo og bydelen skulle tiltrekke tilflyttere til hovedstaten. Innvandrerfamiliene flytter hit fordi boligene er rimelige, folk med samme opprinnelsesland er allerede bosatt her, og en ønsker å bo i felleskap med likesinnede. Alna bydel har stor andel av etterkommere som er født i Norge, i kontrast til andre steder hvor flertallet av minoritetsungdommene er født utenlands. Tall fra 2007 viser at 67 % av de bosatte i bydelen var sysselsatt, og 22,2 % av de over 16 år var i utdanning.

På Oslos østkant er det tendenser til det som kalles ”white flight”. Dette innebærer at etnisk norske familier flytter ut av bydeler som med tiden domineres av minoriteter. I årene rundt 2005 medførte økningen i antall personer med innvandringsbakgrunn til kommunikasjonsvansker mellom majoritet og minoritet grunnet minoritetenes mangel på norskkunnskaper (Hylland Eriksen og Vestel 2012). Dette kan være med på å påvirke tiden

det tar til etterkommere kommer i arbeid i form av at de får tilgang til arbeidsmarkedet gjennom sine personlige nettverk. En stor andel av ledige stillinger blir formidlet gjennom personlige nettverk (Granovetter 1995). På bakgrunn av dette spiller den sosiale kapitalen og kompetansen en sentral rolle for hvordan man er stilt i forhold til arbeidsmarkedet.¹

I analysen vil jeg undersøke om det å bo i Oslo gir like høy sannsynlighet for å være sysselsatt som å bo i resten av landet.

Etterkommer: forventning og ressurs

I dette underkapittelet vil jeg gjøre rede for hvordan etterkommeres utdanningsvalg og posisjonering i forhold til arbeidsmarkedet kan være betydelig preget av foreldrenes kultur og ønsker. Av mangel på spesifikk informasjon om de to etterkommergruppene vil det i det følgende omhandle alle etterkommere av innvandrere i Norge generelt. Uten å påstå at det er universelle og klare likhetstrekk mellom de ulike etterkommergruppene, kan de følgende skildringene tenkes å gjelde for indiske etterkommere så vel som pakistanske etterkommere, selv om det ikke er eksplisitt nevnt i litteraturen. Dette fordi begge gruppene er synlige minoriteter i Norge og har opprinnelse fra samme region.

Mange førstegenerasjonsinnvandrere legger bevisst mye vekt på at deres etterkommere skal ta utdanning og satse på skolen. Dette er ofte fordi de ønsker bedre muligheter for barna, både økonomisk og sosialt, enn hva de selv hadde da de innvandret til landet (Leirvik 2010). Studier viser tendenser til at etterkommere er mer motivert og interessert i lengre utdanning enn etnisk norske barn ved at de setter av mer tid til lekser og generelt forholder seg mer positivt innstilt til skole (Brochmann 2003b). I en undersøkelse kom det frem at kjennetegn ved innvandrerforeldre er at de legger stor vekt på viktigheten av gode karakterer, utdanning og karriere for barna. Disse svarene viste seg å være i kontrast til de etnisk norske foreldrenes svar på hva de ønsket for barna sine, som hovedsakelig la vekt på ønsker om at barna skulle være lykkelige og selvstendige, uavhengig av utdanning og yrke. Grunnen til denne forskjellen mellom foreldrene ligger sannsynligvis i innvandrerforeldrenes motivasjon for å innvandre til Norge, hvor tanken sannsynligvis var at deres etterkommere skulle få muligheten til en bedre fremtid enn de kunne fått i opprinnelseslandet (Brochmann 2003 b, Portes og Rumbaut 2001).

---

¹ Idunn Brekke ga i 2008 ut sin doktorgradsavhandling om betydningen av etnisk bakgrunn for sysselsetting og inntekt. Hun I Danmark kom det frem at de store forskjellene i lønnsinntekt blant minoritet og majoritet skyldes at minoritetene har lavere kvalifikasjoner og ufullstendig assimilering (Nielsen med flere 2004). I Norge har undersøkelser vist at tiden som løper fra og med endt utdanning til man kommer i arbeidsmarkedet er av stor betydning for inntekt (Wiborg 2006).

I boken ”Skolebarn og skoleforeldre” (Ericsson og Larsen 2000) skilles det mellom tre ulike strategier minoritetsforeldre forholder seg til under oppdragelsen av barna. Hjemlandsvendt strategi baserer seg på at barna skal leve i tråd med resten av familien i hjemlandet. Med den tolandsvendte strategien tilpasser man seg både det norske og foreldrenes hjemland. I den norskvendte strategien fokuserer man på at hjemlandet tilhører fortiden og at Norge er fremtiden, og at man derfor skal innrette seg i forhold til det (Ericsson og Larsen 2000). Disse tre strategiene kan til et visst punkt minne om de tre ulike måtene å forholde seg til et nytt samfunn på, som er segregasjon, integrasjon eller assimilasjon. Verken strategiene eller holdningene til et samfunn kan ses på som lukkede og kontinuerlige, men heller som idealtypiske skiller. Med en hjemlandsvendt strategi er ønsket at barna skal videreføre kulturen, noe som kan ende i segregasjon, fordi man her kun fokuserer på sin egen tradisjonelle kultur fremfor å internalisere den norske. Med den tolandsvendte strategien kan barna virke som brobyggere mellom den norske kulturen og foreldrenes, og man vil med dette innta et integrasjonsperspektiv. I den norskvendte strategien heller man mot assimilering, ved at man legger vekk alt som forbindes med opprinnelseslandet og fokuserer på å internalisere mest mulig av norske verdier og kultur. Hvis statlige aktører er assimileringorientert kan de tolkes å bære en etnosentrisk holdning. En etnosentrisk holdning innebærer at de norske verdiene trer frem som de beste. Jeg mener denne kartleggingen av ulike strategier er nyttig å ha med seg når man skal se på etterkommere, nettopp for og bedre kunne forstå deres valg i forhold til utdanning og arbeidsliv. Samtidig er det med på å vise hvordan etterkommere kan vokse opp med andre utgangspunkt når det gjelder skolegang enn hva majoriteten i Norge gjør.

Det kan være foreldrene som har videreformidlet etterkommernes kjennskap og kunnskap til opprinnelseslandets kultur, språk og andre praksiser. Kulturell tilhørighet og familietilhørighet er dermed i et sterkt samspill når man former sin etniske identitet (Prieur 2004). Når man pendler mellom to kulturer, innebærer dette et skifte mellom to sentrale roller. Det positive med dette er at forutsetningene for å lære og være åpen for nye ting kan være bedre. Samtidig vil det kunne oppleves som ambivalent og belastende dersom man føler at man ikke mestrer denne pendlingen i den grad det er forventet. Når man skal forholde seg til å leve etter to ulike kulturers verdier og livssyn, vil man også måtte forholde seg til ulike oppfatninger av hva som er rett og galt. Praksiser som er rett å gjøre hjemme regnes kanskje ikke som riktig på skolen og omvendt (Helse og omsorgsdepartementet 1995). De fleste etterkommere er tospråklige, ved at de lærer foreldrenes morsmål i tillegg til norsk. Forskningen på området kan oppsummeres med at tospråklighet er en klar ressurs i både

utdannings- og arbeidsinstitusjonen (Bakken 2003). Blant de største innvandringsgruppene i Norge er det opprettet egne institusjoner som underviser i språk fra opprinnelseslandet, som for eksempel Panjabi Skole Norge (Birkelund og Mastekaasa 2009).

Det kan også tenkes at det er etterkommerne selv som ønsker å styrke sitt bånd til hjemlandet. Blant pakistanske innvandrergupper i Norge er det ikke uvanlig å reise til hjemlandet for en periode på minst seks måneder, for så å vende tilbake til Norge igjen. De pakistanske innvanderne er de av alle innvandringsgruppene i landet som har spesielt mye kontakt med hjemlandet, og i 1996 hadde 40 % av etterkommerne av pakistanske foreldre hatt dette oppholdet i Pakistan (Brochmann 2003 b). Når det gjelder pakistanske ekteskap er det tradisjonelt tenkt at man skal gifte seg med noen innenfor slekten, ofte fettere eller kusiner. Siden pakistanere utgjorde en stor gruppe i Norge etter 1970-tallet, var det lett å finne partner i egen gruppe. Siden de også hadde kontakt med familie som fremdeles var boende i Pakistan var det også aktuelt å hente ektefellen til Norge. Henteekteskap er også i stor grad fungerende blant de indiske innvandrerguppene (Brochmann 2003 b). Ferdinand Mohn studerte praksis av henteekteskap blant etterkommergrupper i Norge i sin masteroppgave (Mohn 2010). Han fant blant annet at utdanning hadde effekt på indiske etterkommeres sannsynlighet for å hente ektefellen fra opprinnelseslandet, i retning av at sannsynligheten var mindre for de som var høyt utdannede. For pakistanske etterkommere hadde utdanning en minimal effekt (Mohn 2010).

Gangen i oppgaven

I innledningkapittelet har jeg gjort rede for tema og problemstilling for oppgaven og gitt en begrepsavklaring av de ulike gruppene det deles inn i. Deretter har jeg utredet litt generelt om indere og pakistanere i Norge og etterkommerens situasjon, samt skrevet litt om oppgavens lokasjon som er selve arbeidsmarkedet i Norge.

I kapittel 2 vil jeg presentere tidligere forskning på feltet, med både internasjonal og norsk forskning. Her omtaler jeg forskning om gruppens deltakelse i utdanning og arbeidsmarked, og mer om forholdet mellom indere og pakistanere og hvordan man som etterkommer av innvandrere antas å ha et syn på familie som avviker fra praksiser i den norske kulturen. Et eget underkapittel vil omhandle Oslo kommune, siden det er her det er høyest konsentrasjon av innvandrerfamilier.

Kapittel 3 er et teorikapittel hvor jeg presenterer de ulike sosiologiske teoriene jeg vil benytte meg av i oppgaven: diskrimineringssteori, humankapitalteori, etnisk kapitalteori og teori om barn og familie.

I kapittel 4 beskriver jeg Discrim-prosjektet og datagrunnlaget for studien. Videre kommer en gjennomgang av metode og variabler som benyttes i analysen.

I kapittel 5 presenterer jeg beskrivende statistikk. Her får man et bilde på hvordan etterkommergruppene, samt majoriteten, fordeler seg på de ulike variablene.

I kapittel 6 benytter jeg logistisk regresjon for å søke svar på forskningsspørsmål 1: Har indiske og pakistanske etterkommere etter innvandrere like stor deltakelse på arbeidsmarkedet i 2010 som majoriteten med samme alder og utdanning?

Kapittel 7 presenterer logistiske modeller på sannsynligheten for å være sysselsatt ett år etter utdanning. Først for hele utvalget og deretter en egen analyse hvor kun etterkommerne sammenlignes med hverandre uten majoriteten som referansegruppe.

I kapittel 8 undersøkes sannsynligheten for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning, og den utføres likt som analysen i kapittel 7. Kapittel 7 og 8 søker begge svar på forskningsspørsmål 2: Har indiske og pakistanske etterkommere etter innvandrere lik sannsynlighet for å være sysselsatt ett og tre år etter endt utdanning ved kontroll for utdanningstype og lengde?

Diskusjon og konklusjon presenteres i kapittel 9, før jeg avslutningsvis presenterer forslag til videre forskning. Kildehenvisninger og vedlegg kommer helt til slutt i oppgaven.

2 Tidligere forskning

Hva vet vi fra før om innvandrere og deres etterkommeres utdanning og arbeid?

Store deler av den følgende litteraturen omhandler etterkommere generelt og er ikke spesifikk for indiske og pakistanske etterkommere. Grunnen til dette er at det ikke er gjort så mange studier som har basert seg på å skille ut disse gruppene. I dette kapittelet kommer jeg til å benytte meg av relevant litteratur og spesifisere gruppene der det er mulig, men ellers se på etterkommere som én gruppe. Tidligere funn vil sammenlignes med mine egne funn i analysen.

Det er gjort flere studier på innvandrere i arbeidsmarkedet tidligere, også i Norge. Men de fleste er studier av utdanning og arbeidsmarkedsutfall, og lite er undersøkt om tiden. I de senere årene har det også blitt mer fruktbart å fokusere på etterkommerne. Majoriteten vil virke som ”målestokken” de indiske og pakistanske etterkommerne måles opp mot gjennom hele analysen. For å kunne si noe om dette er det dermed særdeles viktig å ha grunnleggende generell kunnskap om det norske arbeidsmarkedet. I denne delen vil jeg presentere tidligere forskning på området. Formålet med dette er å posisjonere min oppgave i feltet og forsøke å gjøre en forlengelse av tidligere studier. Når man forsker på etterkommere må man ikke tolke etterkommernes situasjon utelukkende ut i fra motsetninger. Slike motsetninger kan være å sammenligne indiske etterkommere med majoriteten, eller pakistanske etterkommere med majoriteten, med forventning om de er utelukkende ulike. Med slike motsetninger som grunnlag for hva det vil si å være indisk eller pakistansk etterkommer får man et feilaktig bilde på hvordan det er å være i en gruppe, og man glemmer at identiteten formes i en kontinuerlig prosess (Prieur 2004).

Da etterkommere av innvandrere ble sosialisert inn i norsk skole- og arbeidsliv ble de gjort til gjenstand for et nytt og interessant forskningsfelt. Spørsmål om de ville vokse opp til å ”bli som sine foreldre” eller ”som oss” reiste seg. Ved å se på etterkommere fra to land istedenfor ett kan jeg lettere undersøke om det er andre variabler enn kulturell bakgrunn som fører til ulike relasjoner til det norske arbeidsmarkedet. Det er viktig å ikke gi et forhåndsdomt bilde av hvordan det er å ha foreldre fra Pakistan, India eller Norge, men heller fokusere på det helhetlige. En helhetlig forståelse av unge med innvandringsbakgrunn, eller unge med foreldre som har innvandringsbakgrunn, må innebære å se på deres familie, byen

de bor i, utdanningssystemet, ungdomskultur etc. Alt dette med mer danner hver enkelt persons karakter (Prieur 2004). I en SSB rapport fra 2010 kom det frem at nivåforskjellene mellom etterkommere i Norge var liten, uavhengig av landbakgrunn. Gruppen med asiatisk bakgrunn var av de med høyest andel aktive i utdanning og arbeid (Olsen 2010). Dersom nivåforskjellen mellom etterkommere er så liten vil ventetiden forventes og være noenlunde lik for både indiske og pakistanske etterkommere.

Forskning på etterkommere har vist kulturelle endringer i forhold til verdier og levemåte (Hylland Eriksen og Sørheim 2006). Etterkommere skifter mellom roller som norsk og norsk-pakistaner eller norsk-inder. Det skiftes da mellom ulike roller som har ulike spenninger knyttet til seg. Det oppleves forventninger både fra foreldregenerasjonen og andre de møter i dagliglivet på skolen eller i arbeid. Både interne og eksterne grenser opprettholdes og virker som barrierer for fullendt integrasjon i Norge. Det vil si at etterkommere både kan oppleve press fra familie om å være ”mindre norske”, eller det kan forekomme at holdninger i det norske samfunnet oppleves som grensesetting for å bli helt norsk. Eksempler på dette kan være hudfarge og andre synlige egenskaper som skiller pakistanske og indiske etterkommere fra majoriteten. Blant innvandrerfamilier i Norge kan man se en tendens til ”etnisk revitalisering”. Etnisk revitalisering er en kollektiv anstrengelse for å holde på og styrke en identitet. Identiteten kan forventes og lettere viskes ut for etterkommere (Hylland Eriksen og Sørheim 2006). Etterkommeres grad av etnisk revitalisering kan påvirke ventetiden det tar til de kommer i arbeid på den måten at de som velger å styrke identiteten som norsk kan forventes å være bedre integrert, ha bredere sosialt nettverk og derfor kommer raskere i arbeid enn andre etterkommere.

Prosjektet *Educational Careers* (Birkelund og Mastekaasa 2009) er tilknyttet Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi ved UiO. Fokuset lå på å analysere og formidle kunnskap om utdanning på innvandringsgrupper, deres barn og majoritetsbefolkningen. Med grunnlag i TV-dokumentaren *Ghettoskolen* som ble sendt på TV2 i 2003 undersøkte Fekjær og Birkelund (2009) om skoler med en høy andel minoritets elever påvirker elevenes skoleprestasjoner og utdanningsvalg. Ut i fra analysene viste det seg at andelen minoritets elever på skolen ikke påvirket karakternivået negativt når de kontrollerte for skolens sosiale sammensetning og foreldrenes utdanning. Faktisk fikk etterkommere og de unge med majoritetsbakgrunn på disse skolene litt bedre karakterer sammenlignet med skoler som har lik andel høyt utdannede foreldre. Samtidig impliserte resultatene at foreldres utdanningsnivå er av sentral betydning for elevenes prestasjoner (Birkelund og Mastekaasa 2009).

Discrim-prosjektet

Forskningen som er gjort på etterkommere hittil, deriblant ”educational careers” –prosjektet, omhandler hovedsakelig etterkommere i utdanningsinstitusjonen. Ved å sentrere min oppgave på etterkommernes vei videre etter endt utdanning håper jeg at mitt bidrag kan gi en bedre forståelse og synliggjøring av etterkommeres situasjon i Norge. Det er mye som tyder på at det i dagens Norge forekommer diskriminering i arbeidsmarkedet (Midtbøen og Rogstad 2012, Birkelund, Rogstad og Heggebø 2013). Dette er et problem som må synliggjøres for at det skal kunne forbedres. Det faktum at det foregår diskriminering i arbeidsmarkedet er bevist med et eksperimentelt prosjekt hvor det ble sendt ut fiktive søknader til arbeidsgivere for å undersøke om det foreligger diskriminering. Eksperimentet foregikk ved at det ble sendt ut to søknader til en utlyst stilling fra enten to kvinner eller to menn. Personene hadde lik kompetanse som var forenlige med stillingsutlysningen og den eneste forskjellen mellom søknadene var at den ene var undertegnet med et typisk pakistansk navn, mens den andre var undertegnet med et typisk norsk navn. Begrunnelsen for å bruke pakistanske navn var at det er mange pakistanske etterkommere som er født og oppvokst i Norge som nå er i en alder hvor de søker jobber. Resultatene tenderte mot diskriminering av søkere med pakistanske navn hvor 50,9 % av jobbsøkerne i Oslo med typisk norske navn fikk respons, mens 39,4 % av søkerne i Oslo med typisk pakistanske navn fikk respons (Birkelund, Rogstad, Heggebø, Aspøy, og Bjelland 2013).

Familiefokus og forventninger hjemmefra

Mariann Stærkebye Leirvik (2010) er en sosiolog som har fordypet seg i indiske og pakistanske etterkommere. Hun skriver at det snakkes om et innvandrerdrev i den forstand at etterkommere kan være mer ivrig etter å ta høyere utdanning enn majoriteten. Begrepet innvandrerdrev kommer opprinnelig fra Ogbu (1991) sin studie av frivillige og ufrivillige minoriteter, hvor frivillige innvandrere blir ansett å ha et innvandrerdrev i form av håp om bedre muligheter for familien når de flytter til et annet land. Med dette problematiseres de sosiologiske teoriene som i stor grad vektlegger sosial bakgrunn som en forklaringsfaktor for utdanningspreferanser. En klar likhet mellom indiske og pakistanske etterkommere er at deres valg av utdanning har stor betydning for familiens rykte og nettverk. Blant majoriteten i Norge vil ikke barnas utdanningsvalg påvirke familiens sosiale status i samme grad, men hos disse minoritetsgruppene utgjør dette en viktig del av familiens identitet. Barnas valg av utdanning brukes aktivt når familier i det etniske nettverket konverserer med hverandre, både

innad i landet og transnasjonalt. Det å ta høyere utdanning kan anses som en form for takk til foreldrene for at de har gått igjennom migrasjonsprosessen for at de og barna skulle få et bedre liv med større og flere muligheter. Denne tilnærmingen i form av at innvandrereforeldre forventer høyere ambisjoner og mål fra deres barn enn majoriteten underbygges av Heath og Cheung (2008), hvor det anses som en del av et prosjekt for å gi bedre sosial mobilitet til familien. Leirvik omtaler dette som en takknemlighetsprosess (Leirvik 2010).

Valg av utdanning

Jeg skal ta for meg en vinkling hvor jeg sammenligner de pakistanske og indiske etterkommerne med majoritetsbefolkningen. Hva sier tidligere norsk forskning om dette?

Silje Fekjærs doktoravhandling om etniske ulikheter i utdanningsvalg (Fekjær 2007) sammenligner etterkommere av innvandrere i Norge med majoriteten. Funn her viser at majoriteten har litt høyere sannsynlighet for å fullføre utdanning enn etterkommere. Dette gjelder både videregående og kortere og lengre høyere utdanninger. Forskjellen mellom hvem som fullfører utdanning av minoritet og majoritet viser seg å minke ved økende alderskohorter. Fekjær hevder også at minoriteten er mer polarisert enn majoriteten i utdanningsvalg; det er litt færre blant minoritetsgruppene som velger å ta høyere utdanning, men nivået og utdanningslengden blant de som tar det er veldig høyt. Forklaringer på dette kan blant annet være at minoritetsungdommer og majoritetsungdommer velger ulike fag på videregående (Bakken 2003, Schou 2009). Store andeler av minoriteten velger allmennfaglige utdanninger på videregående, og velger lengre utdanninger når de skal søke seg videre. De ulike utdanningsvalgene mellom minoritet- og majoritetsungdommer vil jeg utdype videre nettopp fordi jeg anser dette som viktig bakgrunnsinformasjon for å kunne si noe om veien videre til arbeidsmarkedet for de utvalgte gruppene i oppgaven.

Ulikheten i arbeidsmarkedet øker og det blir viktigere å ta høyere utdanning for og lykkes. Samtidig er det ekstra nødvendig med et godt og utbredt nettverk (Portes og Rumbaut 2001). Det viser seg også klare etniske forskjeller i de høyere utdanningsinstitusjonene (Schou 2009). Dette kan trolig skyldes foreldrenes ulike utdanningsbakgrunn. For eksempel er det langt færre innvandrere og barn av innvandrere med foreldre innenfor de humanistiske og samfunnsvitenskapelige utdanningene. Dette kan tyde på at den kulturelle kapitalen som ligger til grunn for interessen og gode karakterer i fag som norsk, samfunnsfag og historie ligger hos færre innvandrereforeldre enn majoritetsforeldre. En antakelse var at man vil følge de fagene man får gode karakterer i på videregående videre ut i høyere utdanning. Funnene

avviste denne antagelsen, som derimot viste at desto bedre karakterer man har jo større forskjeller viste seg i fagvalgene. Grunnen til dette er nok at man med gode karakterer har mulighet til å velge nokså fritt hvilken utdanningsretning man vil følge. En generell tendens man ser blant minoritet og majoritetsungdommer er at majoritetsungdommer velger samfunnsorienterte fag, mens minoritetsungdommer oftere velger yrkesrettede linjer som gir høy status. Dette kan tenkes å være i sammenheng med minoritetsungdoms forventninger fra foreldrene i retning av å takke dem for muligheten til et bedre liv (Leirvik 2010). Dette tross for at minoritetsungdommer er preget av samfunnet rundt hvor det i stor grad legges vekt på personlige interesser og selvrealiseringsperspektiver (Schou 2009).

I Fekjær (2007) sin doktoravhandling er analysene delt inn etter landbakgrunn, og jeg vil gjøre rede for de rangeringene som er relevante i min oppgave. Det viser seg at mange etterkommere av innvandrere har lavere sannsynlighet enn majoriteten for å fullføre utdanning, samtidig som det er enkelte minoritetsgrupper som skiller seg ut og har høyere sannsynlighet for å fullføre enn majoriteten. Sannsynligheten for å ha fullført videregående skole ved fylte 25 år er så vidt høyere for indiske etterkommere enn majoriteten, mens sannsynligheten for pakistanske etterkommere er signifikant lavere. Denne forskjellen vedvarer når man ser på sannsynligheten for å ha oppnådd kort høyere utdanning ved 35 års alder. Her er indiske etterkommere rangert helt på toppen blant etterkommere med 13 ulike landbakgrunner, hvorav majoriteten er rangert på tredje plass og pakistanske etterkommere befinner seg på 10.plass. Rangeringene endres derimot når man ser på sannsynligheten for å ha oppnådd lang høyere utdanning, fremfor kort, ved 35 års alder. Blant 12 landbakgrunner ligger indiske etterkommere på 5.plass, rangert over majoriteten som ligger på 6.plass. Til forskjell fra de andre tabellene er det her et stort hopp mellom indiske etterkommere og majoriteten, hvor indiske etterkommere er rangert med cirka dobbel så stor sannsynlighet for å ha fullført lang høyere utdanning enn majoriteten. Pakistanske etterkommere er plassert under de to andre gruppene, men forskjellene mellom majoritet og pakistanske etterkommere er ikke like store her som ved de andre tilfellene. De samme analysene kontrollert for bakgrunn viser at sannsynligheten for å ha oppnådd minst videregående utdanning ved 25 års alder, og for å ha oppnådd kort høyere utdanning ved 35 års alder, ikke har endret seg merkbart for noen av gruppene. Når det kommer til sannsynligheten for å ha oppnådd lang høyere utdanning ved 35 års alder kan man derimot se en endring i form av at pakistanske etterkommere er rangert akkurat så vidt over majoriteten, mens indiske etterkommere

fremdeles ligger veldig langt over. Disse klare forskjellene viser at det er viktig å differensiere grupper etter landbakgrunn, og ikke se minoriteter som en enhetlig gruppe.²

Arbeidsmarkedet

En NOVA rapport om minoritetsspråklig ungdom i skolen (Bakken 2003) undersøkte hvilke yrker majoritet-og minoritetsungdom ville jobbe innenfor. En likhet blant begge gruppene var at ingeniøryrket stod høyt. Legeyrket ble derimot rangert helt på toppen blant minoritetsungdommen, og helt ned på 11.plass for majoritetsungdommen. Svært få av minoritetsungdommen sikter mot læreryrket og ulike håndverkeryrker som snekker eller elektriker, mens dette er ganske attraktive yrker for majoritetsungdommen. Disse funnene viser seg videre i ungdommenes besvarelser om deres utdanningsplaner, der minoritetsungdommen er den gruppen med høyest ambisjoner om å ta utdanning på universitet eller høyskole. Majoritetsungdommens yrkesønsker, som for eksempel håndverkeryrker, samsvarer med deres respons med plan om yrkesfaglig utdanning på videregående skole. Et sentralt element å trekke frem er at blant majoritetsungdom finnes det tydelige forskjeller blant jenter og gutter, hvor jenter i høyere grad aspirerer mot utdanning på universitet eller høyskole, mens guttene fokuserer mer på yrkeskompetanse fra videregående. Blant minoritetsungdom er det ingen essensielle skiller mellom kjønnene (Bakken 2003). Utdanningsvalg og yrkesønsker er av stor betydning når man skal se på tiden det tar fra endt utdanning til man kommer i arbeid. Det kan tenkes at de som velger yrkesfaglig retning kommer raskere i arbeid enn de som velger å ta høyere utdanning innenfor sosialfaglig utdanningsretning, nettopp fordi man utdanner seg innenfor et spesielt yrke.

Det har forekommet flere erfaringer med diskriminering ved at man nesten har fått jobb over telefon, men mister muligheten når man blir spurt om navn. Mange sier at det å møte opp på arbeidsplassen og forsøke å gi et så godt inntrykk som mulig er måten å komme gjennom på, fordi de skriftlige søknadene ofte forblir ubesvart. Med disse erfaringene kan man føle seg stempelt som annerledes, med påfølgende følelse av at man må gjøre opp for den multikulturelle delen av seg og vise at arbeidsgiverens førsteinntrykk er feil (Prieur 2004). I en rapport av SSB om opplevd diskriminering blant innvandrere kom det frem at

---

² Studier på klasse og innvandrerbakgrunn (Fekjær 2010) viser at klasseforskjeller er av stor betydning når man skal forklare forskjeller mellom etterkommere og majoriteten i utdanningsinstitusjonen. Det å ha innvandrerbakgrunn i Norge påvirker hvilken klassekategori man faller inn under, og klasse fungerer da som en mellomliggende variabel som påvirker hvordan de med innvandrerbakgrunn gjør det i utdanning. Fekjær (2010) konkluderer med at man burde behandle klasse og innvandrerbakgrunn samlet i forskningen.

innvandrere med muslimsk bakgrunn opplever diskriminering i større grad enn de som ikke har muslimsk bakgrunn, her 24 % mot 16 %, men disse forskjellene avtok når man kontrollerte for landbakgrunn og kjønn (SSB 2009). Majoriteten av pakistanere er muslimer og dette *kan* være en forklaring på hvorfor det viser seg å være forskjeller på hvordan indiske og pakistanske etterkommere opplever tilknytningen til arbeidsmarkedet. Jeg kan ikke legge mye vekt på religiøs tilknytning i oppgaven min, hovedsakelig fordi jeg ikke har data på dette, men det kan være viktige tall å ha i minnet. Det skal også nevnes at nivået av norskfødte med innvandrerforeldre som har erfart diskriminering ved ansettelser ikke er mye lavere enn for innvandrere totalt sett, med 18 mot 21 prosent (SSB 2009).

Idunn Brekke har forsket på forskjeller i avkastning av utdanning for ulike etniske grupper. Brekke ser på overgangsfrekvensen til arbeid og årslønn for å måle arbeidsmarkedssuksess (Brekke 2007). Det å få jobb rett etter studie betyr ikke nødvendigvis at man har gjort suksess, men man må se nærmere på hvilken type jobb det er. Dersom vedkommende som har fått jobb ikke har vært selektiv, men valgt den første og beste jobben den kom over, så vil ikke dette indikere arbeidsmarkedssuksess i forhold til gjennomført utdanning. Brekke skriver i sin artikkel at forskning både i Norge, Sverige og Storbritannia viser at innvandrere fra ikke-vestlige land både har større arbeidsledighetstall og lavere lønninger enn majoriteten. Videre viser studier til at oppholdstid i vertslandet påvirker deltakelsen i arbeidsmarkedet positivt, noe som kanskje kan tolkes dit hen at etterkommere ikke har den samme ”etniske ulempen” som deres foreldre kan ha vært eller fremdeles er utsatt for.

Tid fra utdanning til arbeid

I denne oppgaven skilles det ikke mellom relevant og irrelevant arbeid i analysene. Dette kan være av stor betydning når man ser på ventetiden til man kommer i arbeid. Noen kan få jobb veldig raskt etter endt utdanning, og denne jobben kan omfatte noe helt annet enn hva utdanningen gir kompetanse for. Et argument for ulik ventetid kan derfor være at noen velger å begynne i en jobb som egentlig ikke er relatert til studiet, mens andre venter heller lenger for å få en jobb tilsvarende utdanningen og kompetansen man innehar.

I analyser på registrert ledighet fant Støren at sannsynligheten for å være arbeidsledig et halvt år etter fullført ingeniøruddanning var 19 % for en mann på 29 år med ikke-vestlig bakgrunn, og 13 % for en 29 år gammel etnisk norsk mann (Støren 2006). I samme studie kom det også frem at andelen arbeidsledige var tre ganger så høy for de med ikke-vestlig

bakgrunn enn majoriteten. Disse tallene viste seg også å være gjeldende for de som ble ferdig utdannet noen år senere, rundt 2000-tallet. Videre finner hun også at betydningen av å være arbeidsledig etter endt utdanning hadde klare konsekvenser for videre karriere. Denne risikoen var størst for ikke-vestlige innvandrere. Studien viste også at minoritet og majoritet hadde store lønnsforskjeller til tross for lik utdanningstype og utdanningslengde (Støren 2006).³

NIFU har utredet rapporter om avkastning av utdanning blant innvandrere og majoriteten i Norge med høyere utdanning. Funnene pekte mot at nyutdannede ikke-vestlige innvandrere langt oftere var arbeidsledige 6 måneder etter endt utdanningsløp, samt langt sjeldnere sysselsatt enn majoriteten. Inntektsforhold ved senere ansettelser vil være preget av tidligere arbeidsstatus som arbeidsledighet, lengden på arbeidsledighet, om en har hatt midlertidig eller fast arbeid, eller relevant versus irrelevant arbeid. Det viste seg at tidligere arbeidsledighetserfaring hadde en stigmatiserende effekt for ikke-vestlige innvandrere, men at dette ikke hadde særlig effekt for majoriteten (Støren 2002). Dersom det er slik at tiden fra endt utdanning til sysselsetting er lengre for minoriteter vil det generelle grunnlaget for videre arbeidsmarkedstilknytning legges til en lavere standard enn majoritetens. Denne NIFU-rapporten omhandler utelukkende de som selv har innvandret til Norge, og etterkommerne er dermed ekskludert fra analysen.

NIFU utfører kandidatundersøkelser annen hvert år og den nyeste omfatter kandidater som fullførte sin utdanning våren 2011 (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2012). Om lag et halvt år etter endt utdanning mottar kandidatene et spørreskjema hvor de skal svare på hvor de står i forhold til arbeidsmarkedet på dette tidspunktet. Kunnskapen fra disse undersøkelsene kan brukes som et mål på det aktuelle arbeidsmarkedet, fordi den kartlegger nyutdannedes muligheter for ansettelse etter endt utdanning. Resultatene viste at sett under ett er to av tre kandidater i relevant jobb et halvt år etter fullført studie. Undersøkelsen viste at kandidater med innvandringsbakgrunn og etterkommere hadde en høyere arbeidsledighet enn majoritetskandidater et halvt år etter fullført studie. Imidlertid er det her stor variasjon mellom utdanningsretningene. Innenfor masterstudier i naturvitenskap og teknologi viste det

---

³ Sannsynligheten for å være i en jobb man er overkvalifisert for viste seg å være 2 % for en med etnisk norsk bakgrunn som er utdannet i Norge, mens sannsynligheten var 5 % for en med ikke-vestlig bakgrunn som er utdannet i Norge. Dersom utdanningen var tatt i utlandet var prosentandelen for overkvalifisering betraktelig høyere (Støren 2006). Det er knyttet ulike myter til minoriteter og arbeidsmarkedet, for eksempel at innvandrere ofte befinner seg i jobber de er overkvalifisert for eller at det ikke er noe poeng i at de tar høyere utdanning da de likevel ikke vil få muligheten til å bruke den i praksis. Oppfatninger om at minoriteter viser dårligere prestasjoner enn majoriteten i utdanningsinstitusjonen brukes også som en forklaringsfaktor på hvorfor de kan gjøre det dårligere i arbeidsmarkedet (Støren 2002).

seg klare forskjeller i majoritetens favør, da minoritetsstudenter hadde en større andel arbeidsledige enn blant majoriteten. I rapporten understrekes det at karakterer ikke kan forklare disse forskjellene. Blant ingeniørstudentene med bachelorgrad fantes det ingen forskjeller. Avslutningsvis bemerkes det at det ikke er gitt at alle kandidatene ønsker å være i fast heltidsarbeid når de er nyutdannede. Forskjellene mellom grupper kan derfor ikke antas kun og skyldes at de nyutdannede ikke får tilgang til arbeidsmarkedet. Andre grunner til at de ikke er i jobb kan være at de er bosatt andre steder enn den aktuelle stillingen er. Det kan også tenkes at flere arbeidsgivere kanskje er skeptiske til å ansette helt nyutdannede personer (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2012).

Når man ser på diskrepansen mellom utdanning og relevant arbeid, må man huske at mange velger å jobbe innenfor næringer de ikke har utdannet seg i, samtidig det faktum at det kan være vanskelig å finne arbeid med høy relevans for utdanningen. NIFUs definisjon på irrelevant arbeid, som vil si sysselsetting uten samsvar med utdanningen, omfatter de som mener at høyere utdanning er betydningsløs for arbeidet (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2012:14). Blant de som fullførte sin mastergrad i 2011 faller 4,9 % av jobbene inn under kategorien irrelevant arbeid. Ufrivillig irrelevant arbeid er høyst nærværende for de med master i samfunnsfaglig og humanistisk utdanning (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2012).

Når det gjelder å få heltidsarbeid som er relevant til studiene, er det de med master i økonomiske utdanninger og naturvitenskapelige og tekniske fag som står for de høyeste andelene. Blant studenter med master i humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag, samt jurister, er under halvparten av de uteksaminerte i relevant heltidsarbeid. Hvis man ser på alle med mastergrad sett under ett, er ca. 60 % i fast ansettelse et halvt år etter utdanning, 22,3 % er i vikariat eller midlertidige stillinger av varighet 6 måneder eller mer, mens 3 % er selvstendig næringsdrivende. Dersom man ser på tallene for de med bachelorgrad sett under ett er 80,3 % i fast ansettelse, 33,3 % i midlertidige stillinger eller vikariat av varighet 6 måneder eller mer og 0,7 % er selvstendig næringsdrivende. Tall på hvor mange som er i fast ansettelse fordeler seg ulikt for de ulike utdanningsretningene. For eksempel gjelder det 43,9 % av de med samfunnsfaglig utdanning, 81,2 % av de med økonomisk og- administrative fag, og 58,7 % av de med helse og sosial fag (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2012). Betydningen av relevant arbeid er dermed viktig å ha med seg når man ser på tid, da den viser seg å være forskjellig blant de ulike utdanningsretningene.

10 % av kandidatene i undersøkelsen har innvandringsbakgrunn eller er etterkommere. Av de som kommer under kategorien irrelevant arbeid på grunn av vanskeligheter med å få seg relevant arbeid er 4,6 % uten innvandringsbakgrunn, og 4,3 %

med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn. Ut i fra analysene knyttet til undersøkelsen viste det seg at de med innvandrerbakgrunn hadde noe dårligere karakterer enn majoritetsungdom. Men med kontroll for karakterer viste det seg at lite tyder på at karakterer er grunnen til at de med innvandrerbakgrunn har større risiko for å være arbeidsledig. Karakterer er derimot kun signifikant før kontroll for innvandringsbakgrunn tas med i modellen. Dette tyder på at innvandringsbakgrunn er av større betydning enn karakterer når det kommer til å være arbeidsledig. Selv om arbeidsledigheten er høyest blant de med innvandrerbakgrunn, varierer dette mellom fagfeltene. For eksempel var arbeidsledigheten størst blant personer med innvandrerbakgrunn med master i naturvitenskapelige og teknologiske fag (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2012).

I NIFU- rapporten introduseres det mulige forklaringer til denne forskjellen. Et moment kan være hvor i landet man søker arbeid, da de ulike gruppene med mastergrad kanskje søker arbeid ulike steder som har ulikt arbeidsmarked og har ulikt behov for naturvitere og teknologer. En annen mulig forklaring på utkommet kan være at majoriteten har utviklet et ressursnyttig nettverk, i form av svake bånd, som kan være avgjørende for å skaffe seg jobb. Ytterligere foreslås det en grad av diskriminering, gjerne ubevisst og uintentert, som kommer av at man tenker tradisjonelt når en skal rekruttere nye arbeidstakere (Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen 2012:45).

Hvor stor betydning har kompetanse for arbeidsmarkedssituasjonen? Støren gjorde i 2010 en analyse av unge innvandrere i utdanning og overgang til arbeid. Da hun så på sysselsetting for kun de som ikke har videregående opplæring fant hun små forskjeller mellom ungdom med innvandrerbakgrunn og ungdom med majoritetsbakgrunn (Støren 2010:48). Da hun derimot så på de (kun gutter) som hadde ett års videregående opplæring, to års videregående opplæring, samt de med oppnådd studiekompetanse, viste resultatene seg å være annerledes. Av resultatene ble det trukket tre hovedtendenser. Det første er at arbeidsledigheten reduseres med økende kompetansenivå både for majoriteten og etterkommere av innvandrere. Den andre tendensen er at forskjellene mellom minoritet og majoritet ikke blir mindre med økende kompetansenivå, men at gapet mellom de vedvarer. Hun sammenlignet også med en tredje gruppe, førstegenerasjonsinnvandrere. Etterkommerne hadde bedre arbeidsmarkedssituasjon enn disse, uavhengig av kompetansenivå (Støren 2010:49). Funn i studien *"Arbeidsmarkedssituasjon og tilfredshet med utdanningen blant ulike grupper av nyutdannede"* utført av Arnesen, Støren og Wiers-Jenssen (2012), viste at karakterer på masternivå ikke var av betydning for å være arbeidsledig i kandidatundersøkelsen fra 2011. Men i studien av Støren (2010) kom det frem at

videregående karakterer var av betydning for sysselsettingsnivået, på den måten at gode karakterer økte sannsynligheten for å være sysselsatt. Helhetlig sett har majoriteten bedre sysselsettingssituasjon enn både etterkommere og førstegenerasjonsinnvandrere (Støren 2010).

I NIFU rapporten av Støren (2010) diskuteres det rundt hvordan det å starte yrkeskarrieren som arbeidsledig øker sjansen for å være arbeidsledig senere. Dette blir kalt for ”tilstandsavhengighet” i rapporten, og er særlig av betydning for ikke-vestlige innvandrere enn det har for majoriteten.

”Fenomenet går ofte under navnet tilstandsavhengighet, og illustrerer hvordan arbeidsledighet kan ”klebe ved”; være stigmatiserende, eller medføre mangel på erfaring/on-the-job-training: Dette reduserer sjansen – sammenlignet med andre – for å være i jobb (eller relevant jobb) på et senere tidspunkt” (Støren 2010:55).

Hvis dette stemmer, vil en uheldig arbeidsmarkedssituasjon etter endt utdanning føre til videre barrierer med tilknytning til arbeidsmarkedet. For det første vil arbeidsgivere se at man ikke har tidligere erfaring, og for det andre kan det ligge en stigmatisering til grunn for arbeidsledige. Ved senere analyser viser det seg imidlertid at dette er mer aktuelt for de som har tatt høyere utdanning, og at de som er utdannet på videregående nivå ikke erfarer dette i like stor grad. Analysene la til grunn at man ikke var tilknyttet arbeidsmarkedet på ett tidspunkt, og så ble man målt ett år etter dette tidspunktet. For de som ikke var i arbeid på det andre tidspunktet, var sannsynligheten enda lavere for å være utenfor arbeidslivet på det tredje tidspunktet. Det vil si at hvis man er utenfor arbeidsmarkedet rett etter fullført utdanning, er sannsynligheten større for at ventetiden blir lang, sammenlignet med at man kommer seg ut i arbeidsmarkedet raskt etter man har fullført (Støren 2010).

Internasjonale studier

I de siste årene er det gjort forskning på etniske minoriteter i arbeidsmarkedet i mange land. Heath, Rothon og Kilpi (2008) har laget en review artikkel som sammenfatter europeisk forskning om etterkommer etter innvandrere i utdanning og arbeidsliv. ”Ethnic penalty” er et uttrykk som brukes for å beskrive ulemper minoriteter kan oppleve i arbeidslivet, for eksempel ved at en etnisk gruppe gjør mindre suksess i arbeidsmarkedet enn majoriteten til tross for at de har lik utdanning, humankapital, og er like kvalifiserte for stillingen (Heath og Cheung 2006:19). Det kan tolkes å være en bredere form for diskriminering. Det er viktig å huske på at man med statistiske analyser kun kan kartlegge om det foreligger en form for

”ethnic penalty”, og ikke hvorfor det eventuelt skjer. Funn fra Heath og Cheungs artikkel (2008) om annengenerasjon i Vest-Europa indikerer at etterkommere av innvandrere fra enkelte land gjør god suksess i arbeidslivet, men allikevel noe lavere enn majoriteten. Her trekkes blant annet indiske etterkommere frem som et eksempel på en etnisk gruppe som gjør stor suksess i det britiske arbeidsmarkedet. Kvinnelige pakistanske etterkommere har en tendens til å ha lavere prosentandeler i arbeidsmarkedet enn majoriteten. La oss tenke oss at etterkommernes utgangspunkt ikke er på lik linje med majoritetens, som skrevet tidligere. Det er gjort tidligere studier på hvordan etterkommere gjør det i utdanningsinstitusjonen og arbeidsmarkedet i Vest-Europa (Heath, Rethon og Kilpi 2008). Av disse analysene er det kommet frem at etterkommere av innvandrere har en betydelig ulempe både i utdanning tilgang til arbeidsmarkedet og yrkesmessig oppnåelse.⁴ Å få tilgang til arbeidsmarkedet ser ut til å være en barriere for mange minoriteter i Vest-Europa (Heath og Cheung 2008:229), men det er samtidig gjort funn på at de som er yrkesmessig aktive også opplever ulemper. Heath og Cheung (2006) utfører statistiske analyser på ”ethnic penalties” i tilgang til arbeid. Med kontroll for generasjon konkluderer de med at de ikke kan avvise hypotesen om at ”ethnic penalty” gjelder både innvandrere og deres etterkommere (Heath og Cheung 2006:24). Dette gjelder særlig mannlige etterkommere med foreldre fra blant annet Pakistan, både i forbindelse med arbeidsløshet, lønninger og yrke. Indiske etterkommere er trukket frem som en gruppe som kan konkurrere mer på lik linje med majoriteten, men også de opplever noe ulemper. Det var preg av paradoksale funn i disse analysene. Informantene ble bedt om å rapportere egen opplevelse av urettferdig behandling, og indiske etterkommere rapporterte like mye forskjellsbehandling som de andre etterkommerne, selv om de har opplevd større progresjon over tid og statistisk sett utsettes for mindre ”ethnic penalties” enn de andre gruppene. Allikevel anses ikke dette som et uventet funn, fordi fordommer ofte baserer seg på stereotypifisering i form av karakteristikk som er irrelevante når man skal skaffe seg jobb. Hudfarge er et essensielt eksempel på dette, og det kan tenkes at mange blant majoriteten har vansker med å skille indiske etterkommere fra pakistanske etterkommere (Heath og Cheung 2006:68). Samtidig tror jeg også at norske arbeidsgivere har problemer med å skille innvandrere og etterkommere. Med denne antagelsen vil etnisk penalty være sterkere for etterkommerne enn innvandrerne, fordi etterkommere er født og oppvokst i

---

⁴ PISA (OECD Programme for International Student Assessment) har konkludert med at majoritetens leseevner ligger foran mange etterkommere av innvandreres. Språkvanskeligheter kan dermed ikke utelukkes å ha en effekt på etterkommeres oppnåelser i både utdanning og arbeidsliv (Heath, Rethon og Kilpi 2008:222). Også i Danmark er det påvist at det er en sterk korrelasjon mellom språkvansker og lavt utdanningsnivå blant barna av arbeidsinnvandrere. I Nederland og Tyskland er det også gjort funn på at foreldrenes språkkunnskaper og kunnskap om det nederlandske utdanningssystemet har signifikante og positive effekter på etterkommernes testresultater for å komme inn på videregående skole. I denne oppgaven forventes ikke dette å gjelde de indiske og pakistanske etterkommerne i Norge.

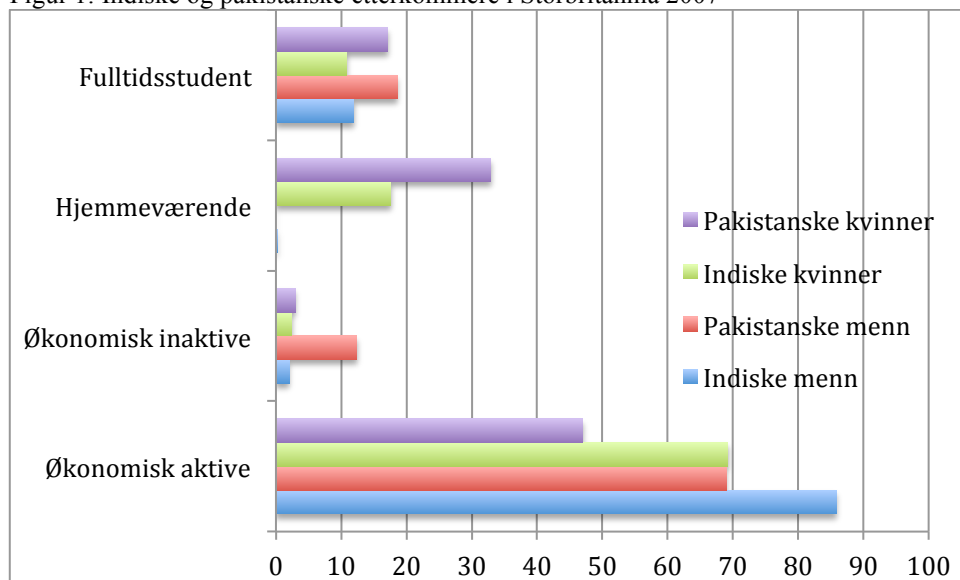

Norge, men blir oppfattet som innvandrere.

Heath og Cheung (2007:13-18) drøfter kryssnasjonale forskjeller i hvordan etniske minoriteter behandles. Her trekkes politikk, åpenhet og økonomi inn som sentrale dimensjoner. Landene som sammenlignes er Australia, Østerrike, Belgia, Canada, Frankrike, Tyskland, Israel, Nederland, Sør Afrika, Sverige, Storbritannia, Nord-Irland og USA. Av historiske grunner er Storbritannia et land med veldig mange indere på grunn av kolonialiseringen, og andelen pakistansere er også ganske høy. Cheung og Heath (2007:508) fokuserer på forskjellen mellom innvandrerne og deres etterkommere med en forventning om at etterkommerne har fordeler både når det gjelder humankapital, språkkunnskap og kvalifikasjoner.

Heath og Cheung (2007) presenterer en tabell over økonomisk aktivitet med både innvandrere og etterkommere av innvandrere. Personer med landbakgrunn fra Afrika, Karibien, India, Irland, Pakistan/Bangladesh og Vest-Europa er representert. Under presenteres et utdrag fra denne tabellen, kun med prosentandelene for de indiske og pakistanske etterkommerne i Storbritannia, separat for menn og kvinner (Heath og Cheung 2007:520):

Figur 1: Indiske og pakistanske etterkommere i Storbritannia 2007

Figur 1 presenterer prosentandelene av indiske og pakistanske etterkommere som er økonomisk aktive, økonomisk inaktive, hjemmeværende og fulltidsstudenter i Storbritannia (Heath og Cheung 2007:520). Etterkommere med landbakgrunn fra Pakistan og Bangladesh er slått sammen til en gruppe. Den første søylen som måler økonomisk aktivitet presenterer mannlige indiske, dernest mannlige pakistanske, etterfulgt av kvinnelige indiske og øverst er

kvinnelige pakistanske representert. Ca. 85 % av de mannlige indiske etterkommerne er økonomisk aktive, mens ca. 70 % av de mannlige pakistanske etterkommerne er det. Om lag 70 % av de indiske etterkommerkvinne og 47 % av de pakistanske etterkommerkvinne er økonomisk aktive. Videre kan vi se at det er flest mannlige pakistanske etterkommere som er økonomisk inaktive (12,4 %), mens prosentandelene for både mannlige indiske etterkommere, kvinnelige indiske etterkommere og kvinnelige pakistanske etterkommere plasseres i denne kategorien. Her er det kun indiske og pakistanske etterkommerkvinne som er representert, noe som er i samsvar med mennenes økonomiske aktivitet. Blant de pakistanske etterkommerkvinne i Storbritannia er om lag 33 % hjemmeværende, og dette omfatter 18 % av de indiske etterkommerkvinne. Blant alle de fire gruppene, er mellom 10 % og 20 % i fulltidsutdanning, men prosentene er høyest blant pakistanske kvinner og menn. Dersom man ser på de mannlige og kvinnelige etterkommerne samlet, er det flest økonomisk aktive indere, flest økonomisk inaktive pakistanere, flest hjemmeværende pakistanere og flere fulltidsstudenter som er pakistanske i Storbritannia.

I kommentarene til tabellen, foreslår Heath og Cheung (2007:521) mulige forklaringer på hvorfor det er så høy prosentandel av hjemmeværende kvinnelige pakistanske etterkommere. En forklaringsmekanisme kan være kulturelle tradisjoner, delvis basert på religion. Samtidig vektlegger de at det ikke kan anses som et muslimsk mønster, men at også kvinnelige sikher og hinduer har høye prosenter på økonomisk inaktivitet.

Studier fra Storbritannia viser at pakistanere og afrikanere har store ulemper i forbindelse med arbeidsmarkedet i forhold til andre minoritetsgrupper i landet, mens indere er trukket frem som den gruppen som gjør det bedre enn andre minoritetsgrupper både når det gjelder å få tilgang til arbeidsmarkedet og lønninger (Blackaby med flere 2002). Funn som dette indikerer viktigheten av å ikke se på etniske grupper som en homogen gruppe, men erkjenne at hver gruppe skiller seg fra hverandre. Grunner til forskjellene som viser seg i forbindelse med arbeidsmarkedet kan være mange, for eksempel utdanningsnivå, ambisjoner, ønsker, prioriteringer eller familiesammensetninger. På den annen side skal man heller ikke utelukke at det kan foregå systematisk diskriminering fra arbeidsgivers side for enkelte minoritetsgrupper. På bakgrunn av slike undersøkelser i andre land, er det viktig å få et nærmere innblikk i hvordan aktører i det norske arbeidsmarkedet forholder seg til indiske og pakistanske etterkommere.

I dette kapittelet har jeg presentert tidligere forskning på etterkommere både i utdanning og arbeid. I kapittel 3 presenteres sosiologiske teorier som kan være fruktbare for å forklare utfallene i analysen, samtidig som det utarbeides hypoteser for hver av teoriene.

3 Teori

Jeg vil benytte tre ulike teoretiske tilnærminger for å se på etterkommernes posisjon i det norske arbeidsmarkedet: diskrimineringsteori, humankapitalteori, sosial nettverksteori og teori om arbeidsdeling i hjemmet. Diskrimineringsteori og sosial nettverksteori vil for det meste fungere som mulige forklaringer til utfall heller enn håndfaste teorier, da jeg ikke kan undersøke de empirisk på en effektiv måte i analysene. Humankapitalteorien fokuserer på jobbsøkeren eller arbeidstakerens individuelle karakteristikk, mens sosiale nettverksteorier omhandler relasjonene mellom arbeidsgiver og jobbsøker (Birkelund og Mastekaasa 2009). Teoriene burde ikke tolkes som gjensidig utelukkende, men som utfyllende og supplerende til hverandre da de kan benyttes på ulike måter opp mot problemstillingen.

Diskrimineringsteori

Den høye arbeidsledighetsraten til innvandrere har blitt forklart med blant andre variabler som botid, utdanning, språkkunnskaper og arbeidsmarkedssvingninger. Fordi det antas at etterkommere ikke påvirkes av disse variablene i like stor grad som innvandrere kan det tenkes at utfallet er styrt av arbeidsgiveres fordommer og at det i noen tilfeller er grunnlag for diskriminering (Støren 2002).

Rogstad (2000) skriver at innsikten i synlige minoriteters situasjon er preget av stor usikkerhet, sterke meninger og begrenset kunnskap. Empiri om at synlige minoriteter gjør det mindre bra i arbeidsmarkedet reiser ofte spørsmål om det foreligger diskriminering. Rogstad trekker også frem viktigheten av arbeidslivet for å bli integrert i det norske samfunnet. For det første gir det inntekt som sikrer forsørgelse av seg selv og sin familie. For det andre bringer det også med seg kunnskaper, kulturforståelse og en følelse av selvstendighet. Videre er det en viktig sosialiseringsarena hvor man kan utvide nettverket sitt og opparbeide seg sosial kapital (Rogstad 2000).

Diskrimineringsteorier har som utgangspunkt at det er arbeidsgiverne som frembringer ulikhet i arbeidsmarkedet. En synlig minoritet skiller seg fra majoritetsbefolkningen når det gjelder ytre karakteristikk som for eksempel hudfarge. Jon Rogstad (2000) skriver at man som synlig minoritet kan oppleve diskriminering uavhengig av om en har norsk statsborgerskap eller hvor lenge man har bodd i landet. Det skilles heller ikke mellom førstegenerasjonsinnvandrere eller etterkommere. Ved å bli plassert i kategorien synlig minoritet følger ulike egenskaper som religion, identitet, kunnskaper og etnisitet.

Dersom det forekommer diskriminering fra arbeidsgiver trenger det ikke å være på grunn av arbeidsgivers personlige preferanser (Becker 1993), men på grunn av arbeidsgivers ønske om å oppnå høyest økonomisk vinning. For eksempel at kundene eller kollegene har fordommer mot synlige minoriteter (Rogstad 2000).

Rogstad (Midtbøen og Rogstad 2012) med flere har gjort forskning på hvorvidt arbeidsmarkedet i Norge er diskriminerende når det kommer til ansettelser av folk med minoritetsbakgrunn. Ut i fra undersøkelsen kommer det frem at mange arbeidsgivere ikke er oppmerksomme på at etterkommere kan være ressurssterk arbeidskraft. For etterkommere kan ikke argumenter som begrenset språkkode, irrelevant utdanning eller arbeidserfaring fra opprinnelseslandet brukes som grunnlag for ikke å tilby ansettelse, nettopp fordi etterkommerne er oppvokst i Norge. Grunnen til at etterkommere allikevel utsettes for denne type diskriminering kan komme av at de har fremmede navn. Med navnet kan det oppstå integreringsproblemer ettersom dette av flere arbeidsgivere behandles som en barriere for ansettelser (Midtbøen og Rogstad 2012). Noen velger å endre til norske navn for å øke sannsynligheten for å bli sysselsatt i arbeidsmarkedet. Det har forekommet at personer med innvandrerbakgrunn har blitt innkalt til intervju for så bli avvist når de møter opp (Johnsen 2001). Det kan diskuteres om det i slike tilfeller foreligger diskriminering basert på personens posisjon som synlig minoritet. Etterspørselen av ufaglært arbeidskraft minker stadig, og de resterende jobbene for ufaglærte er ofte kjennetegnet av fysisk tungt og lavtlønnet arbeid. Flere av virksomhetene i slike yrker har høye andeler av ansatte med innvandrerbakgrunn. Denne økonomiske strukturendringen er kanskje mer betydningsfull for innvandrere enn etterkommere, da sistnevnte ofte har høyt utdanningsnivå (SSB 2012 c). Dersom det fra arbeidsgivers side forekommer etnisk basert diskriminering innebærer dette at statusen som innvandrere blir fremhevet og overkommunisert i negativ forstand. Det er mange historier hvor personer med utenlandske navn opplever å ikke bli innkalt til jobbintervjuer eller får beskjed om at stillingen de har søkt på allerede er besatt da de kommer til jobbintervjuet (Pedersen og Sandberg 2007). Personens kompetanse blir dermed satt i bakgrunnen og oppleves som irrelevant til fordel for statusen man er tildelt som innvandrere. At hendelser som dette forekommer er også bekreftet av felteksperimentet utført i forbindelse med Discrim-prosjektet ved ISS (Birkelund, Rogstad og Heggebø 2013).

Hypotese 1: Det tar lengre tid for indiske og pakistanske etterkommere å bli sysselsatt etter fullført utdanning enn for majoriteten.

Humankapitalteori

Forskjeller i tilgang til arbeidsmarkedet mellom majoritet og etniske grupper kan forklares med forskjeller i utdanning og erfaring. Humankapitalteorien dreier seg om at man kan opparbeide seg kapital som gjør en attraktiv i arbeidsmarkedet. En kan øke sin kapital ved å investere i menneskelige ressurser og kompetanse som utdanning, erfaring og ferdigheter (Becker 1993). Kapitalen erverves kontinuerlig fra man starter utdanningen i barneårene og fortsetter når man kommer seg ut i arbeidsmarkedet. Tilegnelsen skjer på et instrumentelt plan, som betyr at aktørene styres av strategiske og rasjonelle valg som styres mot et gitt mål (Becker 1993). Av denne teorien ligger det forventninger om at forskjeller i arbeidsmarkedet forklares ut i fra forskjeller i *prestasjoner*.

I teorien ligger det en antakelse om at individet får igjen det det investerer, og at tilknytning til arbeidsmarkedet er et produkt av egen innsats. Produktet er betinget av at tilgang til utdanning er til stede og at det er etterspurt arbeidskraft på arbeidsmarkedet som tilsvarer aktørens kompetanse (Becker 1993). På denne måten blir humankapitalen, eller kompetansen, en form for vare mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Etter flere år i arbeidsmarkedet har man bygget opp en solid kompetanse som arbeidstaker, som er en bemerkelsesverdig fordel når man i møte med en potensiell arbeidsgiver skal presentere seg selv som aktuell kandidat. Som nylig utdannet og forholdsvis uerfaren i arbeidsmarkedet er det utdanningen alene som utgjør ens humankapital og gir informasjon om personens produktivitetsnivå.

Når man investerer i utdanning og opplæring på denne måten, kan humankapitalen også styres mot et ønske om økonomisk vinning. Becker hevder at arbeidstakerens produktivitet og deres lønninger er parallelt relatert (Becker 1993:31). Det baseres på at utdanning gir høyere lønninger og økt produktivitet gjennom kunnskap og læring. Utkom i arbeidsmarkedet forstås som å være i likevekt mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, ved at arbeidstaker bidrar med de evner og arbeid arbeidsgiveren krever. Becker (1993) hevder at man med høy humankapital har større sannsynlighet for å beholde yrkestilknytningen sin over lengre perioder fordi det fokuseres på opplæring og ny kunnskap underveis. Med oppdatert kunnskap er man ofte ettertraktet og viktig for arbeidsgiver. Ufaglærte arbeidere kan tenkes å skifte mellom jobber oftere. Grunnen til dette kan være at de med lavere humankapital ikke oppnår like sterk tilknytning til arbeidsstedet som de med høy humankapital. Samtidig er de kanskje lettere å erstatte, og arbeidsgiver legger dermed mindre ressurser i å beholde vedkommende som arbeidstaker. Humankapital teorien er viktig når en

skal se på arbeidsmarkedssituasjon for innvandrere og etterkommere av innvandrere, siden variabler som er knyttet til denne type kapital i stor grad er avgjørende for ens tilknytning til arbeidsmarkedet. I analysen vil jeg kontrollere for både utdanningslengde og utdanningstype som et mål på humankapital, selv om Becker selv ikke setter fokus på utdanningstype.

Vi kan forvente at arbeidsgivere er ute etter å maksimere fortjenesten. Dersom de ser forbi evner og kompetanse, og diskriminerer på grunnlag av andre egenskaper, vil de risikere å kunne tape fortjeneste. Dette kan skje fordi arbeidsgiver velger å ansette noen med lavere kompetanse enn hva som er optimalt for stillingen, heller enn for eksempel å ansette en minoritet som har ønsket kompetanse og er kvalifisert.

Hypotese 2: Indiske og pakistanske etterkommere med høy humankapital, i form av høyere utdanning, kommer like raskt i arbeid som majoriteten med lik utdanning.

Sosialt nettverk

Borjas (1992) bruker begrepet etnisk kapital på den måten at det etniske miljøet en har vokst opp i påvirker evner og utslag i arbeidsmarkedet for barna (1992:148). Slik vil ytre faktorer påvirke utkom i evner og arbeidsmarked blant etniske grupper, og kan også videreføres mellom generasjoner. Mobiliteten er altså i ulik grad påvirket av foreldrenes evner og opplevelser i arbeidsmarkedet, men også av de generelle evnene og opplevelsene i forbindelse med arbeidsmarkedet den etniske gruppen erfarte i foreldrenes generasjon (Borjas 1992).

Teorier om assimilering innebærer en forestilling om at sosiale, kulturelle og økonomiske forskjeller mellom innvandrere og majoriteten blir mindre for hver generasjon. Etter hvert som innvandrerfamiliene i USA ble godt etablerte og fikk både barn og barnebarn, ble familiens opprinnelige kultur sakte visket vekk. De nye generasjonene flyttet ut av de etniske enklavene, forkastet sin sosiale og kulturelle bakgrunn og opplevde økonomisk mobilitet (Borjas 1992:123). Med denne teorien i et blikk på norsk setting vil de etniske enklavene være i særlig østlige deler av Oslo.⁵ Sosialt nettverk spiller sannsynligvis også en vesentlig rolle for de personene hvor begge foreldre er medlemmer i en etnisk gruppe, enn for de hvor bare den ene forelderen er det. Både de pakistanske og indiske innvandrerne var av de første arbeidsinnvandrerne til Norge, og det kan tenkes at deler av de som kom enten giftet seg med etniske nordmenn, eller at barna deres har gjort det. Samtidig skal det sies at de

---

⁵ Studier fra det økonomiske feltet (Borjas 1992) viser at den etniske kapitalen er av større betydning for de som er født av innvandrerforeldre enn de som er født av etterkommere, altså tredjegenasjon.

fleste ekteskap i disse gruppene skjer internt i gruppen. Det kan også tenkes at enkelte etniske grupper i utgangspunktet har, eller oppfattes å ha, en høyere humankapital enn andre.

Hypotese 3: Indiske og pakistanske etterkommere bosatt i Oslo kommune kommer like raskt i arbeid etter utdanning som majoriteten.

Arbeidsdeling i hjemmet

Hvilke følger kan arbeidsdelingen i hjemmet få for sysselsettingen til indiske og pakistanske etterkommere? Det å være aktiv i arbeidslivet innebærer, i motsetning til omsorgsarbeid i hjemmet, en inntekt. Dersom mannen og kvinnen i dag er likestilt i husholdet og begge har like omfattende tilknytning til arbeidsmarkedet, vil dette kunne innebære at kvinnene i dag bruker mer tid til arbeid og mennene bruker mer tid hjemme.

Ved bruk av humankapitalteorien kan man forsøke å forklare kjønnsforskjeller i arbeidsmarkedet. Forskjeller mellom kvinner og menn i forbindelse med sysselsetting og karrieremuligheter kan være sterkt forbundet med den ofte ujevne arbeidsfordelingen innad i husholdet (Becker 1993). Kvinnen har oftest hovedansvaret hjemme når det kommer til omsorgsarbeid, og får dermed ofte mindre motivasjon til opparbeidelse av kompetanse og humankapital enn menn. Dette tyder på at kvinner gjennomsnittlig har svakere tilknytning til arbeidsmarkedet enn menn.

Kvinner med lang utdanning, god helse, uten barn i husholdningen, selvstendig næringsdrivende og har lederstillinger jobber minst like mye som sin mannlige partner (SSB 2010). Kvinner tar nå utdanning i mye større grad enn tidligere, og man kan også se tendenser til at unge kvinner tar mer utdanning enn menn (SSB 2010). Dette er i tråd med de store barnehageutbyggelsene og permisjonsordningene som muliggjør en kombinasjon av små barn og arbeid og gjør tidsklemma enklere for både menn og kvinner. I SSB-rapporten om yrkesarbeid blant par kom det frem av tallene at 29 % av parene i undersøkelsen deler yrkesarbeid likt, mens mannen jobber mest i 56 % og kvinnen i 15 % av parene. I parene hvor kvinner jobber mest er relativt få av mennene yrkesaktive. Flere av disse mennene har helseproblemer, er uføretrygde, og flere er over 55 år gamle. God helse er altså en viktig ressurs i arbeidsmarkedet, ettersom det gjør det lettere å arbeide mye (SSB 2010).

Noe av forskjellene mellom kvinner og menn kan forklares med humankapitalteorien ved at den som har høyest utdanning har best ressurser, og dermed er den som jobber mest (Becker 1993). Det er vanligere blant kvinner med lang utdanning (minst fem års

universitetsutdanning) å skille seg ut ved at de jobbe mer enn mannen. I SSB-undersøkelsen fra 2010 fantes det ikke fulltallig informasjon om mannens utdanning, og det så her ikke ut til å ha noen betydning.

En studie gjort av Trude Lappegård (2005) studerer forholdet mellom familiedannelse og utdanningsoppnåelse blant pakistanske, tyrkiske og vietnamesiske innvandrerkvinner i Norge. Hun bygger på et utgangspunkt om at ekteskap og foreldreskap er mer løsrevet fra hverandre, ettersom man i dag gifter seg ved en litt eldre gjennomsnittsalder, samt avventer å få barn. Blant hele Norges befolkning er 8 % av kvinnene mellom 20 og 24 år gift, mens det for pakistanske innvandrerkvinner i samme alder er 64 %. Pakistanske kvinner har signifikante forskjeller i fertilitetsrate sammenlignet med majoritetskvinner i Norge. Norske kvinner fertilitetsrate ligger på 1,8 barn per kvinne, mens pakistanske kvinner i Norge sin fertilitetsrate ligger på 3,1 barn per kvinne. Pakistanske kvinner i Norge har dermed 40 % høyere fertilitetsrate enn andre kvinner i Norge. Fertilitetsnivået for kvinner i Pakistan er for øvrig høyere enn for pakistanske kvinner i Norge (Lappegård 2005).

Av analysen kom det frem at tradisjonelle familiemønstre fra hjemlandene ble opprettholdt av kvinnene med opphav fra disse landene, uavhengig av hvor gamle de var da de innvandret til Norge. Det viste seg at kvinner fra Pakistan som kom til Norge i barndommen følger de eldre pakistanske kvinnes mønster i å gifte seg i ung alder. Det viste seg imidlertid forskjeller når det kom til å få sitt første barn, da de pakistanske kvinnene som kom til Norge som barn venter lenger med å få barn selv enn de pakistanske kvinnene som kom til Norge da de var eldre. I undersøkelsen hevdes denne utsettelsen og skyldes utdanning. Dersom man var i gang med universitetsutdanning, hadde dette en sterkere effekt på utsettelse av familiedannelse enn dersom man var i gang med en lavere grads utdanning (Lappegård 2005). Dette kan tolkes som at de pakistanske kvinnene i høyere utdanninger er mer påvirket av de rådende norske holdningene om familiedannelse enn de pakistanske mønstrene på familiedannelse.

Religion er ofte tett forbundet med familiedannelse gjennom oppførsel og normer. I Pakistan er islam den offisielle religionen. I studier gjort på fertilitetsmønstre blant innvandrerkvinner har linkene mellom muslimske land og fertilitetsmønstre blitt analysert. Ut av dette kom det frem at kvinner fra land hvor islam er hovedreligionen generelt har høyere fertilitetsnivå og bruker lengre tid på å tilpasse seg nye fertilitetsmønstre enn kvinner fra andre land (Lappegård 2005:26). Blant kvinner i Norge med bakgrunn fra Pakistan gifter 73 % seg med en mann som bor utenlands (sannsynligvis hjemlandet).

I Norge er det lite å finne av informasjon om arbeidsdeling og familiepraksis blant innvandrere og etterkommere av innvandrere. I en Fafo-rapport fra 2009 (Kavli og Nadim 2009) analyseres forskjellene mellom etnisk norske og blant annet innvandrere fra Pakistan og deres etterkommere. Hovedfunnene for pakistanske etterkommere baserer seg på at det ikke bare er forskjeller mellom etnisk norske og de med annen landbakgrunn, men også mellom førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan og etterkommere med pakistanske foreldre. Bakgrunnen i disse forskjellene er at de som er født og oppvokst i Norge påvirkes av de rådende familiemønstrene og praksisene i landet. Pakistanske etterkommere gifter seg og får barn senere enn pakistanske innvandrere, også de som innvandret i voksen alder. Samtidig er det vanligere blant pakistanske etterkommere enn for de andre landgruppene i analysen at foreldrene bestemmer hvem de skal gifte seg med (Kavli og Nadim 2009:121-122).

En interessant forskjell reiste seg i rapporten. Oppfatninger om fordelingen av arbeid i hjemmet og daglig omsorg for barn viser seg å være motstridende for kvinnelige og mannlige pakistanske etterkommere (Kavli og Nadim 2009: 77). Det gjøres også funn på en diskrepans mellom de mannlige og kvinnelige etterkommernes involvering i økonomisk arbeidsdeling, ved at flere av de mannlige pakistanske etterkommerne svarer at de står for alt, mens flere kvinnelige pakistanske etterkommere mener at dette er en likestilt fordeling. Grunnen til dette kan ligge i at det er vanlig praksis for pakistanske familier å gifte seg med personer som er bosatt i Pakistan, såkalte "hente-ekteskap" (Mohn 2010). Ansvarsfordelingen mellom ektefellene oppleves ulik for de kvinnelige pakistanske etterkommerne som har giftet seg med en fra Pakistan, og de mannlige pakistanske etterkommerne som henter konen sin fra Pakistan. De kvinnelige pakistanske etterkommerne er vokst opp i Norge, har i større grad internalisert de norske verdiene og har en annen posisjon i det norske arbeidsmarkedet enn kvinnene som er kommet til Norge gjennom ekteskap. I kontrast er det enighet mellom menn og kvinner blant etnisk norske og innvandrere fra Pakistan om at kvinnen gjør mest av daglige omsorgsoppgaver, som for eksempel inkluderer matlaging og følge barna til skolen (Kavli og Nadim 2009).

Det er en del motforestillinger mot at kvinner skal være i lønnet arbeid i den tiden barna er små (fra 0-3 år). Blant pakistanske etterkommere mener om lag 15 % at dette er aktuelt, mens 42 % av etnisk norske mener at moren kan arbeide fulltid i denne fasen. Her var det ingen signifikant forskjell mellom kvinner og menn i noen av gruppene. De med høyere utdanning har større tilbøyelighet for å synes det er greit at mødre med små barn arbeider fulltid, i kontrast til de som har lav eller ingen utdanning (Kavli og Nadim 2009:127).

Landbakgrunn later til å ha stor innvirkning på personers oppfatning av likestilling i hjemmet. De med pakistansk bakgrunn, både innvandrere og etterkommere, har mindre grad av likestilling enn etnisk norske og de andre landgruppene i rapporten. I dette ligger også en oppfatning av at menn og kvinner har ulike ansvarsoppgaver i hjemmet. Mannlige pakistanske etterkommere er også mer negative til at likestillingen skal videreføres enn hva etnisk norske menn er (Kavli og Nadim 2009).

Hypotese 4: Mannlige indiske etterkommere kommer raskere i arbeid etter fullført utdanning enn mannlige pakistanske etterkommere.

Hypotese 5: Kvinnelige indiske etterkommere kommer raskere i arbeid etter fullført utdanning enn kvinnelige pakistanske etterkommere.

Disse fire teoriene skal være fruktbare for å forstå resultatene som kommer frem i analysene. Diskrimineringsteorier og sosiale nettverksteorier kan ikke måles med dataene, men de kan allikevel være med på å forklare hvorfor de ulike gruppene har forskjellige utfall i arbeidsmarkedet. Humankapitalteorien kan måles ved å se på utdanningsnivå og valg av utdanningsretning, og hypotesene om arbeidsdeling i hjemmet vil testes i forhold til ett år etter utdanning med separate analyser for etterkommergruppene. I neste kapittel presenterer jeg informasjon om utvalget, variablene og statistisk metode som benyttes i analysen.

4 Metode og data

Formålet med denne delen av oppgaven er å presentere datamaterialet, samt avgrense og gjøre rede for operasjonaliseringene av variablene jeg vil bruke for å undersøke hypotesene jeg har utredet. Jeg vil også gi en beskrivelse av de statistiske metodene som blir brukt i analysene.

Jeg har valgt å sammenligne indiske og pakistanske etterkommere med majoriteten i Norge. Med denne vinkelen vil jeg kunne analysere de opp mot hverandre og finne eventuelle likheter og forskjeller mellom gruppene. Både ulikheter og fellestrekk anser jeg som spennende fenomen å kartlegge.

Registerdata

I oppgaven benytter jeg meg av registerdata som ble tilgjengelig for meg gjennom Discrimprosjektet ved Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi ved UiO. Datagrunnlaget er hentet fra registre som omfatter hele befolkningen i Norge, og funnene vil dermed være representative.

Ved å benytte meg av registerdata vil jeg unngå store frafallsproblemer, og over-og underrapportering, som for eksempel kan være et stort problem ved surveyundersøkelser. Samtidig kan det vise seg noen problemer ved under-rapportering når det handler om arbeid, da det for eksempel kan tenkes at noen arbeider uten å betale skatt. Registerdata dekker hele befolkningen, noe som muliggjør studier av relativt små sosiale grupper (Lyngstad 2010), som er nettopp det jeg skal gjøre her. Dersom man analyserer minoriteter ved hjelp av spørreundersøkelser vil språk kunne være en stor årsak til et frafallsproblem. Registerdata i forbindelse med forskning på innvandrere kan bli problematisk da man ikke har mye data om hvilken utdanning innvandrerne har fullført i hjemlandene. Da jeg i min masteroppgave fokuserer på etterkommere vil ikke dette problemet bli aktuelt i dette tilfellet. En begrensning ved registerdata er derimot at man ikke kan se betydningen av respondentenes preferanser, tanker, holdninger og verdier (Lyngstad 2010). Innvandrerne og etterkommernes egne oppfatninger av om det foreligger diskriminering på arbeidsplassen eller ikke kan derfor ikke undersøkes ved hjelp av disse dataene.

Analysen av datamaterialet gjøres i statistikkprogrammet STATA 12.0.

Gruppering av datamaterialet

Min problemstilling tar utgangspunkt i to minoritetsgrupper, pakistanske og indiske etterkommere, og ettersom antallet etterkommere i Norge ikke er veldig stort vil jeg se på disse gruppene på landsbasis. Her vil jeg telle med både de som er født i Norge med innvandrerforeldre og de som kom til Norge før skolealder som etterkommere (j.fr Educational Careers, ved Birkelund og Mastekaasa 2009). De som kom til Norge etter skolealder vil dermed bli ansett som innvandrere i denne oppgaven.

Funnene i kvantitative analyser avhenger av hvilke kategorier man velger å dele inn i og analysere. Ved å benytte store kategoriseringer, som for eksempel i vestlig/ikke-vestlig eller asiater, afrikaner eller europeer, skjuler man store forskjeller. Det er derfor fruktbart å begrense kategoriene til landbakgrunn, som indisk og pakistansk, heller enn ikke-vestlig eller asiatisk. Samtidig er det også store forskjeller innad blant disse to gruppene, både når det gjelder religion, kultur, klasse og særegenheter. Med slutningene ut i fra analysen er det derfor viktig å ikke tenke på de indiske og pakistanske etterkommernes kultur som forklaring på funnene. Det er derimot viktig å huske på at funnene som kommer frem av analysene er andelsforskjeller.

Utvalgsrestriksjoner

Før en utfører beskrivende statistikk og de statistiske analysene i STATA, er det fundamentalt at en har med betydningsfulle restriksjoner i datasettet, slik at en bare får med de aktuelle personene med i analysen.

Problemstillingen min omfatter etterkommere av innvandrere fra India og Pakistan samt majoriteten, og utvalget består derfor av de med landbakgrunn fra India, Pakistan og Norge. Det er gjort et tilfeldig 10 % utvalg av majoriteten. Utvalget består dermed av kategorien norskfødte med norske foreldre, og kategorien norskfødte med utenlands fødte foreldre, nemlig etterkommere.⁶

Da jeg i oppgaven skal se på arbeidsmarkedstilknytning etter utdanning, er det essensielt at de faktisk *har* fullført en utdanning, og alle i utvalget har fullført minst videregående utdanning. Alder er viktig når man skal se på yrkesaktivitet, da dette kan vise

---

⁶ Kategori "G" består, ut ifra SSB sine variabellister, av de som er utenlandsfødt med norske foreldre. Jeg var i utgangspunktet ute etter å ha nok en referansekategori for de indiske og pakistanske etterkommerne av innvandrere, nemlig utenlands adopterte fra samme region. Problemer oppstod her, da utenlands adopterte nå er lagt sammen med de øvrige i kategori "G", som også for eksempel kan bestå av barn født av norskfødte foreldre mens foreldrene bodde utenlands.

hvor man er i livsløpet, om det er utdanning, arbeid eller familieetablering. Dersom man uteksamineres som 30 åring vil man naturligvis ha mer arbeidserfaring enn en 20 åring, noe som absolutt kan påvirke ventetiden fra endt utdanning til sysselsetting. Samtidig har de eldre hatt mer tid til å uteksamineres fra høyere utdanningsinstanser. De som går på ungdomsskolen, barneskolen eller er enda yngre utgjør en stor andel av indiske og pakistanske etterkommere av innvandrere i Norge (SSB 2012 c), og de er ikke tatt med i analysen. De som er over 40 vil heller ikke være aktuelle i analysen min, da man ofte tar utdanning i 20-årene. Alderskohorten jeg valgte å bruke videre ble derfor de som er født fra og med 1975 til og med 1990. Datasettet strekker seg over flere år frem til 2010, og personene i utvalget er dermed i en alder fra 20 til 35 år i det siste analyseåret 2010.

”År siden utdanning” er en sentral variabel i analysen. Originalvariabelen for hvilket år man har fullført utdanning fra SSB, inneholdt nokså uvanlige verdier, med langt over 25 år siden endt utdanning. Dette skal ikke være mulig etter aldersrestriksjonen for utvalget, da de som er født i 1975 tidligst kan være ferdige med ungdomsskolen rundt 1990. Det vil si at det maks kan være 20 år siden endt utdanning fra måletidspunktet år 2010. Dette skyldes en feilregistrering utenfor min kontroll, og utelates derfor fra utvalget. Jeg valgte derfor å sette en restriksjon på at jeg bare ville beholde de som har mindre enn 19 som verdi på variabelen ”år siden utdanning”. Analysene måler kun de som har fullført utdanning, og de som er under utdanning er dermed utelukket. Med disse restriksjonene er antall observasjoner 883 indiske etterkommere, 4736 pakistanske etterkommere og 5808 som er et 10 % utvalg av majoriteten. Til sammen utgjør utvalget 11427 personer.

Avhengige variable

Det utføres tre analyser i oppgaven. Den første analyserer sannsynligheten for å være sysselsatt i 2010. Den andre analyserer sannsynligheten for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning, og den tredje analyserer sannsynligheten for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning.

I den første analysen er den avhengige variabelen dikotom, hvor den er kodet 0 hvis man ikke er i arbeidsmarkedet i 2010, og 1 hvis man er i arbeid. For å legge en begrensning på hva det vil si å være i arbeid, har jeg konstruert variabelen slik at man er ansett å være i arbeid dersom man tjener 2 ganger grunnbeløpet i folketrygden for det aktuelle året. Grunnbeløpet er beregnet ut i fra SSBs grunnbeløp for folketrygden. I 2010 er summen for to ganger grunnbeløpet beregnet å være 149442 kr.

Avhengig variabel for den andre analysen er ”sysselsatt ett år etter endt utdanning.” Variabelen er kodet 1 for de som har fått arbeid i løpet av det første året etter man er uteksaminert fra sin høyeste fullførte utdanning, og 0 dersom man ikke er det. For å være registrert som i arbeid, må man tjene over 2x grunnbeløpet for det aktuelle året, likt som forrige variabel. Det er veldig relevant å vite at jeg her har utelatt de som har gått tilbake til fulltidsutdanning i løpet av dette året. Måletidspunktet er 1.november for hvert år. De som ikke er sysselsatt ved måletidspunktet får dermed verdien 0, og vi vet da at de verken er i arbeid eller utdanning. Siden jeg har data over flere år, kan de være uteksaminert på forskjellige tidspunkter fra 2000-2009. 2010 er mitt siste måletidspunkt. De som uteksamineres i 2010 er derfor ikke med i utvalget, siden variablene ikke omfatter deres mulighet til å være sysselsatt ett år etter i 2011.

Det gjøres så en siste analyse på sysselsetting hvor sannsynligheten for sysselsetting måles tre år etter utdanning. Denne variabelen er konstruert på samme måte som ”sysselsatt ett år etter endt utdanning”. De som har påbegynt ny heltidsutdanning i løpet av de tre årene er utelatt fra analysen. Det siste måletidspunktet for uteksaminering er her 2007, for å kunne måle deres arbeidsmarkedsstatus tre år etter i 2010.

Hva med de som ikke er i arbeid hverken ett eller tre år etter utdanning? Ut fra analysene vet vi kun om de er i arbeid eller ikke, samt at de ikke har påbegynt ny fulltidsutdanning. Jeg har ikke tilgang på utdypende informasjon over hva disse personene foretar seg. For eksempel kan det tenkes at de har påbegynt en deltidsutdanning, har en deltidsjobb og ikke tjener over 2x grunnbeløpet, har flyttet til utlandet eller mottar sosial stønadshjelp.

Uavhengige variable

Landbakgrunn: Landbakgrunn er en viktig variabel i oppgaven ettersom jeg skal se om de med landbakgrunn fra Pakistan og India utarter seg forskjellig i de norske utdannings- og arbeidsmarkedsinstitusjonene. Etterkommerne har fulgt hele det norske skolesystemet og en kan ha en grunntanke om at de i stor grad har tilegnet seg gode norskkunnskaper og internalisert norske verdier og normer i ung alder. Referansegruppen de måles opp mot vil bestå av et 10 % utvalg av de som er født i Norge med to norskfødte foreldre. Majoriteten kodes derfor 0 for begge etterkommergruppene.

Utdanning: Utdanningsnivå spiller en stor rolle når man ser på aktivitet i arbeidsmarkedet, ved at de som ikke har gått videre etter videregående utdanning har en lavere andel aktive enn de som har gått videre på høyskole eller universitet. Utdanning er kodet som en dummyvariabel med tre verdier:

- Høyere utdanning, til og med bachelorgrad (14-17 år)
- Høyere utdanning med mastergrad eller mer (18+ år)
- To år videregående utdanning (11-12 år), og tre år videregående utdanning (13 år) som høyeste fullførte utdanning kodes sammen som referansekategorien 0 på både ”bachelorgrad” og ”mastergrad”- variablene.

Utdanningsretning: Jeg har valgt å fokusere på utvalgte utdanningsretninger slik at vi får et bilde på hvilke utdanningsretninger de ulike gruppene i utvalget velger, samt hvilke utdanninger som gir god uttelling når man skal ut i arbeidsmarkedet. Standarden til variabelen kan benyttes for både videregående, bachelor og masterfag. Men det må tas i betraktning at ikke alle fag gir mening på alle nivåene (SSB 2001:9). Jeg har laget et sett av dummyvariabler og har valgt å trekke ut de følgende utdanningsretningene, med bakgrunn i fagene kan tas både på videregående, bachelor og masternivå:

- Økonomiske fag: Her under ligger blant annet økonomisk-administrative fag, markedsføring, hotell og reiselivsfag.
- Naturvitenskapelige fag: Dette inkluderer blant annet biologiske fag, kjemiske fag, informasjon og datateknologi, elektrofag, mekaniske fag, matematikk og statistikk.
- Helsefag: Eksempler her inkluderer medisin, sykepleie, tannpleie, sosialfag, vernepleier, fysioterapi, apotekfag, farmasi, veterinær, helse-sosial og idrettsfag.
- Andre fag: Her ligger alle andre fag: allmenne fag, humanistiske fag, lærerutdanning og samferdselsfag (SSB 2001).
- Variabelen er kodet 0 hvis samfunnsfaglig utdanning, dette gjelder alle variablene. Under kategorien samfunnsfag går også juridiske fag, statsvitenskap, sosiologi, samfunnsgeografi, mediefag, psykologi og journalistikk.

År siden utdanning: Teller antall år siden man fullførte utdanningen. Denne brukes i den første analysen, hvor jeg ser på hvor mange og hvem som er sysselsatt i arbeidsmarkedet i 2010. Med kontroll for antall år siden utdanning kan jeg finne hvor mange år de er tilgjengelige for å bli sysselsatt. Brekke og Mastekaasa (2008) fant at antall år siden

utdanning hadde liten betydning for mennene, men at det derimot var av betydning for kvinner med innvandringsbakgrunn ved at andelen sysselsatte reduseres for hvert år siden utdanning.

Kjønn: Kjønn er viktig når man ser på eventuelle ulikheter i utdannings- og arbeidsmarkedsdeltakelse (Bakken 2003). Forskjellene mellom kjønn henger klart sammen med ulike praksiser rundt det å stifte familie, og funn viser at innvandrerkvinner med barn har en markant lavere sysselsettingsrate enn majoritetskvinner med barn (Olsen 2010). Kjønn vil benyttes som en dummyvariabel, der kvinne er kodet 1 og mann er kodet 0. I flere undersøkelser (for eksempel Heath og Cheung 2006) kommer det tydelig frem at det å skille mellom menn og kvinner er viktig når man skal se på ulike landgrupper, dette fordi de ofte har ulike forutsetninger i arbeidsmarkedet. Jeg vil utføre separate analyser for menn og kvinner i alle analysene for å kunne kartlegge både pakistanske og indiske mannlige og kvinnelige etterkommeres mønster i det norske arbeidsmarkedet.

Sivilstatus: Jeg har valgt å ta med en variabel som kontrollerer for om de i utvalget er gift eller ikke. Her kodes gift som 1, mens ugift er kodet 0 og virker som referansegruppe.

Antall barn i hjemmet: En annen relevant variabel er antall barn i hjemmet. Studier viser at jo flere barn man har, jo lavere humankapital besitter man (Becker 1993). Barn fra etniske grupper hvor det er vanligere å ha store familier med mange barn har lavere humankapital enn grupper som får færre barn. Jeg vil se på familiesammensetningen til indiske og pakistanske etterkommere for å se om antall barn har betydning for tiden det tar til man blir sysselsatt.

Alder: Alder forventes å ha stor innvirkning på en persons stilling i forhold til arbeidsmarkedet, ved at man som eldre ofte har er arbeidserfaring og rukket å ta høyere utdanning. Samtidig kan det tenkes å være relevant for enkelte jobber man søker. Jeg har tidligere beskrevet utvalgsrestriksjonene jeg har gjort i datasettet, og her satt utvalget til å være født mellom 1975 til og med 1990. Variabelen er kodet kontinuerlig, hvor de som er født i 1975 er kodet 0, 1976 er kodet 1 osv. oppover til 1990.

Bosted: Bosted kan være av betydning for sysselsetting etter endt utdanning. Dette gjør seg spesielt gjeldende når man ser på minoritetsgrupper, da den høyeste konsentrasjonen av

disse befinner seg i Oslo (Hylland Eriksen Alghasi og Eide 2012). Jeg har kodet bostedsvariabelen slik at resten av landet er kodet 1, mens Oslo fungerer som referansekategori og er kodet 0. Jeg kan da finne effekten av bosted for utfall i arbeidsmarkedet, og finne ut om det lønner seg å bo i Oslo kontra alle andre steder i Norge. Jeg valgte her å bruke bostedsvariabelen for 2010, siden det er 2010 jeg er interessert i analysere i den første analysen.

Samspill: Av og til kan en uavhengig variabel gi effekt på den avhengige variabelen som en funksjon av en annen uavhengig variabels verdi. Dette kalles en samspillseffekt (Skog 2004:303). Slike effekter kan drives i analysen enten ved separate analyser, eller ved innføring av et produktledd. Begge disse metodene vil benyttes i de kommende analysene, hvor jeg både foretar separate analyser for menn og kvinner, og legger til produktledd for landbakgrunn og utdanning. Jeg kunne ha innført produktledd for menn og kvinner fremfor å utføre de separate analysene, men jeg mener at separate analyser for menn og kvinner vil fremstille de eventuelle forskjellene mer oversiktlig i denne oppgaven.

Statistiske metoder

I dataene "DISCRIM"-prosjektet fikk fra SSB var flere av variablene målt over 10 år, fra 2000 til 2010. Fokuset i oppgaven ligger på de som var uteksaminert før år 2010, med muligheten om å kunne følge de fra endt utdanning senest i 2009 og se om de oppnådde suksess i arbeidsmarkedet på denne tiden. Det var her viktig å ikke ha med de som ikke har noe skolegang eller barneskole. Disse tok jeg derfor ut av datasettet. Dette utgjør analyse 1. Deretter ligger fokuset på de som har kommet i arbeid, for å se hvordan ventetiden fra endt utdanning til sysselsetting kunne vise seg å være ulik for gruppene og kjønnene. Her gjøres først en analyse ett år etter fullført utdanning, og deretter en analyse tre år etter endt utdanning. Her benyttes også logistisk regresjon.

Logistisk regresjon

I analysekapitlene benyttes logistisk regresjon. Selv om dataene er konstruert slik at forløpsanalyse er mulig, anser jeg logistisk regresjon som et bedre valg for mitt formål. Formålet er å finne ut om det er forskjeller mellom indiske og pakistanske etterkommere av innvandrere når det gjelder tid og eventuell sysselsetting i arbeidsmarkedet etter endt utdanning. Utfallsvariabelen er dikotom og angir om man er aktiv i arbeidslivet eller ikke, her

med verdien 1 dersom man er i jobb, og 0 dersom man ikke er i jobb. Med en multippel logistisk regresjon vil parameterestimaterne være kontrollert for de andre variablene i modellen (Skog 2010), og jeg kan dermed analysere hvordan de ulike variablene påvirker etterkommergruppens odds for å være sysselsatt.

I logistisk regresjon er det tre forutsetninger (Skog 2010):

- Den logistiske kurven (S-kurven) skal gi en korrekt beskrivelse av den empiriske sammenhengen
- De enkelte observasjonene må være uavhengige av hverandre
- De uavhengige variablene og restleddene må være ukorrelet med hverandre. Det vil si at det ikke må finnes bakenforliggende variabler som er både årsak til Y og er korrelert med X. Siden jeg her skal bruke multippel logistisk regresjon har jeg redusert risikoen for dette

Alle forutsetningene må være oppfylt for å unngå feilaktige resultater i analysen.

Den logistiske regresjonsmodellen ser slik ut:

$$\text{Logit}(\hat{\pi}) = \hat{\alpha} + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k$$

Logit ($\hat{\pi}$) er den avhengige variabelen, som her viser oddsen for å være sysselsatt i arbeidsmarkedet. Tegnet $\hat{\alpha}$ angir logiten når alle de uavhengige variablene har verdien 0. β_1 , β_2 osv, angir hvor mye logiten øker med når den avhengige variabelen X øker med en enhet. De uavhengige variablene vil hovedsakelig være knyttet til et mål på humankapital (utdanning) og arbeidsdeling i hjemmet. Sammen med andre kontrollvariabler, som for eksempel kjønn og familiesammensetning, vil oddsen for å være aktiv i arbeidsmarkedet 2010 beregnes.

Når man kjører ut logistisk regresjon i Stata, vil resultatene oppgis i logit. Logiter er ikke intuitivt lette å forstå, og jeg velger derfor å følge tips fra Skog (2010) som hevder at den beste måten å løse dette på er å fremstille analysene med oddsrater i de ferdige tabellene. Denne omkodingen skjer ved at man tar antilogaritmen til logiten, og bruker odds som mål for å vise hvor stor sannsynlighet for at et fenomen skal inntreffe (p) i forhold til at det ikke skal inntreffe (1-p) er. Oddsraten viser hvor mange ganger større eller mindre oddsen blir når den uavhengige variabelen øker med en enhet, og varierer mellom 0 og uendelig positiv, da øvre grense er fjernet (Skog 2010).

$$Odds = \frac{p}{1-p}$$

En oddsrate som er høyere enn 1 tyder på at oddsen stiger med en høyere verdi på den uavhengige variabelen. Oddsrate som er lavere enn 1 derimot, innebærer at oddsen synker med høyere verdi på uavhengig variabel. Dersom oddsratioen er lik 1, vil det si at det ikke er noen sammenheng mellom oddsen og den uavhengige variabelen.

Å tolke oddsrate gir ingen annen intuitiv tolkning enn at oddsen er høyere for noen og lavere for andre. For å lettere kunne forstå forskjellen mellom odds kan man regne ut forskjellen i prosent. Dette gjøres ved formelen $(OR-1)*100$.

En annen mulighet er å regne logitene om til sannsynligheter eller andeler. Dette gjøres i tre trinn (Tufte 2000:29):

- 1) Beregne log odds:

$$\ln\left(\frac{p}{1-p}\right) = b_0 + b_1X_1 + \dots + b_nX_n$$

- 2) Ta antilogaritmen av minus log oddsen

$$e^{-(b_0 + b_1x_1 + \dots + b_nx_n)}$$

- 3) Beregne andeler

$$p = \frac{1}{1 + e^{-(b_0 + b_1x_1 + \dots + b_nx_n)}}$$

Blant majoriteten av forskere med bruk av logistisk regresjon, har det vært mangel på oppmerksomhet rundt problemet vedrørende uobservert heterogenitet (Mood 2010:73). Senere forskning legger vekt på at man ikke kan sammenligne logiter eller odds over flere modeller. En artikkel av Mood (2010) baserer seg på å forklare hvordan vi tror vi kan forklare ting med logistisk regresjon, som vi faktisk ikke kan. *"We cannot straightforwardly interpret log-odds ratios or odds ratios as effect measures, because they also reflect the degree of unobserved heterogeneity in the model (Mood 2010:67)."* Dette innebærer at estimatene for de uavhengige variablene i logistisk regresjon endrer seg når man inkluderer nye variabler som er korrelert med den avhengige variabelen. Videre står det skrevet om hvordan man kan sammenligne log-odds ratio eller odds ratio på tvers av modeller: *"The change in the estimated LnOR or OR for the region variable will then depend both on the relation between region and education and on the change of scale induced by the reduction of unobserved heterogeneity when including education in the model (Mood 2010:72).* La oss si at det inkluderes en utdanningsvariabel i de følgende analysene. Ut i fra sitatet vil det

innebære at oddsen for om man er sysselsatt da for eksempel vil være avhengig av relasjonen mellom bosted og utdanning, samtidig som den er påvirket av endringen i de uobserverte variablene. Når man inkluderer flere og flere variabler, blir det mindre uobservert heterogenitet for hver modell, noe som igjen vil føre til gradvis større effekter. Den nye modellen *kan* føre til en endring i bostedsvariabelen, enten stiger eller synker den, eller den forblir som i forrige modell. *"The shrinkage of the coefficient can be partly offset by an increase in explained variance, i.e. the decrease would have been larger in the absence of the scale (Mood 2010:72).* Sett at den nye utdanningsvariabelen ikke fører til endringer i koeffisienten for bosted kan dette feilaktig tolkes dit hen at bosted og utdanning sammen ikke har noen effekt på om man er sysselsatt eller ikke. Jeg vil derfor ikke sammenligne endringer i odds for etterkommergruppene fra modell til modell, men heller utføre log likelihood test for å se om en modell har bedre forklaringskraft enn den andre.

Statistisk usikkerhet og Log Likelihood

Statistiske sammenhenger har alltid en viss usikkerhet knyttet til seg, da de antatte sammenhengene kan skyldes tilfeldigheter og dermed ikke gjenspeiler den virkelige populasjonen. Det er spesielt to typer av gjennomgående feil i statistiske analyser; type 1 og type 2 (Ringdal 2001):

- Type 1 feil: Dersom det feilaktig hevdes at det er en sammenheng mellom to fenomener, for eksempel innvandringsbakgrunn og arbeidsmarkedstilknytning
- Type 2 feil: dersom det feilaktig hevdes at det *ikke* er en sammenheng mellom to fenomener, for eksempel utdanning og arbeidsmarkedstilknytning

En statistisk test som er mye brukt i logistisk regresjon, er likelihood-ratio test. Beregningsmetoden i denne testen går ut på å finne koeffisientene som maksimerer logaritmen av funksjonen: log likelihood (Tuft 2000:36). Iterasjonen starter med en modell som kun inkluderer konstantleddet, og alle de uavhengige variablene er da satt til å være 0. Deretter kontrolleres det for flere variabler i flere modeller, og i den siste modellen maksimerer iterasjonen log likelihood. For eksempel kan log likelihood i den første modellen kalles LL0, og den andre LL1. Følgende formel beregner likelihood ratio:

$$(-2LL0) - (-2LL1)$$

Forskjellen i log likelihood ganges med 2 for å få en testoperator som har en kjikvadrat fordeling. Frihetsgradene er lik forskjellen i antall uavhengige variabler mellom de to modellene.

Etikk

De grunnleggende moralnormene for vitenskapelig praksis kalles for forskningsetikk. Tre særdeles viktige etiske regler i forskning er beskyttelse av individer, følge regler for publisering og å unngå uredelighet. Uredelighet i denne sammenheng kan være fabrikkering og forfalskning av data, plagiering eller selektiv publisering (Ringdal 2001). Jeg er klar over at diskusjon og tolkninger jeg foretar underveis i masteroppgaven vil være preget av min egen bakgrunn og oppfatninger, og passer på at jeg ikke bryter noen av de ovennevnte reglene.

I boken ” The Craft of Research” er det listet opp noen punkter for hvordan man skal fremstille data korrekt etisk sett: man skal ikke manipulere en skala for å forstørre eller forminske en kontrast, ikke bruke figurer hvor bildet forvrenger verdier, ikke lage en tabell eller figur unødvendig komplisert eller villedende og dersom tabellen eller figuren støtter et utsagn skal man spesifisere og forklare det (Booth, Colomb og Williams 2008).

5 Beskrivende statistikk

I denne delen vil jeg presentere datamaterialet. Her kan man se hvordan gruppene fordeler seg på variablene og dette vil presenteres oversiktlig i tabeller. I selve analysene vil jeg kunne se nærmere på mønstrene som viser seg i denne beskrivende delen.

Krysstabeller brukes for å se hvordan en variabel fordeler seg på en annen variabel, mens gjennomsnittsanalyser summerer alle observasjonsverdiene og deler de på antall observasjoner (Skog 2008).

Etterkommere av innvandrere fra India og Pakistan

Siden etterkommere av innvandrere med foreldre fra India og Pakistan er de sentrale gruppene i oppgaven min, er det essensielt å se hvor store disse er. Med aldersrestriksjonen har jeg utelukket de største andelene i de aktuelle etterkommer-gruppene, siden mange befinner seg på barneskolen eller ungdomsskolen i år 2010. Med denne restriksjonen kan jeg både se på arbeidsmarkedstilknytningen til de som sluttet å studere etter videregående og de som har valgt å ta høyere utdanning.

Tabell 1: Antall etterkommere av innvandrere i analysen

	Antall etterkommere av innvandrere i analysen		
	Menn	Kvinner	Total
Indiske etterkommere	442	441	883
Pakistanske etterkommere	2463	2273	4736

Innvandringsgrunn foreldre

Foreldrenes bakgrunn for å migrere til Norge fra India og Pakistan fra 1970-tallet og utover kan være av betydning for etterkommernes egen vei inn i arbeidslivet. Dersom foreldrene kom av grunner som arbeid og utdanning, kan det tenkes at man kommer fra en ressurssterk familie som legger stor vekt på barnas utdanning.

Krysstabellen angir prosentandelene for indiske og pakistanske innvandreres innvandringsgrunn, og det viser seg merkbare forskjeller som kan være viktige for videre funn.

Tabell 2: Indiske og pakistanske innvandrere: Innvandringsgrunn

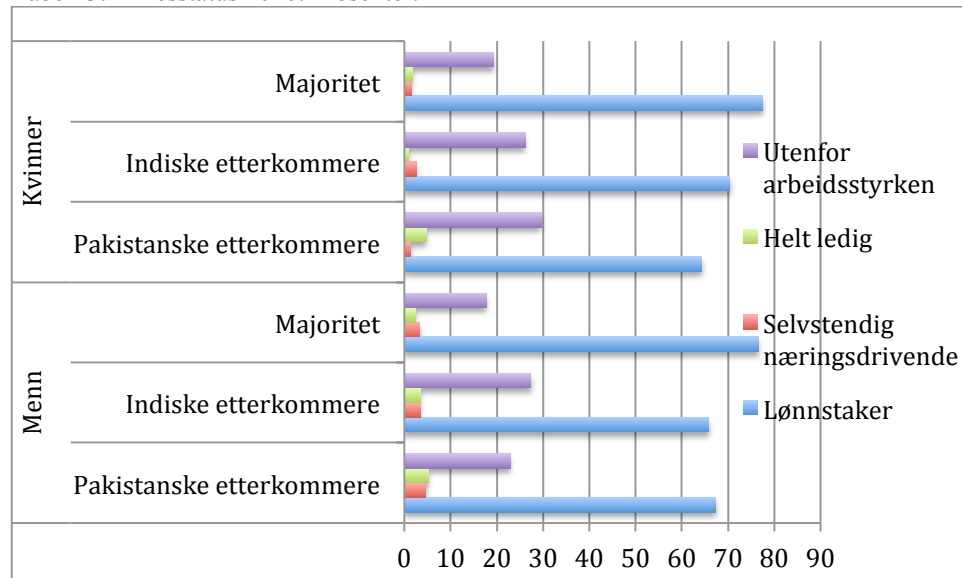
Innvandringsgrunn per 01.01.2010				
	Pakistanske innvandrere		Indiske innvandrere	
Arbeidsinnvandring	384	4,09 %	1930	32,10 %
Familiiegjenforening	7668	81,49 %	3143	52,28 %
Utdanning	420	4,46 %	692	11,51 %
Flukt	406	4,31 %	99	1,65 %
Annet	70	0,74 %	14	0,23 %
Ukjent	462	4,91 %	134	2,23 %
Total	9410	100,00 %	6012	100,00 %

Tabellen viser store forskjeller mellom de indiske og pakistanske innvandrerne som kom til Norge. Hele 32,10 % av de indiske innvandrerne kom grunnet arbeid, mot kun 4,09 % av den pakistanske innvandringsgruppen. Prosentandelen for pakistanerne er aller høyest når det kommer til grunnlag basert på familiiegjenforening, med 81,49 % av gruppen plassert her. Andelen som kom for familiiegjenforening er også høy hos indiske innvandrere, med 52,28 % av alle innvandrerne fra India. Prosentforskjellene er også merkbare i forhold til utdanning, hvor 11,51 % av indiske innvandrere kom på grunn av utdanning, mens det samme gjelder for 4,46 % av de pakistanske innvandrerne. Tallene viser at en litt høyere andel av pakistanske innvandrere kom på grunn av flukt enn indiske innvandrere. De øvrige kategoriene ”annet” og ”ukjent” har jeg valgt å ta med i tabellen for å ikke utelate noen av de som utgjør disse landenes innvandringsgrupper i Norge, og for å vise at det kan være andre årsaker som ligger til grunn for å flytte fra India og Pakistan enn de som er oppgitt. En liten forskjell viser seg under kategorien ”ukjent”, der 4,91 % av pakistanske innvandreres innvandringsgrunner ikke er å få informasjon om i datasettet. Det samme gjelder 2,23 % av de indiske innvandrerne. Prosentandelene av de som kom på grunnlag av flukt eller kategoriene ukjent og annet er ganske lave.

Yrkesstatus 2010

Hvor mange i utvalget er sysselsatt i 2010, og hvor mange er arbeidsledige? En oversikt over hvordan etterkommergruppene og majoriteten fordeler seg på variabelen ”yrkesstatus” fra SSB presenteres i tabell 3. Variabelen er delt inn i fire kategorier: lønnstaker, selvstendig næringsdrivende, helt ledig og utenfor arbeidsstyrken.

Tabell 3: Yrkesstatus 2010. Prosent.

Blant både menn og kvinner med majoritetsbakgrunn har nærmere 80 % status som lønnstaker. Prosentene blant etterkommergruppene er også høye her, hvor alle ligger på en fordeling over 65 %. Helhetlig sett er det noe flere selvstendig næringsdrivende blant de pakistanske mannlige etterkommerne, men forskjellene blant mennene er ikke stor. Det er flest kvinnelige pakistanske etterkommere som er utenfor arbeidsstyrken, med om lag 30 %. Blant etterkommerne er det pakistanske menn som har lavest andel utenfor arbeidsstyrken, med litt over 20 %.

Beskrivende statistikk: analyse 1

I det følgende vil jeg presentere beskrivende statistikk for de aktuelle variablene i oppgaven. Her vil gjennomsnittsverdier for hver av gruppene presenteres sammen med hver verdis standardavvik. Det er vesentlig å bemerke seg at det som er skrevet tidligere i metodekapittelet om at registerdata inneholder informasjon om hele befolkningen, og at tallene som vises her dermed er de *faktiske* tallene som gjelder for mitt utvalg i Norge per

2010. Utvalget består av et tilfeldig trukket 10 % utvalg av majoriteten som benyttes som referansegruppe for indiske og pakistanske etterkommere.

I en beskrivende tabell kommer det frem viktige tall som besvarer mye av det jeg har diskutert tidligere i oppgaven. Jeg vil utføre logistisk regresjon i neste kapittel for å kunne sammenligne gruppene med majoriteten og kontrollere for andre forhold som er av betydning.

Jeg har valgt å utføre separate analyser for menn og kvinner i tabellen, dette for å lettere kunne sammenligne alle gruppene, men også på bakgrunn av mine egne hypoteser om at det er merkbare kjønnsforskjeller i arbeidsmarkedet.

Tabell 4 gir en oversikt over beskrivende statistikk for personene i utvalget som er født mellom 1975 og 1990. Det er viktig å bemerke noen hovedmomenter. Først og fremst er det viktig å se på forskjellene mellom de ulike etterkommergruppene og majoriteten, siden majoriteten virker som referansegruppen de indiske og pakistanske etterkommerne sammenlignes med i de kommende analysene. Deretter, hvordan skiller pakistanske og indiske etterkommere seg fra hverandre? Og hvordan utarter kjønnsforskjellene seg her? Hvilke av disse momentene gjør seg mest utslagsgivende? Er det forholdet mellom majoritet og etterkommergruppene, forholdet mellom etterkommergruppene eller forklarer kanskje kjønnsforskjeller atskillig mer enn en sammenligning med majoriteten?

Tabell 4: Beskrivende statistikk.

	Menn			Kvinner		
	Pakistanske	Indiske	Majoriteten	Pakistanske	Indiske	Majoriteten
	etterkommere	etterkommere		etterkommere	etterkommere	
	%	%	%	%	%	%
<i>Sysselsettingsstatus</i>						
I jobb 2010	52,58	47,29	64,81	40,87	45,12	58,69
I jobb ett år etter utd.	18,07	23,76	30,68	21,07	29,71	37,84
I jobb tre år etter utd.	17,32	24,93	34,41	21,84	29,18	35,46
<i>Utdanningslengde</i>						
VGS	67,29	53,99	69,67	66,89	49,29	56,31
Bachelor	20,89	26,86	21,51	22,58	29,26	36,32
Master	11,82	19,15	8,82	10,52	20,95	7,37
<i>Utdanningsretning</i>						
Samfunnsfag	1,95	3,96	2,91	3,87	5,23	5,32
Økonomiske Fag	10,23	18,96	8,52	11,24	13,39	9,33
Naturvit.Fag	13,53	16,88	35,09	3,39	5,56	6,4
Helsefag	5,9	11,67	5,35	20,65	25,31	22,72
Andre fag	68,38	48,54	48,19	60,86	50,42	56,23
<i>Sivilstatus</i>						
Gift	31,12	18,08	13,04	39,22	27,92	19,92
<i>Antall barn</i>						
0 barn	69,83	84,84	69,73	62,6	80,05	54,83
1-2 barn	23,83	13,57	27,1	28,64	19,27	38,57
3+ barn	6,33	1,58	3,17	8,75	0,68	6,6
<i>Bosted</i>						
Oslo	65,71	38,13	11,48	65,09	40,79	11,94
N	2463	442	2930	2273	441	2878

I jobb 2010

Majoriteten har høyest andel sysselsatt i 2010 både for menn og kvinner, hvor 64,81 % av mennene og 58,69 % av kvinnene er sysselsatt. Blant mannlige pakistanske etterkommere er 52,58 % sysselsatt mens 47,29 % av mannlige indiske etterkommere er det. Altså er det flere mannlige pakistanske etterkommere som er sysselsatt enn mannlige indiske etterkommere.

For kvinnene kan vi se et annet mønster. Mens kvinner med majoritetsbakgrunn har høyest andel sysselsatte, er 45,12 % av kvinnelige indiske etterkommere sysselsatt. Kvinnelige pakistanske etterkommere har lavest andel sysselsatte, med 40,87 %.

I jobb ett år etter utdanning

I denne sysselsettingsvariabelen ser bildet noe annerledes ut. Fremdeles er både menn og kvinner med majoritetsbakgrunn de med høyest andel sysselsatte, hvor 30,68 % av mennene og 37,84 % av kvinnene er det. I motsetning til andelene som er sysselsatt i 2010, er det her flere kvinner med majoritetsbakgrunn som har fått jobb ett år etter utdanning enn menn med majoritetsbakgrunn. Blant de mannlige etterkommergruppene har her indiske etterkommere høyere andel sysselsatte (23,76%) enn pakistanske etterkommere (18,07 %) ett år etter fullført utdanning. For kvinnene vedvarer forskjellene, da 29,71 % av de indiske etterkommerne er sysselsatt ett år etter utdanning, mens 21,07 % av de pakistanske etterkommerne er det.

I jobb tre år etter utdanning

Andelen sysselsatte tre år etter utdanning har ikke endret seg mye siden ett år etter utdanning. Faktisk er det menn med majoritetsbakgrunn som har størst endring i andelen sysselsatte, hvor det tre år etter utdanning er 3-4 % flere som har fått jobb. Kvinner med majoritetsbakgrunn har her minsket andelen som er sysselsatt, og kun 1% skiller andelen menn og kvinner med majoritetsbakgrunn som er sysselsatt tre år etter endt utdanning.

Utdanningsnivå

Utdanningsnivå variablene viser hvilken utdanningsgrad som er den høyeste fullførte for hver av gruppene. Alle personene må ha fullført minst videregående utdanning.

Med videregående som høyeste fullførte utdanning har pakistanske etterkommere høye prosentandeler, med 67,29 % for menn og 66,89 % for kvinnene. Også menn med majoritetsbakgrunn har en høy andel, 69,67 %, med videregående som høyeste fullførte utdanning. Indiske etterkommere er den gruppen blant både menn og kvinner som har lavest prosentandel med videregående skole som høyeste utdanning, da det blant mennene er 53,99 % og kvinnene 49,29 %.

Med bachelorgrad som høyeste fullførte utdanning er det gjennomgående høyere prosenter for de kvinnelige gruppene enn mannlige gruppene. Med aller lavest prosentandel

med bachelorgrad som høyeste fullførte er mannlige pakistanske etterkommere, menn med majoritetsbakgrunn og kvinnelige indiske etterkommere. Ikke overraskende da flest blant disse gruppene slutter å studere etter videregående skole. 36,32 % av kvinner med majoritetsbakgrunn tar bachelorgrad som høyeste fullførte utdanning, etterfulgt av kvinnelige indiske etterkommere med 29,26 % og deretter mannlige indiske etterkommere med 26,86 %.

Det er uten tvil flest indiske etterkommere som tar mastergrad som høyeste utdanning. Dette omfavner 20,95 % av kvinnene og 19,15 % av mennene. Pakistanske etterkommere har noe høyere prosentandeler som tar mastergrad enn majoriteten, både menn og kvinner.

Sett under ett, er de indiske etterkommerne i utvalget de høyest utdannede, mens de pakistanske etterkommerne er lavest utdannet. Det kommer også frem at det overordnet sett er flere kvinner som tar høyere utdanning enn menn.

Utdanningsretning

Fordelingen på samfunnsfag viser at det er veldig få i utvalget som har valgt denne studieretningen. 5,32 % av kvinner med majoritetsbakgrunn og 5,23 % av kvinnelige indiske etterkommere er de med høyest andeler som har valgt samfunnsfaglig retning.

På økonomiske fag er fordelingene mer nyanserte. Her er 18,96 % mannlige indiske etterkommere de med høyest andel, etterfulgt av kvinnelige indiske etterkommere med 13,39 %. Det synes å være en lik fordeling av menn og kvinner blant de ulike gruppene, da andelsforskjellene er små de i mellom.

Naturvitenskapelige fag er uten tvil dominert av mennene i utvalget. 35,09 % av majoriteten, 16,88 % av indiske etterkommere og 13,53 % av pakistanske etterkommere har valgt denne studieretningen. Av kvinnegruppene er det majoriteten som har høyest andel innenfor naturvitenskapelige fag, med 6,4 %.

I motsetning til økonomiske fag, viser helsefag seg å være dominert av kvinnene i utvalget. Aller flest indiske etterkommere (25,31 %), og blant de to andre kvinnegruppene har også over 20 % valgt helsefaglig studieretning. Av mennene er det flest indiske etterkommere som velger denne linjen.

Andre fag (allmenne fag, humanistiske fag, lærerutdanning, samferdselsfag) har de høyeste prosentandelene for alle gruppene, aller flest mannlige pakistanske etterkommere med en andel på 68,38 %.

Sivilstatus

Det er uten tvil flest blant de kvinnelige pakistanske etterkommerne som er gift, med en andel på 39,22 %. Blant mannlige pakistanske etterkommere er andelen 31,12 %. Også blant de kvinnelige indiske etterkommerne er hele 27,92 % gifte. Blant menn med majoritetsbakgrunn er det desidert færrest som har giftet seg. Av tallene kan vi se et mønster i form av at etterkommergruppene generelt gifter seg tidligere enn majoriteten, eventuelt at flere blant majoritetsgruppene velger å ikke gifte seg i det hele tatt.

Antall barn

Denne variabelen er delt inn i tre kategorier. Grunnen til dette er særlig på grunn av forventninger om at pakistanske etterkommere har flere barn enn de andre gruppene (Kavli og Nadim 2009). Totalt sett er de fleste i utvalget uten barn, noe som kan være i sammenheng med at de eldste i utvalget er født i 1975, og på det høyeste kan være 35 år gamle.

Hele 38,57 % av kvinner med majoritetsbakgrunn har 1-2 barn. Det er både flere pakistanske etterkommere og personer med majoritetsbakgrunn som har 1-2 barn enn hva gjelder de mannlige og indiske etterkommerne. Det kan tenkes at dette er i tråd med andelene på høyt utdanningsnivå, hvor flere indiske etterkommere så ut til å ta høyere utdanning enn de andre gruppene, og dermed kanskje venter lengre med å få barn.

8,75 % av de kvinnelige pakistanske etterkommerne og 6,33 % av de mannlige pakistanske etterkommerne har tre eller flere barn. Også 6,6 % av kvinnene med majoritetsbakgrunn har tre eller flere barn. Kun 0,68 % av de kvinnelige indiske etterkommerne og 1,58 % av de mannlige indiske etterkommerne har tre eller flere barn.

Bosted

Av tabellen kan det leses at det er en litt høyere prosentandel av etterkommere med foreldre fra Pakistan, om lag 65 % av både menn og kvinner, som bor i Oslo enn hva gjelder mannlige og kvinnelige etterkommerne med foreldre fra India, ca. 40 %.

Blant etterkommergruppene med foreldre fra India og Pakistan bor dermed den største andelen av begge gruppene i Oslo kommune. Ut i fra dette ser man tydelig at det er en større spredning i majoritetens boforhold enn det er blant etterkommergruppene. Dette samsvarer med teorier om at minoritetsgrupper ofte bor i samme områder grunnet fellesskap med folk fra samme opprinnelsesland (Hylland Eriksen Alghasi og Eide 2012).

Det tydeliggjøres ingen store kjønnsforskjeller i bosettingsdestinasjon i tabellen, da det er omtrent like mange menn og kvinner fra de tre gruppene som er bosatt i Oslo.

Dette kapitlet har introdusert beskrivende statistikk for utvalget, og vi kan se at de ulike gruppene fordeler seg nokså ulikt på de fleste variablene. I de neste kapitlene utføres de tre analysene: arbeidsmarkedet i 2010, sysselsatt ett år etter endt utdanning og sysselsatt tre år etter endt utdanning. Når vi nå har fått en oversikt over utvalget, vil analysene gi nærmere opplysninger om hva som påvirker sysselsettingsstatusen og hvordan dette kan endre seg ved kontroll for nye variabler.

6 Arbeidsmarkedstilknytning i 2010

Er det lavere eller høyere sannsynlighet for å være i arbeid for indiske og pakistanske etterkommere enn det er for majoriteten i Norge? Er det kanskje lettere for den ene etterkommer-gruppen enn den andre? Kan egenskaper som kjønn og alder i seg selv være de mest fremtredende forskjellene for forskjeller i arbeidsmarkedet? Og hva med utdanning? På hvilken måte kan utdanningslengde være med på å avgjøre sannsynligheten for å være i arbeidsmarkedet? Er det like sannsynlig at en med videregående utdanning som høyeste fullførte utdanning er tilknyttet som en med mastergrad?

Disse spørsmålene vil alle bli forsøkt besvart i den kommende delen der jeg presenterer funnene fra logistisk regresjon. I modell 1 vil jeg kun fokusere på indiske og pakistanske etterkommere i forhold til hverandre, med majoriteten som referansegruppe. Jeg vil her kunne se om det tar form noen forskjeller allerede her. I modell to vil variabler som måler egenskapene kjønn og alder tas med. Videre i modell 3 kontrolleres det for utdanningsvariable for å se på forskjellene mellom de som har videregående som høyeste utdanning, bachelorgrad som høyeste utdanning og ikke minst mastergrad som høyeste fullførte utdanning. Jeg har tidligere i oppgaven nevnt at jeg er av den oppfatning av at bosted kan være med på å påvirke arbeidsmarkedstilknytningen, og i modell 4 vil jeg trekke inn de største byene i Norge hver for seg, med alle andre byer enn den ene som referansekategori. Jeg vil senere gjøre separerte regresjoner for menn og kvinner, for å se om de eventuelle forskjellene kan vise seg sterkere her.

I denne analysen vil jeg altså se på om utvalget er i arbeid i 2010 eller ikke. Som en fortsettelse av dette, vil jeg i de neste kapitlene gjøre videre analyser for å se om sannsynligheten for å være sysselsatt er større ett år etter endt utdanning og tre år etter endt utdanning.

Arbeidsmarkedet 2010

I dette kapittelet presenterer jeg logistiske modeller som viser oddsen for å være sysselsatt i arbeidslivet. For hver modell vil jeg legge til flere uavhengige variabler og kontrollvariabler. På denne måten vil hver modell være forankret i den forrige. Utvalgsstørrelsen er den samme i alle modellene. Den avhengige variabelen som måler arbeidsmarkedstilknytning i 2010 er kodet 1 for sysselsatt og 0 for ikke sysselsatt. Majoriteten er referansegruppe for de to etterkommergruppene, og oddsene for hver av gruppene viser hvor stor oddsen er for disse i forhold til referansegruppen. Hovedfokuset ligger på parameter estimatene for de to etterkommergruppene.

Tabell 5: Oddsen for å være i arbeid 2010.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.531*** (0.0386)	0.434*** (0.0333)	0.445*** (0.0352)
Pakistanske etterkommere	0.548*** (0.0218)	0.419*** (0.0214)	0.454*** (0.0238)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Kjønn (mann=0)		0.624*** (0.0253)	0.688*** (0.0299)
Bachelor (Vgs=0)		1.353*** (0.0649)	1.040 (0.0542)
Master (Vgs=0)		2.515*** (0.182)	1.517*** (0.119)
År siden utd.		1.014*** (0.00545)	1.041*** (0.00592)
Bosted (oslo=0)		0.830*** (0.0407)	0.813*** (0.0409)
Sivilstatus (ugift=0)		2.312*** (0.143)	2.181*** (0.139)
Antall barn		1.134*** (0.0314)	1.068** (0.0301)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			1.494*** (0.182)
Naturvitenskap			2.098*** (0.257)
Helsefag			1.709*** (0.199)
Andre fag			0.557*** (0.0613)
Konstantledd	1.616*** (0.0436)	1.607*** (0.105)	1.804*** (0.224)
-2LL (df)	15493,31 (2)	14730,96 (9)	14013,45 (13)
-2LL endring (Sig.)	-	762,35***	717,51***
N	11,427	11,427	11,427

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

I tabell 5 introduseres logistisk regresjon, representert ved odds. Tabellen er delt inn i tre modeller, hvor det for hver modell kontrolleres for flere variabler. Antall observasjoner

h

er 11427. I den første modellen analyseres kun etterkommernes utgangspunkt sammenlignet med majoriteten, uten videre kontroll for andre variabler. Konstantleddet viser en odds på over 1,6. Denne oddsen er beregnet for de som er kodet 0 på de uavhengige variablene. I denne modellen vil det være etterkommernes referansegruppe, nemlig majoriteten. Konstantleddet har en odds på 1,6 for å være sysselsatt i arbeidsmarkedet i 2010. Søkelyset settes så på etterkommergruppene. Indiske etterkommere har en odds på 0,53, og pakistanske etterkommere på 0,55. Når man skal se på oddsen, er det viktig at man også følger med på standardfeilen til oddsen, som viser hvor mye oddsen kan variere. Oddsen for både indiske og pakistanske er altså lav for å være sysselsatt i 2010, sammenlignet med majoriteten. Standardfeilen forteller at oddsen kan variere med 0,03 for indiske etterkommere og 0,02 for pakistanske etterkommere. Estimatenes er statistisk signifikante.

I modell 2, legges det til kontroll for individuelle faktorer; alder, utdanningsnivå, år siden utdanning, bosted, sivilstatus og antall barn. Som skrevet i metodekapittelet, er det misledende å sammenligne odds på tvers av modeller. For å få kunnskap om en modell er bedre enn den andre må det foretas en Log Likelihood test. Dette gjøres når alle tabellene er kommentert. Konstantleddet er svært høyt i modell 2 (samtidig er standardfeilen også ganske høy). For å forstå hvorfor, må man vite hvem oddsen gjelder for. Med kontroll for alle de individuelle faktorene, gir konstantleddet odds for en mann med majoritetsbakgrunn. Han er født i 1975 og har videregående som høyeste fullførte utdanning. Det vil si at han er 25 år gammel i 2010. Samtidig er han ugift og har ingen barn. I modell 2 har indiske etterkommere en odds på 0,43 og pakistanske etterkommere på 0,42 for å være sysselsatt i 2010 sammenlignet med majoriteten.

-2 Log Likelihood verdiene er gjengitt nederst i tabellen. Verdien for modell 2 er lavere enn verdien i modell 1. Signifikansnivået er fordelt etter de kritiske verdiene for kjikvadrattesten, og er beregnet ut i fra antall frihetsgrader. Resultatet fra beregningene gir modell 2 signifikant bedre forklaring på den avhengige variabelen enn modell 1. Det samme gjelder for modell 3. Med innføring av de nye variablene som måler utdanningsretning, gir modell 3 en bedre forklaring enn modell 2.

I modell 3 har indiske etterkommere en odds på 0,44 og pakistanske etterkommere på 0,45. Kvinner har en odds på 0,69 sammenlignet med menn, altså har menn høyere odds for å være sysselsatt enn kvinner. Bachelorgrad gir ingen signifikant effekt i modell 3. Det gjør derimot mastergrad, hvor oddsen er 1,5 sammenlignet med de som har videregående

utdanning. Antall år siden utdanning øker oddsen for å være sysselsatt i 2010. For bostedsvariabelen er oddsen 0,81, som vil si at oddsen er høyere for de som bor i Oslo enn de som bor i resten av landet. For de som er gift er oddsen 2,2 sammenlignet med de som er ugift.

Antall barn variabelen har en odds på 1,07, og betyr at oddsen for å være i arbeid i 2010 er høyere for de som har barn enn de som er uten barn, samt at oddsen øker for hvert antall barn. Dette kan være misvisende, da det kan tenkes at oddsen for at særlig kvinner med mange barn har lav odds for å være sysselsatt. For å komme nærmere en forståelse av antall barn på oddsen for å være sysselsatt har jeg utført egne analyser med dummykodede variabler for antall barn (se appendiks). Her er de med 1-2 barn referansegruppe for de med 3 eller flere barn, og for de som ikke har noen barn. Resultatene viser at oddsen for å være sysselsatt i 2010 er 0,45 for de med tre eller flere barn og 0,7 for de som ikke har barn, begge sammenlignet med de som har 1-2 barn. Begge er statistisk signifikant på 0,5% nivået. En intuitiv fortolkning av dette er at oddsen for å være sysselsatt i 2010 er høyest for de som har 1-2 barn. Oddsen er lavere for de som har tre eller flere barn enn for de som ikke har barn. Denne analysen ble også utført separat for menn og kvinner, og resulterte i samme retning for begge. Oddsen for å være sysselsatt i 2010 var høyest for både kvinner og menn som har 1-2 barn.

Videre gir økonomiske fag en odds på 1,5 for å være i arbeid 2010, naturvitenskap på 2,1 og helsefag på 1,7. Alle sammenlignet med samfunnsfag, og alle gir høyere odds enn samfunnsfag. For de fagene som går under kategorien andre fag er oddsen 0,56, det vil si lavere odds for å være sysselsatt i 2010 enn for de med samfunnsfag.

I denne analysen er kjønn inkludert som kontrollvariabel. I det følgende vil det utføres separate analyser for kvinner og menn, slik at vi får et bedre bilde av kvinnelige og mannlige indiske og pakistanske etterkommeres sannsynlighet for å være sysselsatt sammenlignet med kvinner og menn med majoritetsbakgrunn.

I arbeid i 2010, for menn

Resultatene i den følgende tabellen rapporterer resultater om mannlige indiske og pakistanske etterkommere har ulik sjanse for å være sysselsatt eller ikke i forhold til referansegruppen, som er en mann med majoritetsbakgrunn.

Tabell 6: Oddsene for å være i arbeid 2010. Menn.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.487*** (0.0501)	0.424*** (0.0462)	0.464*** (0.0518)
Pakistanske etterkommere	0.602*** (0.0337)	0.435*** (0.0311)	0.524*** (0.0389)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Bachelor (vgs=0)		0.937 (0.0679)	0.700*** (0.0574)
Master (vgs=0)		2.135*** (0.225)	1.405*** (0.164)
År siden utdanning		1.004 (0.00736)	1.032*** (0.00812)
Bosted (oslo=0)		0.841** (0.0589)	0.816*** (0.0587)
Sivilstatus (ugift=0)		3.056*** (0.312)	2.935*** (0.307)
Antall barn		1.360*** (0.0648)	1.270*** (0.0613)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.670*** (0.327)
Naturvitenskapelige fag			2.304*** (0.437)
Helsefag			1.163 (0.239)
Andre fag			0.564*** (0.104)
Konstantledd	1.842*** (0.0713)	1.627*** (0.143)	1.708*** (0.336)
-2LL (df)	7820,13 (2)	7314,44 (8)	6966,71 (12)
-2LL endring (Sig.)	-	505,69***	348,73***
N	5,835	5,835	5,835

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

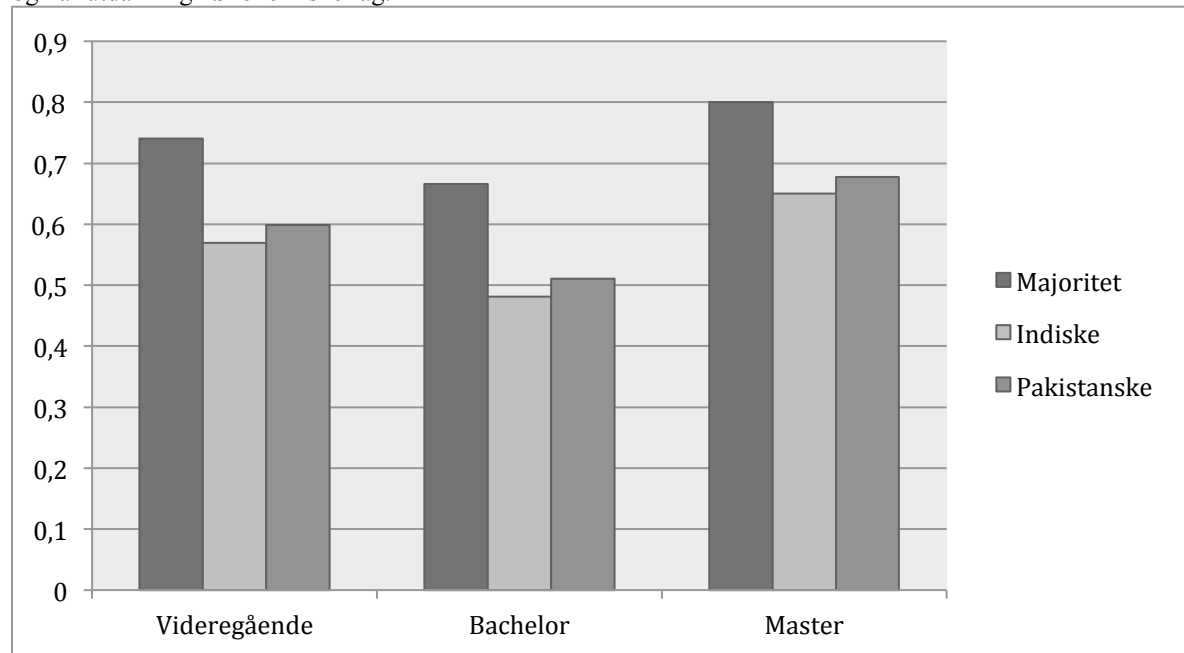
Med fokus kun på mennene, er det totale antall observasjoner 5835. Konstantleddet viser at menn med majoritetsbakgrunn har høy odds, (1,8) for å være sysselsatt i 2010. Oddsene for hver av de to etterkommergruppene er begge lavere enn for majoriteten, men de skiller seg litt fra hverandre. Indiske etterkommere har en odds på 0,49, og pakistanske etterkommere har en odds på 0,60. Med en odds nærmere 1, impliserer dette at pakistanske etterkommere har litt høyere odds for å være sysselsatt i 2010 enn majoriteten. Men dette er uten kontroll for andre variabler.

I modell to kontrolleres det for individuelle faktorer. Konstantleddet viser høy odds for en mann med majoritetsbakgrunn som har videregående skole som høyeste fullførte utdanning, er gift og har ingen barn. Samtidig bor han i Oslo, og det er gått 0 år siden endt

utdanning. Forskjellen mellom oddsen for etterkommergruppene er ikke store, da indiske etterkommere har en odds på 0,42, og pakistanske etterkommere har en odds på 0,43. Oddsen for bachelorgrad er ikke signifikant forskjellig fra de med videregående, men dersom man har mastergrad øker oddsen med over 2. År siden utdanning er heller ikke signifikant. Bosted tyder på at menn har høyere odds for å være sysselsatt dersom de bor i Oslo, enn i resten av landet. For menn som er gift, er oddsen veldig høy (3,06) for å være i arbeid sammenlignet med de som er ugift. Oddsen for å være sysselsatt i 2010 er høyere for menn med barn enn menn uten barn.

Modell 3 kontrollerer for individuelle faktorer, samt utdanningsretning. Konstantleddet viser en mann med de samme egenskapene som i modell 2, og samtidig har denne personen samfunnsfaglig bakgrunn. Indiske etterkommere har en noe lavere odds (0,46) enn pakistanske etterkommere (0,52), når det kontrolleres for alle disse variablene. Oddsen for bachelorgrad viser her at man har litt høyere odds for å være i arbeid i 2010 dersom man har en bachelorgrad, enn om man har videregående som høyeste fullførte utdanning. Dette er signifikant. For de som har fullført en mastergrad er oddsen 1,4 for å være i arbeid sammenlignet med de som kun har videregående utdanning. År siden utdanning gir en odds på litt over 1, men gir tilnærmet lik ingen stor forskjell. For de som er bosatt i Oslo gis det litt høyere odds for å være sysselsatt i 2010. Gifte menn har nesten tre ganger høyere odds enn ugifte menn. For de som har barn er oddsen høyere enn de uten barn. Alle utdanningsretningene, utenom helsefag, er signifikant forskjellige fra samfunnsfag. Det i retning av at både økonomiske fag og naturvitenskapelige fag gir høyere odds for å være sysselsatt enn samfunnsfag, mens andre fag enn disse gir signifikant lavere odds.

Figur 2: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt i 2010 for menn som bor i Oslo, er ugift, ikke har barn og har utdanning i økonomiske fag.

I figuren over ser vi en oversikt over menns predikerte sannsynlighet for å være i arbeid i 2010 fra modell 3, fordelt på de tre utdanningsnivåene. Det kommer tydelig frem at majoriteten har større sannsynlighet uavhengig av utdanningsnivå, og at indiske og pakistanske menns sannsynlighet ikke skiller seg merkbart fra hverandre. Sannsynligheten stiger fra videregående til master som høyeste fullførte, men forventes å synke for alle gruppene ved kontroll for bachelorgrad. Det er utført samspillsledd mellom etterkommergruppene og utdanning (se appendiks, presentert i logit). Pakistanske og indiske etterkommere med bachelorgrad har høyere sannsynlighet for å være sysselsatt enn majoriteten med videregående utdanning, og begge etterkommergruppene med mastergrad har høyere odds enn majoriteten med videregående utdanning. Høyest sannsynlighet ga pakistanske etterkommere med mastergrad, med en logit på 1,16 og indiske etterkommere med bachelorgrad med en logit på 1,05. Ingen av samspillene med utdanningsretningene ga signifikante resultater.

I arbeid i 2010, for kvinner

Tabell 7: Odds for å være i arbeid 2010. Kvinner.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.579*** (0.0596)	0.453*** (0.0489)	0.437*** (0.0493)
Pakistanske etterkommere	0.487*** (0.0278)	0.401*** (0.0294)	0.387*** (0.0292)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Bachelor (vgs=0)		1.723*** (0.110)	1.328*** (0.0904)
Master (vgs=0)		2.851*** (0.284)	1.715*** (0.188)
År siden utdanning		1.020** (0.00822)	1.046*** (0.00886)
Bosted (oslo=0)		0.817*** (0.0569)	0.817*** (0.0586)
Sivilstatus (ugift=0)		1.944*** (0.160)	1.832*** (0.156)
Antall barn		1.022 (0.0371)	0.958 (0.0360)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.535*** (0.245)
Naturvitenskapelige fag			1.728*** (0.318)
Helsefag			2.001*** (0.286)
Andre fag			0.566*** (0.0782)
Konstantledd	1.421*** (0.0538)	1.011 (0.0900)	1.273 (0.200)
-2LL	7584,45 (2)	7292,70 (8)	6968,36 (12)
-2LL endring (Sig.)	-	291,75***	324,34***
N	5,592	5,592	5,592

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Tabellen viser analyseresultatene for kvinner. Det er 5592 kvinner med i utvalget. Den første modellen tar med kontroll for hvilken etterkommergruppe man er i, og viser disse kvinnenenes odds for å være sysselsatt sammenlignet med majoriteten. Kvinner med majoritetsbakgrunn er representert ved konstantleddet, og har en odds på 1,4 for å være sysselsatt i 2010 uten kontroll for andre variabler. Kvinnelige indiske etterkommere synes å ha litt høyere odds enn kvinnelige pakistanske etterkommere.

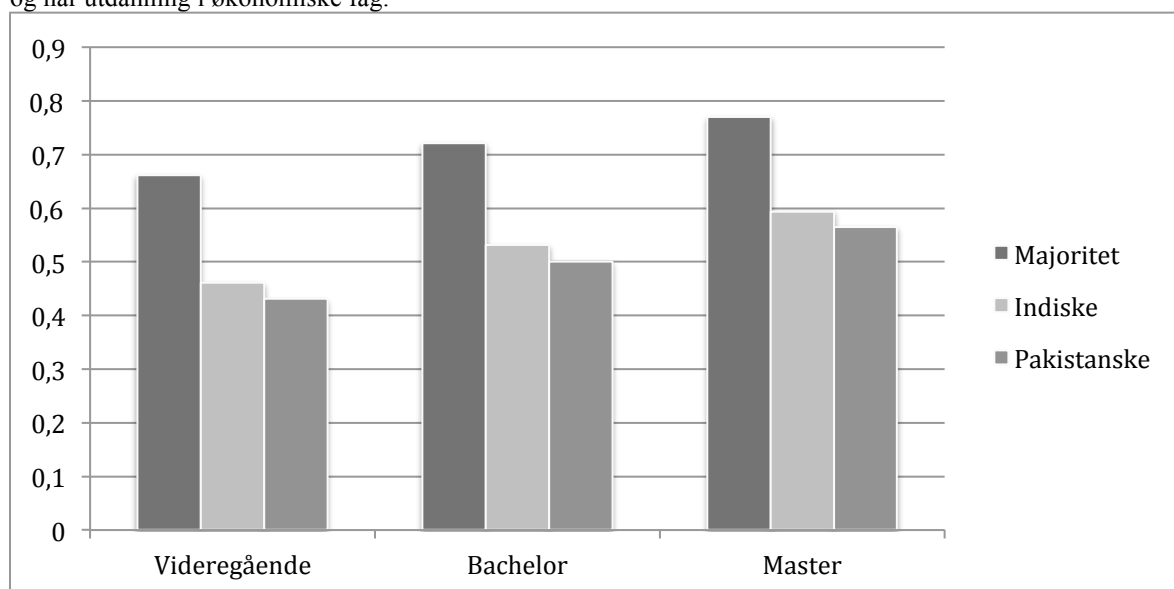
I modell 2 kontrolleres det for utdanningsnivå, bosted og familiesammensetning. Konstantleddet viser til kvinner med majoritetsbakgrunn som er ugift, ikke har barn, og som fullførte den videregående utdanningen for 0 år siden. Kvinnelige indiske etterkommere har en odds på 0,45 og pakistanske kvinnelige etterkommere har en odds på 0,4. Bachelorgrad og mastergrad gir begge høyere odds for å være sysselsatt i 2010 enn videregående, Oslo som bosted gir høyere odds, og dette gjelder også de som er gift. Antall

barn gir ikke noe signifikant resultat i denne modellen.

Den siste modellen kontrollerer i tillegg for utdanningsretning. Oddsen synes å være litt høyere for indiske kvinnelige etterkommere (0,44), enn pakistanske kvinnelige etterkommere (0,39). Jo høyere man kommer opp i utdanningsnivå, desto høyere odds er det for å være sysselsatt. År siden utdanning tyder på at man har litt høyere odds for å være sysselsatt for hvert år siden utdanning, men denne er tilnærmet lik 1, som vil si at antall år ikke gir noen forskjell i odds for å være sysselsatt i 2010. De som bor i Oslo ser ut til å ha høyere odds for å være sysselsatt, og de som ikke er gift har lavere odds enn de som er gift. Økonomiske fag, naturvitenskapelige fag og helsefag gir alle høyere odds for å være sysselsatt enn samfunnsfag, særlig helsefag med en odds på over 2. Andre fag enn dette gir signifikant lavere odds.

Samspillsledd ble også inkludert i analysene for kvinner. Både bachelorgrad og mastergrad ga signifikante resultater for begge etterkommergruppene, men utdanningsretning ga ingen signifikante resultater.

Figur 3: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt i 2010 for kvinner som bor i Oslo, er ugift, ikke har barn og har utdanning i økonomiske fag.

Den predikerte sannsynligheten for å være i arbeid i 2010 for kvinner er her regnet ut fra modell 3. For alle utdanningsnivåene har kvinner med majoritetsbakgrunn høyere forventet sannsynlighet enn kvinner med indisk og pakistansk bakgrunn. Samtidig ser vi små forskjeller mellom landbakgrunnene, sett bort i fra at indiske etterkommere gjennomgående har en noe høyere sannsynlighet enn de pakistanske. Det skal også nevnes at den predikerte sannsynligheten stiger med økt utdanningsnivå for alle gruppene. Dersom vi sammenligner

denne figuren med oversiktsfiguren for menn, kan vi se at det også er forskjeller mellom menn og kvinner i sannsynligheten for å være i arbeid i 2010. På videregående og mastergrads nivå har menn generelt høyere sannsynlighet for å være sysselsatt enn kvinner, og på bachelorgradsnivå har kvinner forventet en litt høyere sannsynlighet for å være sysselsatt enn menn.

Samspillsleddene for kvinner (se appendiks) viser at indiske etterkommere med mastergrad (1,27) har høyest sannsynlighet for å være sysselsatt sammenlignet med majoriteten med videregående utdanning. Pakistanske etterkommere med bachelorgrad og mastergrad, og indiske etterkommere med bachelorgrad ga også signifikante resultater, i retning av at de alle har høyere sannsynlighet for å være sysselsatt i 2010 sammenlignet med en kvinne med majoritetsbakgrunn med videregående utdanning. Samspillene med utdanningsretning viste at kvinnelige pakistanske etterkommere med naturvitenskapelige fag og helsefag har lavere sannsynlighet for å være sysselsatt i 2010 enn kvinner med majoritetsbakgrunn med samfunnsfag. Kvinnelige indiske etterkommere med helsefag har også lavere sannsynlighet for å være sysselsatt enn en kvinne med majoritetsbakgrunn med samfunnsfaglig utdanningsretning.

I det første analysekapittelet er det gjort analyser på indiske og pakistanske etterkommere etter innvandreres sannsynlighet for å være sysselsatt i 2010 sammenlignet med majoriteten i Norge. Både de pakistanske og indiske etterkommerne har lavere sannsynlighet for å være sysselsatt enn majoriteten. Sannsynligheten er større blant etterkommerne med høyere utdanning, men den er allikevel høyest for majoriteten. De samme resultatene viste seg også i de separate analysene for menn og kvinner. I det neste analysekapittelet benyttes ”sannsynligheten for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning” som avhengig variabel.

7 Sysselsetting ett år etter endt utdanning

I kapittel 7 og 8 vil jeg finne etterkommergruppenes sannsynlighet for å være sysselsatt ett år og tre år etter endt utdanning. Mens jeg i forrige kapittel så på om de aktuelle gruppene var i arbeid eller ikke i 2010, vil det med andre ord i denne delen se på hvor lang tid de bruker på å komme seg i fast jobb etter utdanningen. Her er de som er under utdanning tatt vekk fra analysen, også de som starter på ny utdanning i løpet av dette året. For eksempel kan det være noen som har fullført bachelorutdanning, og som starter igjen på et nytt årsstudium, eller kanskje masterstudie i løpet av det samme året. De som ikke er under utdanning, og heller ikke er i arbeid ett år etter utdanning kan for eksempel ha reist til utlandet eller de kan og motta andre ytelser, som for eksempel sosialhjelp.

Jeg fremstiller først resultatene for ett år etter endt utdanning, og ser hvor stor sannsynlighet de ulike gruppene har for å være sysselsatt på dette tidspunktet. Dette gjøres også med separate analyser for menn og kvinner. I neste analysekapittel vil jeg utføre de samme analysene, men se på de tre år etter endt utdanning. Det er viktig å huske på at at det kan være store svingninger i arbeidsmarkedet fra år til år, noe som kan påvirke utvalgets sannsynlighet for å være sysselsatt.

Tabell 8: Oddsen for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.701*** (0.0567)	0.552*** (0.0483)	0.532*** (0.0513)
Pakistanske etterkommere	0.466*** (0.0214)	0.472*** (0.0277)	0.493*** (0.0313)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		0.909*** (0.00703)	0.936*** (0.00849)
Alder kvadrert		1.000 (0.000461)	0.999* (0.000529)
Kjønn (mann=0)		1.152*** (0.0535)	1.407*** (0.0754)
Bachelor (Vgs=0)		2.516*** (0.128)	1.730*** (0.102)
Master (Vgs=0)		4.659*** (0.329)	2.353*** (0.189)
Bosted (oslo=0)		1.001 (0.0555)	0.939 (0.0566)
Sivilstatus (ugift=0)		1.428*** (0.0954)	1.377*** (0.100)
Antall barn		1.025 (0.0296)	1.057* (0.0337)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			1.433*** (0.170)
Naturvitenskap			2.614*** (0.311)
Helsefag			2.112*** (0.237)
Andre fag			0.343*** (0.0382)
Konstantledd	0.520*** (0.0144)	0.578*** (0.0479)	0.669*** (0.0932)
-2LL (df)	13163,73 (2)	11735,03 (10)	10460,69 (14)
-2LL endring (Sig.)	-	1428,7***	1274,34***
N	11,427	11,427	11,427

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

I modellen over ser vi oddsen for å være sysselsatt ett år etter man har fullført sin høyeste utdanning. Konstantleddet representerer majoriteten som har fullført videregående skole, og de har en relativ lav odds for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Vi ser at oddsen er lavere enn majoriteten for begge gruppene, og at indiske etterkommere har en noe høyere odds enn pakistanske etterkommere.

Modell to kontrollerer for individuelle faktorer. Konstantleddet presenterer her en mannlig majoritet som er født i 1975. Han har videregående utdanning som høyeste fullførte, bor i Oslo, er ugift og har ingen barn. Denne personens odds for å bli sysselsatt ett år etter endt utdanning er lav (0,58). Begge gruppene har lave odds for å være sysselsatt sammenlignet med majoriteten. Indiske etterkommere har en noe høyere odds (0,55) enn pakistanske etterkommere (0,47). Kjønnsvariabelen viser at kvinner har 1,5 i odds for å være sysselsatt ett år etter utdanning sammenlignet med

menn. Videre kommer det frem at oddsen øker med over 4 for å være sysselsatt ett år etter, dersom man har bachelorgrad fremfor videregående som høyeste fullførte utdanning. Det viser seg et mønster for utdanningsnivåene, ved at jo høyere nivå man har fullført, jo høyere er oddsen for å være sysselsatt. For mastergradsstudenter er oddsen hele 4,6 ganger høyere for å være sysselsatt enn for de med videregående. Bostedsvariabelen er tilnærmet lik 1. Det vil si at det ikke er av stor betydning om man bor i Oslo eller ikke, når det kommer til oddsen for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Men denne er ikke signifikant. Sivilstatus variabelen har en odds på 1,4. Oddsen for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning er høyere for de som er gift, enn de som er ugift. Dette er signifikant. Variabelen for antall barn er positiv, men den er ikke signifikant.

I modell tre kontrolleres det både for individuelle faktorer og utdanningsretning. Konstantleddet viser oddsen for en person med 0 på alle kategoriene. Oddsen for denne personen er lav (0,67) Her er det en mann med majoritetsbakgrunn som er født i 1975, han har videregående utdanning med samfunnsfaglig fordypning, ugift og har ingen barn. Oddsen for indiske etterkommere er 0,55 og 0,49 for pakistanske etterkommere. Begge har lavere odds enn majoriteten. Aldersvariablene viser at for hvert års reduksjon i alder, reduseres oddsen for å være sysselsatt. Kvinner er beregnet å ha 1,4 høyere odds for å være sysselsatt enn menn. Dersom man har videregående som høyeste fullførte utdanning, er oddsen ganske lav for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning, sammenlignet med hvis man har en bachelor eller master. Oddsen øker for hvert utdanningsnivå man beveger seg opp. Bostedsvariabelen er ikke signifikant. Både det å være gift og ha barn øker oddsen for å være sysselsatt etter ett år. De nye utdanningsretningene gir klare henvisninger. Både økonomiske fag, naturvitenskapelige fag og helsefag gir høyere odds for sysselsetting enn samfunnsfag. Andre fag enn de nevnte gir derimot lavere odds enn referansekategorien.

Sysselsatt ett år etter endt utdanning, for menn

Tabell 9: Oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Menn.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.704*** (0.0836)	0.542*** (0.0700)	0.593*** (0.0851)
Pakistanske etterkommere	0.498*** (0.0329)	0.490*** (0.0407)	0.639*** (0.0598)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder (1975=0)		0.915*** (0.0102)	0.955*** (0.0135)
Alder kvadrert		1.001* (0.000679)	0.999 (0.000836)
Bachelor (vgs=0)		2.469*** (0.183)	1.620*** (0.153)
Master (vgs=0)		5.251*** (0.511)	2.633*** (0.316)
Bosted (oslo=0)		1.051 (0.0836)	0.931 (0.0832)
Sivilstatus (ugift=0)		1.263** (0.128)	1.212* (0.137)
Antall barn		1.102** (0.0471)	1.155*** (0.0559)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.244 (0.227)
Naturvitenskapelige fag			2.306*** (0.408)
Helsefag			1.300 (0.249)
Andre fag			0.225*** (0.0414)
Constant	0.443***	0.475***	0.657**
-2LL (df)	6424,67 (2)	5775,57 (9)	4967,42 (13)
-2LL endring (Sig.)	-	649,1***	808,15***
N	5,835	5,835	5,835

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

I tabell 9 ser vi separate analyser for menn, hvor resultatene gir oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Konstantleddet viser oddsene for en mann med majoritetsbakgrunn, som har lav odds for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Begge etterkommergruppene har lavere odds enn majoriteten. De mannlige indiske etterkommerne har en odds på 0,7, som er høyere enn de mannlige pakistanernes odds på 0,5.

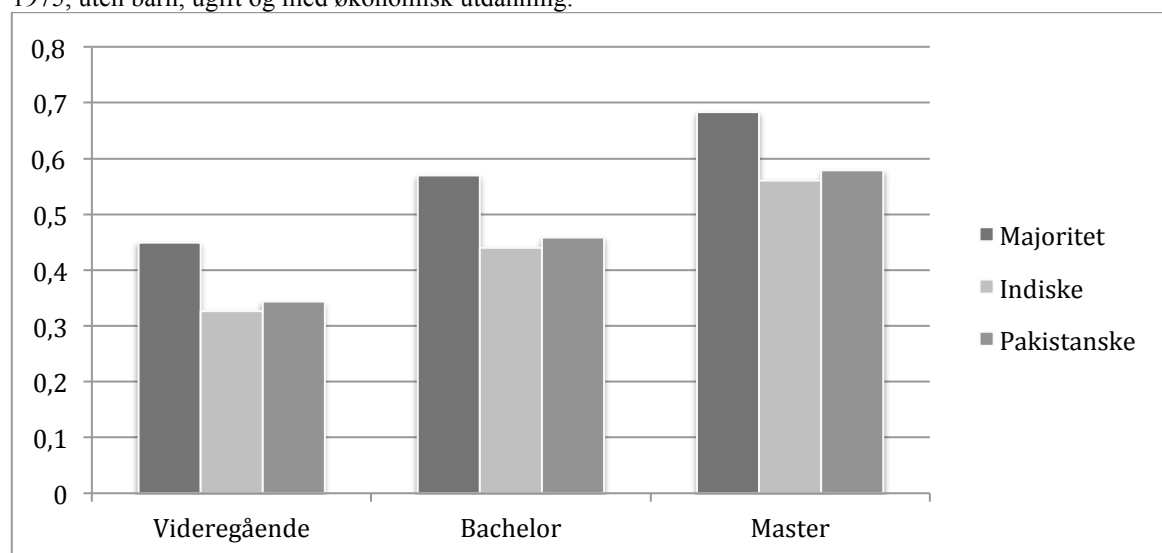
Neste modell gjør kontroll for flere kontrollvariabler. Konstantleddet gir lav odds, og representerer en mann med majoritetsbakgrunn som er født i 1975, har videregående utdanning som høyeste fullførte, bor i Oslo, er ugift og har ingen barn. Det er ingen stor forskjell mellom de mannlige etterkommergruppene når det kommer til å være sysselsatt ett år etter endt utdanning, annet enn at indiske etterkommere har ca 0,05 høyere odds. Aldersvariabelen viser at oddsene synker for hvert år eldre man er, med de som er født i 1975 som referansegruppe. Bachelorgrad gir en odds på 2,5 for å være sysselsatt ett år etter utdanning, mens mastergrad gir odds på hele 5,2 sammenlignet med de som kun har

videregående utdanning. Variabelen for bosted gir ikke et signifikant resultat, noe som kan tyde på at bosted ikke er av betydning for om mennene i utvalget er sysselsatt ett år etter endt utdanning eller ikke. Både det å være gift og det å ha barn gir høyere odds.

Hvis vi ser på oddsen for konstantleddet og etterkommergruppene i den siste modellen, kan vi se at de alle har lav odds for å være sysselsatt, samtidig som de er ganske like: konstantleddet har en odds på 0,66, indiske etterkommere har en odds på 0,60 og pakistanske etterkommere har en odds på 0,64. Alder spiller inn på oddsen på den måten at oddsen er høyest for de som er eldre. Utdanningsnivå øker oddsen, og det gjør også egen familie. Kun naturvitenskapelige fag og andre fag er signifikant forskjellig fra samfunnsfag i denne modellen, ved at naturvitenskapelige fag gir høyere odds og andre fag gir lavere odds.

Det ble kontrollert for samspillsledd mellom landbakgrunn og utdanningsnivå- og retning. Her ga bachelor signifikant resultat for pakistanske etterkommere, men ikke indiske etterkommere. Samspill med mastergrad var signifikant for begge gruppene. For utdanningsretningene var det kun pakistanske etterkommere med naturvitenskapelig utdanning som gav signifikant resultat.

Figur 4: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning for menn bosatt i Oslo, født i 1975, uten barn, ugift og med økonomisk utdanning.

For mennene er det en klar stigning i forventet sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning med høyere utdanningsnivå. Forskjellene mellom alle tre gruppene ser ut til å vedvare for alle tre nivåene.

Det er utført egne analyser som inkluderer samspillsledd.⁷ Her er både landbakgrunn koblet sammen med utdanningsnivå og utdanningsretning som egne variabler. Jeg har ikke vist disse i tabellen. Verken samspillet for indiske etterkommere eller pakistanske etterkommere med bachelorgrad ga signifikante resultater. Derimot var samspillet med etterkommergruppene og mastergrad signifikant. Dette betyr at mannlige indiske (1,71) og pakistanske etterkommere (1,44) med mastergrad har høyere sannsynlighet for å være sysselsatt enn menn med majoritetsbakgrunn som har videregående utdanning. Indiske og pakistanske etterkommere med bachelorgrad har ikke signifikant forskjellig odds for å være sysselsatt i 2010 sammenlignet med menn med majoritetsbakgrunn som har videregående utdanning. Samspillsleddene for mannlige etterkommere og utdanningsretning ga kun ett signifikant resultat på 0,05 nivået.

---

⁷ Samspillsleddene er lagt ved i appendiks, og er ikke inkludert i modellene.

Sysselsatt ett år etter endt utdanning, for kvinner

Tabell 10: Oddsen for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Kvinner.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.694*** (0.0771)	0.554*** (0.0661)	0.484*** (0.0629)
Pakistanske etterkommere	0.439*** (0.0282)	0.457*** (0.0379)	0.405*** (0.0357)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder (1975=0)		0.900*** (0.00985)	0.919*** (0.0111)
Alder kvadrert		1.000 (0.000628)	0.999* (0.000686)
Bachelor (vgs=0)		2.519*** (0.178)	1.746*** (0.138)
Master (vgs=0)		4.082*** (0.423)	2.183*** (0.251)
Bosted (oslo=0)		0.953 (0.0740)	0.930 (0.0767)
Sivilstatus (ugift=0)		1.569*** (0.141)	1.529*** (0.146)
Antall barn		0.958 (0.0384)	0.962 (0.0418)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.485** (0.237)
Naturvitenskapelige fag			1.846*** (0.334)
Helsefag			2.665*** (0.379)
Andre fag			0.444*** (0.0628)
Konstantledd	0.609*** (0.0234)	0.835 (0.105)	1.083 (0.202)
-2LL (df)	6695,20 (2)	5942,40 (9)	5420,71 (13)
-2LL endring (Sig.)	-	752,8***	701,69***
N	5,592	5,592	5,592

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

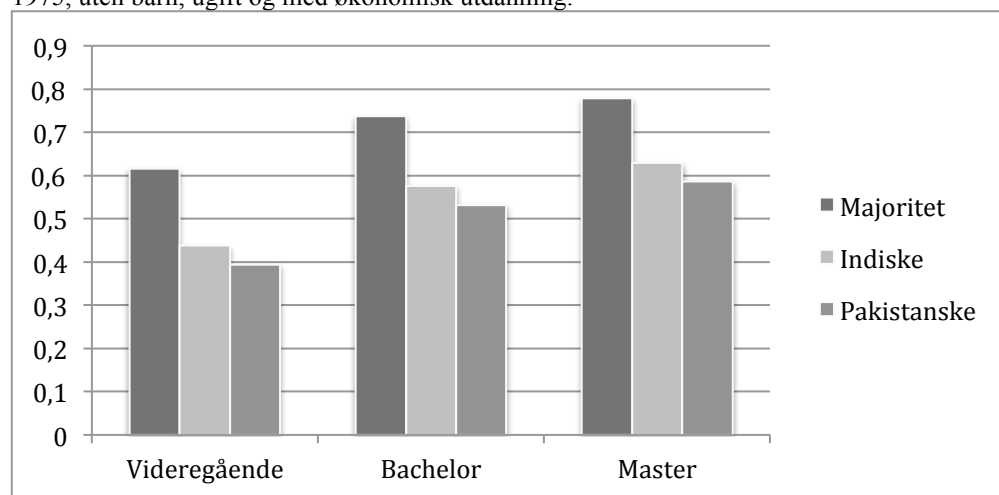
Her utføres det separate analyser for kvinner, likt som for mennene over. Konstantleddet representerer kvinner med majoritetsbakgrunn. Kvinnelige indiske etterkommere gir en odds på 0,70, og kvinnelige pakistanske etterkommere har en odds på 0,44 sammenlignet med kvinner med majoritetsbakgrunn. I utgangspunktet har altså alle gruppene lav odds for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning, uten kontroll for andre variabler.

Konstantleddet i modell 2 er ikke signifikant. Men det er oddsen for begge etterkommergruppene. Indiske etterkommere med 0,55 og pakistanske etterkommere med 0,46 betyr at selv om det er kontroll for individspesifikke faktorer, er det lav odds for å være sysselsatt for disse gruppene. Kvinner har veldig stor uttelling av utdanning, da oddsen stiger med over 2 hvis man har bachelor, og stiger med over 4 hvis man har masterutdanning. Kvinner har også høyere odds for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning dersom de er gift. Antall barn og bosted ga ingen signifikante forskjeller for kvinner i denne modellen.

Deretter legges det til en siste kontroll for utdanningsretning i den neste modellen. Kvinnelige indiske etterkommere har nå en odds på 0,48, og kvinnelige pakistanske etterkommere på 0,40. Oddsene for alder er over 0,9, og tyder på at alder ikke er av veldig stor betydning for oddsene, men allikevel slår ut i retning av at eldre har høyere odds for å være sysselsatt. Jo høyere utdanningsnivå, desto høyere odds og gifte kvinner har høyere odds enn ugifte kvinner. Alle variablene for utdanningsretning gir signifikante forskjeller. Det er bare kategorien ”andre fag” som ikke gir signifikant høyere odds for å være sysselsatt etter ett år sammenlignet med samfunnsfag.

For kvinner var både samspill med bachelor og master signifikant. Ingen av samspillene med utdanningsretningene var signifikante.

Figur 5: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning for kvinner bosatt i Oslo, født i 1975, uten barn, ugift og med økonomisk utdanning.

For hvert utdanningsnivå blir forskjellene mellom landbakgrunnene mindre. Som vi har sett så har majoriteten høyere sannsynlighet enn indere og pakistanere, og indiske kvinner har litt høyere sannsynlighet enn pakistanske kvinner. Sammenlignet med figuren for menn over, kan vi se at indiske kvinner gjennomgående har en høyere sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning enn indiske menn, og at pakistanske menn har høyere sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning enn pakistanske kvinner. Også kvinner med majoritetsbakgrunn har høyere sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter enn menn med majoritetsbakgrunn.

Sysselsatt ett år etter endt utdanning, sammenligning av etterkommergruppene

De øvrige analysene ser på indiske og pakistanske etterkommere sammenlignet med majoriteten. Jeg får et innblikk i eventuelle likheter og forskjeller mellom de, men resultatene gir allikevel ikke god nok informasjon på om de skiller seg fra hverandre. Her vil jeg derfor kun se på de indiske og pakistanske etterkommerne. Pakistanske etterkommere benyttes som referansegruppe for de indiske etterkommerne. Jeg har valgt å vise frem resultater i liknende stil som tidligere – først en tabell med hele utvalget, og deretter separate analyser for menn og kvinner. I alle tre analysene som er gjort har det kommet frem at både indiske og pakistanske etterkommere har lavere odds for å være i arbeid enn majoriteten. Selv om forskningsspørsmålene baserer seg på forskjellene mellom etterkommergruppene og majoriteten, er det allikevel svært interessant å vite hvordan disse etterkommergruppene skiller seg fra hverandre.

Tabell 11: Oddsene for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Indiske og pakistanske etterkommere.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	1.505*** (0.127)	1.093 (0.103)	1.066 (0.110)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		0.915*** (0.0117)	0.950*** (0.0146)
Alder kvadrert		0.999 (0.000738)	0.998** (0.000858)
Kjønn (mann=0)		1.150** (0.0818)	1.148* (0.0933)
Bachelor (vgs=0)		2.705*** (0.228)	1.071 (0.110)
Master (vgs=0)		5.499*** (0.524)	1.628*** (0.189)
Bosted (Oslo=0)		0.925 (0.0672)	0.922 (0.0732)
Sivilstatus (ugift=0)		1.865*** (0.187)	1.685*** (0.186)
Antall barn		0.831*** (0.0394)	0.862*** (0.0462)
<i>Utdanningsretning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.540** (0.277)
Naturvitenskap			2.606*** (0.491)
Helsefag			2.077*** (0.362)
Andre fag			0.211*** (0.0393)
Konstantledd	0.242*** (0.00889)	0.295*** (0.0357)	0.579** (0.128)
-2LL (df)	5699,98 (1)	5015,23 (9)	4363,34 (13)
-2LL endring (Sig.)	-	684,75***	651,89***
N	5,619	5,619	5,619

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Det er totalt 5619 indiske og pakistanske etterkommere i utvalget til sammen. I den første modellen kommer det frem at etterkommergruppene skiller seg klart fra hverandre, ved at indiske etterkommere har høyere odds for å være sysselsatt ett år etter utdanning enn pakistanske etterkommere. Konstantleddet gir en lav odds på 0,24 for pakistanske etterkommere. Indiske etterkommere sammenlignes som nevnt med pakistanske etterkommere, og ikke majoriteten, i denne modellen, og har 1,5 høyere odds enn pakistanske etterkommere for å være i arbeid ett år etter endt utdanning.

I modell to er konstantleddet 0,3. Dette er for mannlige pakistanske etterkommere som er født i 1975, har videregående utdanning, bor i Oslo og som ikke er gift eller har barn. Estimaten for indiske etterkommere er ikke signifikant. Det er dermed ingen signifikant forskjell mellom indiske og pakistanske etterkommere når det kontrolleres for individuelle faktorer som kjønn, alder, utdanning og familie. De eldste i utvalget har høyest odds for å være sysselsatt etter ett år. Kvinnelige indiske og pakistanske etterkommere har 1,15 høyere odds enn mannlige indiske og pakistanske etterkommere for å være sysselsatt. Etterkommergruppene ser ut til å ha stor avkastning av utdanning, ved at oddsen øker 2,7 med bachelorgrad, og 5,5 med mastergrad. Bosted skal ikke være av betydning for sysselsetting i følge modellen. De gifte har 1,86 høyere odds for å være sysselsatt enn de som er ugift. For hvert barn man får, blir oddsen lavere, og de som ikke har noen barn har høyest odds.

Deretter kontrolleres det for utdanningsretning. Estimaten for indiske etterkommere er ikke signifikant, og det er ingen forskjell mellom indiske og pakistanske etterkommere når det er kontrollert for alle variablene i modellen. Eldre og kvinner har høyere odds enn yngre og menn, både bachelor og mastergrad gir høyere odds enn videregående, men forskjellen de gir i odds er ikke så store. Bosted er ikke signifikant. Gifte har høyere odds, og de med barn har lavere odds. Alle utdanningsretningene gir et signifikant estimat, og er dermed av betydning for utslaget på den avhengige variabelen. For etterkommergruppene er det naturvitenskap som gir best odds på 2,61, etterfulgt av helsefag på 2,08. Økonomiske fag gir også 1,5 høyere odds enn samfunnsfag, mens andre fag gir veldig lav odds.

Tabell 12: Oddsen for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Indiske og pakistanske etterkommere. Menn.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	1.413*** (0.174)	1.014 (0.143)	0.901 (0.137)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		0.919*** (0.0170)	0.971 (0.0217)
Alder kvadrert		0.999 (0.00112)	0.997** (0.00128)
Bachelor (vgs=0)		3.214*** (0.392)	0.971 (0.148)
Master (vgs=0)		6.699*** (0.897)	1.739*** (0.317)
Bosted (Oslo=0)		0.917 (0.0970)	0.869 (0.102)
Sivilstatus (ugift=0)		1.346** (0.199)	1.245 (0.202)
Antall barn		0.907 (0.0615)	0.948 (0.0728)
<i>Utdanningsretning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.602 (0.471)
Naturvitenskap			2.667*** (0.781)
Helsefag			1.557 (0.476)
Andre fag			0.160*** (0.0494)
Konstantledd	0.221*** (0.0116)	0.278*** (0.0449)	0.654 (0.223)
-2LL (df)	2811,76 (1)	2458,54(8)	2092,31 (12)
-2LL endring (Sig.)	-	353,22***	366,23***
N	2,905	2,905	2,905

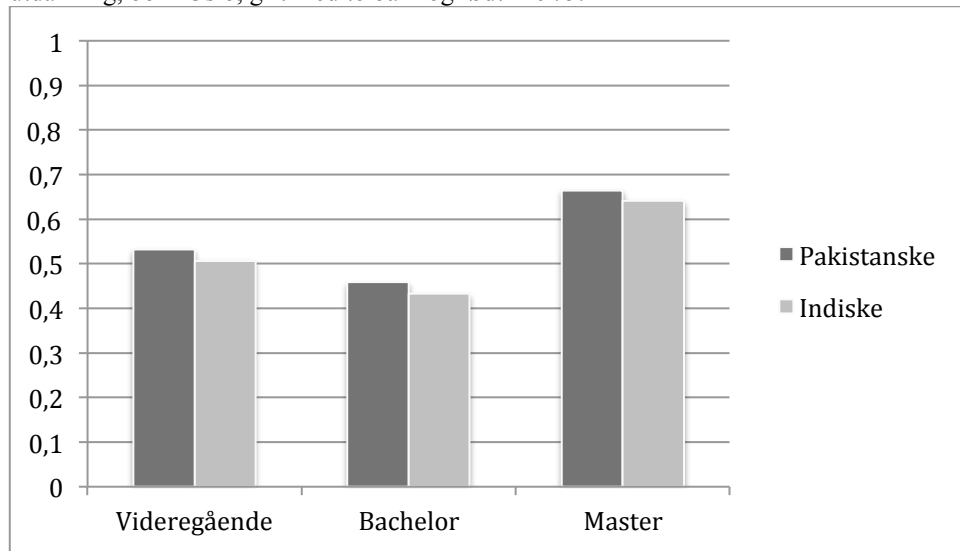
Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Til sammen er det 2905 mannlige indiske og pakistanske etterkommere med i analysen. Konstantleddet viser en odds på 0,2, og representerer mannlige pakistanske etterkommere. Indiske etterkommere er forventet å ha 1,4 høyere odds for å være i arbeid ett år etter endt utdanning.

Med kontroll for individuelle faktorer er det ikke signifikant forskjell i etterkommergruppens sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Indiske og pakistanske mannlige etterkommere ser ut til å ha veldig stort utbytte av utdanningen når de skal skaffe seg jobb. Med bachelorgrad er oddsen over 3 ganger høyere enn med videregående utdanning, og med master er den 6,7 ganger høyere. Hverken bosted eller antall barn gir signifikant resultat, men det å være gift gir høyere odds.

Til slutt kontrolleres det for utdanningsretning. Her er det mange variabler som ikke er signifikante. Det som later til å være av betydning i modell 3 er at mastergrad gir høyere odds enn videregående utdanning, naturvitenskap gir 2,67 høyere odds for å være sysselsatt etter ett år sammenlignet med samfunnsfag og andre fag gir lavere odds.

Figur 6: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter fullført utdanning for menn med helsefaglig utdanning, bor i Oslo, gift med to barn og født i 1975.

Forskjellen mellom den predikerte sannsynligheten for mannlige indiske etterkommere og mannlige pakistanske etterkommere er ikke veldig stor, men pakistanske etterkommere har litt høyere sannsynlighet for å være sysselsatt enn indiske etterkommere. Begge har høyest sannsynlighet med mastergrad, og lavest sannsynlighet med bachelorgrad. Forskjellen mellom dem er minst for de med mastergrad. De predikerte sannsynlighetene er nokså lave, noe som kan skyldes fordelingen vi så i den beskrivende statistikken hvor det ikke er så mange blant mennene som velger en helsefaglig studieretning.

Tabell 13: Oddsen for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Indiske og pakistanske etterkommere. Kvinner.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	1.583*** (0.184)	1.150 (0.146)	1.203 (0.170)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		0.906*** (0.0163)	0.928*** (0.0197)
Alder kvadrert		0.999 (0.000983)	0.998 (0.00115)
Bachelor (vgs=0)		2.319*** (0.269)	1.195 (0.169)
Master (vgs=0)		4.504*** (0.614)	1.638*** (0.266)
Bosted (Oslo=0)		0.919 (0.0932)	0.949 (0.104)
Sivilstatus (ugift=0)		2.415*** (0.331)	2.119*** (0.320)
Antall barn		0.762*** (0.0510)	0.792*** (0.0600)
<i>Utdanningsretning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.446 (0.341)
Naturvitenskap			1.764** (0.487)
Helsefag			2.398*** (0.523)
Andre fag			0.267*** (0.0632)
Konstantledd	0.267*** (0.0137)	0.386*** (0.0690)	0.634 (0.183)
-2LL (df)	2877,43 (1)	2540,73 (8)	2245,67 (12)
-2LL endring (Sig.)	-	336,7***	295,06***
N	2,714	2,714	2,714

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

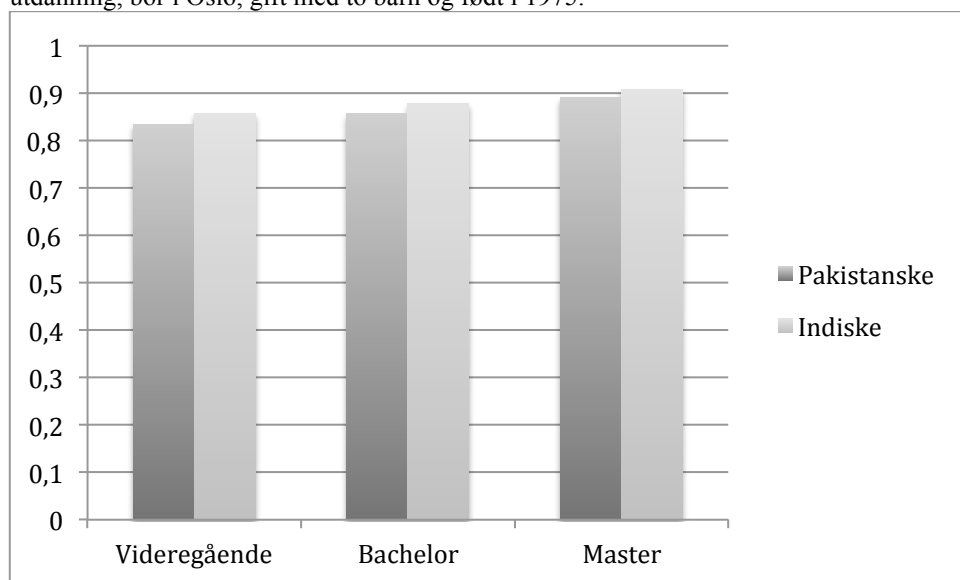
Den aller siste modellen i analysen gjelder for kvinnelige indiske og pakistanske etterkommere. Kvinnelige pakistanske etterkommere er her referansegruppen for de kvinnelige indiske etterkommerne. Det er totalt 2714 kvinnelige etterkommere med i analysen. Konstantleddet gir en lav odds på 0,27 for kvinnelige pakistanske etterkommere. Indiske etterkommere er forventet å ha 1,59 høyere odds for å være i arbeid ett år etter endt utdanning.

I modell to er oddsen for konstantleddet 0,39 for en kvinnelig pakistansk etterkommer som er født i 1975, har videregående utdanning som høyeste fullførte, bor i Oslo, har ingen barn og er ikke gift. Estimater for indiske etterkommere er ikke signifikant, og det er dermed ingen forskjell mellom indiske og pakistanske kvinnelige etterkommere når man kontrollerer for individuelle faktorer. Utdanningsnivå øker oddsen betydelig for å være sysselsatt etter ett år. For kvinner utgjør også det å være gift betydning for om man er sysselsatt eller ikke, ved at oddsen er høyere dersom man er gift enn om man er ugift. Antall barn gir signifikant

lavere odds.

Utdanningsretning føres inn i analysen, og hverken konstantleddet eller estimatet for indiske etterkommere er signifikant. Bachelorgrad gir ikke signifikant forskjellig utfall på den avhengige variabelen sammenlignet med videregående, men det gjør mastergrad. Økonomiske fag er ikke signifikant for kvinner, men helsefag gir en odds på 2,4 høyere enn de med samfunnsfag, og naturvitenskap 1,76 høyere. Andre fag gir 0,23 lavere odds.

Figur 7: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter fullført utdanning for kvinner med helsefaglig utdanning, bor i Oslo, gift med to barn og født i 1975.

For kvinner øker sannsynligheten for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning for hvert høyere utdanningsnivå. Gjentatt kan vi se at kvinnelige indiske etterkommere har høyere sannsynlighet for å være sysselsatt enn kvinnelige pakistanske etterkommere, når begge er gift med to barn, født i 1975 og bor i Oslo med helsefaglig utdanning. For alle utdanningsnivåene har kvinnene høyere sannsynlighet enn menn, både pakistanske og indiske. De predikerte sannsynlighetene er en del høyere for kvinner med helsefaglig bakgrunn enn for menn med helsefaglig bakgrunn. Dette skyldes trolig at det er en god del flere kvinner som velger helsefaglig utdanning enn menn, og dermed har kvinnene større sannsynlighet for å være sysselsatt i helsesektoren.

I det siste analysekapittelet utføres det analyser på sannsynligheten for å være sysselsatt *tre* år etter endt utdanning. Det er da mulig å finne ut om sannsynligheten for å være sysselsatt er større for etterkommergruppene når det har gått enda to år etter endt utdanning.

8 Sysselsetting tre år etter endt utdanning

I forrige kapittel så jeg på utvalgets mulighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Da det gir strengere restriksjoner for å få høy odds, vil jeg her gjøre handlingsrommet for å bli sysselsatt større. Jeg snur derfor fokuset til å se på de tre år etter endt utdanning. En hypotese er at det sannsynligvis er flere i arbeid tre år etter utdanning enn det er ett år etter utdanning.

Tabell 14: Odds for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.689*** (0.0630)	0.571*** (0.0551)	0.568*** (0.0630)
Pakistanske etterkommere	0.449*** (0.0223)	0.440*** (0.0284)	0.476*** (0.0335)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		0.875*** (0.00572)	0.899*** (0.00705)
Alder kvadrert		1.000 (0.000357)	0.999 (0.000428)
Kjønn (mann=0)		1.014 (0.0515)	1.259*** (0.0743)
Bachelor (Vgs=0)		2.089*** (0.115)	1.315*** (0.0873)
Master (Vgs=0)		2.797*** (0.217)	1.268*** (0.116)
Bosted (oslo=0)		0.996 (0.0605)	0.931 (0.0619)
Sivilstatus (ugift=0)		1.769*** (0.128)	1.703*** (0.135)
Antall barn		0.948* (0.0290)	0.976 (0.0326)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			1.696*** (0.238)
Naturvitenskap			2.819*** (0.398)
Helsefag			2.074*** (0.283)
Andre fag			0.315*** (0.0423)
Konstantledd	0.537*** (0.0160)	0.960 (0.0838)	1.205 (0.192)
-2LL (df)	11220,5672 (2)	9992,19 (10)	8732,60 (14)
-2LL endring (Sig.)	-	1228,3772***	1259,59***
N	9,711	9,711	9,711

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Her presenteres tre modeller som i de foregående analysene, hvor det legges til kontroll for individuelle faktorer og utdanningsretning i tillegg til landgruppe. Den første modellen viser at konstantleddet har lav odds for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning når det ikke kontrolleres for utdanning eller andre variabler. Etterkommergruppene har også lav odds.

Forskjellene mellom alle tre gruppene kommer frem ved at indiske etterkommere har en odds på 0,69 pakistanske etterkommere på 0,45.

Så kontrolleres det for individuelle faktorer. Her er ikke konstantleddet signifikant. Oddsen for etterkommergruppene er begge lave, men indiske etterkommere har høyere odds. Oddsen for å være i arbeid tre år etter endt utdanning er høyest for de som er født i 1975. Kjønn og bosted utgjør ingen signifikant forskjell her. Oddsen øker 2,1 for å være i jobb tre år etter utdanning hvis man har bachelorgrad fremfor videregående, og 2,8 med master fremfor videregående skole. Oddsen er 1,8 høyere dersom man er gift sammenlignet med hvis man er ugift. Oddsen er lavere for de med barn enn de som ikke har barn.

Det gis ingen signifikante resultater av konstantleddet i modell 3. Indiske etterkommere har en odds på 0,57 og pakistanske etterkommere på 0,48. Alder gir effekt ved at eldre har høyere odds, kvinner er forventet å ha 1,3 høyere odds enn menn og begge utdanningsnivåene gir høyere odds enn videregående. Gifte har 1,7 høyere odds enn ugifte. Alle utdanningsretningene gir signifikant forskjellige resultater i sammenligning med samfunnsfag. Naturvitenskap gir en odds på 2,8, helsefag på 2,1 og økonomiske fag på 1,70. Andre fag enn disse gir lavere odds for å være sysselsatt tre år etter utdanning sammenlignet med samfunnsfaglig retning.

Sysselsatt tre år etter endt utdanning, for menn

Tabell 15: Oddsen for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Menn.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.704*** (0.0836)	0.542*** (0.0700)	0.593*** (0.0851)
Pakistanske etterkommere	0.498*** (0.0329)	0.490*** (0.0407)	0.639*** (0.0598)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder (1975=0)		0.915*** (0.0102)	0.955*** (0.0135)
Alder kvadrert		1.001* (0.000679)	0.999 (0.000836)
Bachelor (vgs=0)		2.469*** (0.183)	1.620*** (0.153)
Master (vgs=0)		5.251*** (0.511)	2.633*** (0.316)
Bosted (oslo=0)		1.051 (0.0836)	0.931 (0.0832)
Sivilstatus (ugift=0)		1.263** (0.128)	1.212* (0.137)
Antall barn		1.102** (0.0471)	1.155*** (0.0559)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.244 (0.227)
Naturvitenskapelige fag			2.306*** (0.408)
Helsefag			1.300 (0.249)
Andre fag			0.225*** (0.0414)
Konstantledd	0.443*** (0.0177)	0.475*** (0.0526)	0.657** (0.140)
-2LL (df)	5651,84 (2)	5065,96 (9)	4224,70 (13)
-2LL endring (Sig.)	-	585,88***	841,26***
N	5,835	5,835	5,835

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Blant mennene er det forskjeller i oddsen for etterkommergruppene i den første modellen. Oddsen til de mannlige indiske etterkommere er 0,70 og de mannlige pakistanske etterkommerne har en odds på 0,50.

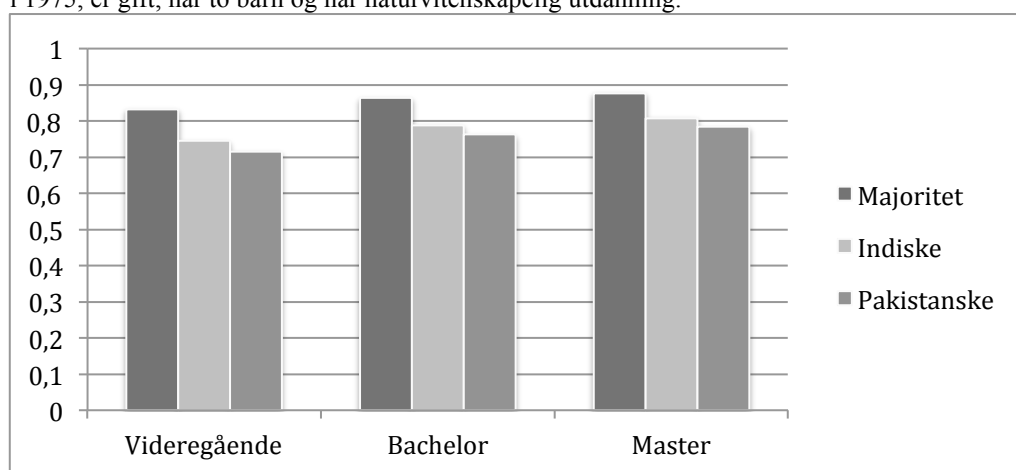
Et signifikant konstantledd i modell to, representerer en mann med majoritetsbakgrunn som er født i 1975, har videregående utdanning, er ugift og bor i Oslo med null barn. Denne personen har lav odds for å være i arbeid tre år etter utdanningen. Med kontroll for de individuelle faktorene, har de mannlige indiske etterkommerne en odds på 0,54 og de pakistanske etterkommerne på 0,5. Oddsen er altså litt høyere for de indiske, men forskjellen er liten. Bachelorgrad gir odds på 2,5 mer enn de med videregående utdanning, og mastergrad gir odds på hele 5,25 mer. Barn og ekteskap gir høyere odds.

Modell tre. Oddsen for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning er ikke så merkbart ulik for landgruppene. Konstantleddet, 0,66, presenterer en ugift mann med majoritetsbakgrunn som er født i 1975, har samfunnsvitenskapelig retning fra videregående

og som ikke har noen barn. Med kontroll for alle disse variablene, har indiske etterkommere en odds på 0,6 sammenlignet med majoriteten, og de pakistanske på 0,64. Økt utdanningsnivå øker oddsen, og det gjør også egen familieetablering. Kun naturvitenskapelige fag gjør seg signifikant forskjellig fra samfunnsfag for menn ved at oddsen er større for de som velger det. Andre fag gir lavere odds.

Til slutt ble det kontrollert for samspillsledd mellom etterkommergruppene og utdanningsnivå og utdanningsretning. Bachelor og mastergrad ga signifikant høyere odds for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning både for indiske og pakistanske etterkommere. Kun indiske etterkommere med helsefag ga signifikant resultat av utdanningsretningene.

Figur 8: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Menn som er bosatt i Oslo, født i 1975, er gift, har to barn og har naturvitenskapelig utdanning.

I figuren ser vi veldig høye predikerte sannsynligheter for alle tre grupper. Gifte menn født i 1975 med to barn, bosatt i Oslo med naturvitenskapelig utdanning har veldig høy sannsynlighet for å være i arbeid tre år etter endt utdanning, både med videregående, bachelor og masterutdanning. Forskjellen mellom majoritet og minoritet er ikke så stor i denne figuren som det har vært i de øvrige analysene.⁸

⁸ Vedlagt i appendiks V er predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning for menn som er bosatt i Oslo, født i 1975, gift, to barn og med helsefaglig utdanning predikert. Forskjellene mellom majoritet og etterkommergruppene var her en del større enn blant de med naturvitenskapelig bakgrunn. Indiske etterkommere hadde litt høyere sannsynlighet for å være sysselsatt enn pakistanske etterkommere på alle tre utdanningsnivåene.

Sysselsatt tre år etter endt utdanning, for kvinner.

Tabell 16: Oddsen for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Kvinner.

	(1) OR	(2) OR	(3) OR
Indiske etterkommere	0.750** (0.0964)	0.626*** (0.0832)	0.554*** (0.0825)
Pakistanske etterkommere	0.509*** (0.0355)	0.500*** (0.0462)	0.457*** (0.0449)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder (1975=0)		0.856*** (0.00845)	0.873*** (0.00979)
Alder kvadrert		1.000 (0.000523)	1.000 (0.000597)
Bachelor (vgs=0)		1.992*** (0.154)	1.323*** (0.117)
Master (vgs=0)		2.096*** (0.238)	1.117 (0.149)
Bosted (oslo=0)		0.877 (0.0753)	0.853* (0.0776)
Sivilstatus (ugift=0)		1.965*** (0.189)	1.912*** (0.196)
Antall barn		0.879*** (0.0371)	0.887*** (0.0399)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			1.770*** (0.329)
Naturvitenskapelige fag			1.797*** (0.381)
Helsefag			2.413*** (0.415)
Andre fag			0.418*** (0.0715)
Konstantledd	0.549*** (0.0233)	1.292* (0.173)	1.793*** (0.383)
-2LL (df)	5553,36 (2)	4886,66 (9)	4452,42 (13)
-2LL endring (Sig.)	-	666,7***	432,24***
N	4,660	4,660	4,660

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Oddsen for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning er i utgangspunktet lav for kvinner med majoritetsbakgrunn når man ikke gjør kontroll for noen variabler. Dette representeres ved konstantleddet som gir en odds på 0,55. Kvinnelige indiske etterkommere har lavere odds enn majoriteten, men den er på 0,75, som ikke er veldig langt unna 1. Kvinnelige pakistanske etterkommere har derimot en odds på 0,51, som er ganske lav.

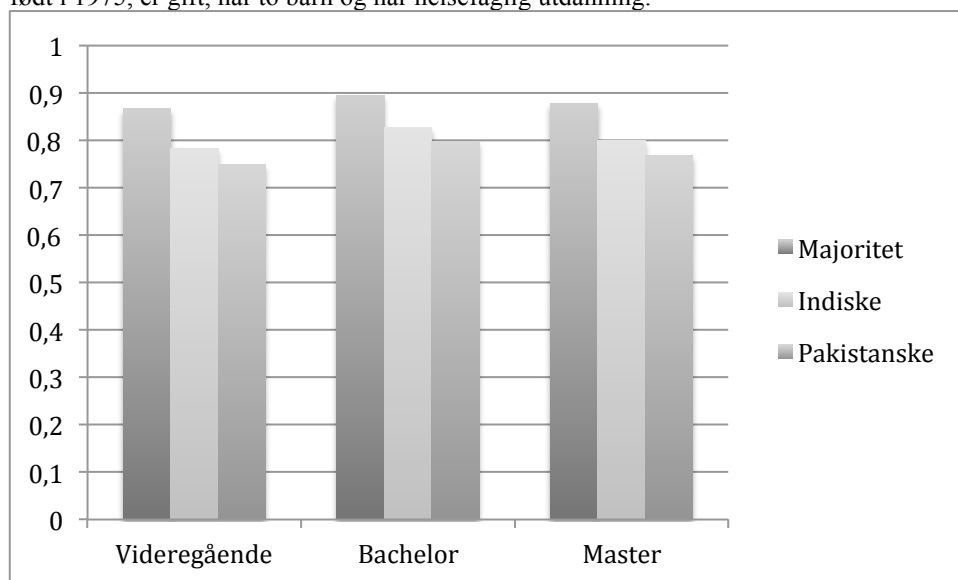
Deretter kontrolleres det for individuelle variabler. Konstantleddet gir en odds på 1,2 for den gruppen som er kodet 0 på alle variablene. Her gir det oddsen for å være sysselsatt etter tre år for en kvinne med majoritetsbakgrunn som er født i 1975, er ugift og ingen barn, som fullførte videregående utdanning som den høyeste utdanningen. Indiske og pakistanske etterkommerkvinner synes å ha ulik odds for å være sysselsatt etter tre år, med 0,63 i odds for indiske og 0,5 for pakistanske. Oddsen er høyest for de som er født i 1975, og synker gradvis for hvert årstall man er født i. Økt utdanningsnivå gir økt odds for å være sysselsatt. Gifte kvinner har høyere odds for å være sysselsatt. I tolkningen av dette må man tenke på at

variabelen for sivilstatus måler kun om man er gift eller ikke, og tar ikke hensyn til om man har barn. Kvinner med barn har lavere odds. Dette kan henge sammen med alderen til barnet, for eksempel er kvinner med små barn ute i mammafermisjon etc.

Den siste modellen introduserer kontroll for utdanningsretning i tillegg. Konstantleddet gir en odds på 1,8. Kvinnelige indiske etterkommere har en odds på 0,55 og pakistanske etterkommere på 0,46. Eldre kvinner har høyere odds enn de som er yngre. Her er kun bachelorgrad signifikant forskjellig fra videregående. Mastergrad gir her ikke et signifikant resultat. Bosted har betydning for kvinnene, da det gir en større odds for å være sysselsatt for de som bor i Oslo, fremfor de som bor i resten av landet. De gifte har høyere odds enn ugifte, og de med barn har lavere odds enn de uten barn. Alle utdanningsretningene gir signifikante resultater for kvinner, og alle gir høyere odds enn samfunnsfag, med unntak av de som går under kategorien andre fag.

Bachelor og master i samspill med landbakgrunn ga signifikante resultater for begge. Kun pakistanske etterkommere med helsefag ga signifikant utslag på utdanningsvariablene.

Figur 9: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Kvinner som er bosatt i Oslo, født i 1975, er gift, har to barn og har helsefaglig utdanning.

På bakgrunn av fordelingen i den beskrivende tabellen fremstilles her kvinner med helsefaglig utdanning, og ikke naturvitenskapelig utdanning som for mennene. Prosentandelene med naturvitenskapelig bakgrunn var høyest blant mennene, mens helsefag var regjerende blant kvinnene. Kvinner har høy predikert sannsynlighet for å være sysselsatt dersom de bor i Oslo, er født i 1975, er gift med to barn og har helsefaglig utdanning. Med

helsefaglig bakgrunn er sannsynligheten for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning høy for alle utdanningsnivåene.

Funnene fra alle tre analysene vil oppsummeres og diskuteres opp mot teori og hypoteser i det siste kapitlet.

9 Diskusjon og avslutning

Jeg har presentert tre statistiske analyser på indiske og pakistanske etterkommeres vei fra utdanning til arbeidsmarked og sammenlignet gruppene med majoriteten. Den første analysen gir informasjon om arbeidsmarkedet i 2010, og vi ser her tydelige forskjeller i arbeidsmarkedstilknytning mellom majoritet og etterkommergruppene. I den andre analysen ser vi på utvalgets sannsynlighet for å være sysselsatt ett år etter endt utdanning. Personene kan ha fullført utdanningen sin på ulike tidspunkt og eventuelle endringer i arbeidsmarkedet i ulike år må tas i betraktning. Den tredje analysen ser på sannsynligheten for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Funnene her er særlig interessante å sammenligne med funnene for analysen med ett år etter endt utdanning, for å se om sannsynligheten er større for å være sysselsatt jo lenger tid det går fra endt utdanning.

Det er et velkjent faktum at minoriteter i Norge ikke nødvendigvis har like gode muligheter i arbeidsmarkedet som majoriteten. Dette kan bekreftes med analysene i denne oppgaven. I alle analysene har det vist seg en merkbar forskjell mellom majoritet og indiske og pakistanske etterkommere. Majoriteten har fortrinnsvis hatt høyere odds for å være i arbeid enn både indiske etterkommere og pakistanske etterkommere. Det fremkommer tidvis noe forskjeller mellom etterkommergruppene også, som ble undersøkt nærmere i analysen ett år etter endt utdanning som kun inkluderer etterkommerne. Jeg vil i det følgende komme klarere inn på hvordan de ulike kontrollvariablene gir effekter i utfallet på den avhengige variabelen, og føre dette videre inn i en diskusjon med fokus på teori og hypotesene som ble lagt frem på forhånd.

Hypotese 1: Det tar lengre tid for indiske og pakistanske etterkommere å bli sysselsatt etter fullført utdanning enn for majoriteten.

Av resultatene kom det frem at indiske og pakistanske etterkommere har lavere odds enn majoriteten for å være sysselsatt. Dette gjelder analysene for både arbeidsmarkedet 2010, ett og tre år etter endt utdanning. De multivariate analysene bekrefter den beskrivende statistikken, da majoriteten her har høyere prosentandeler aktive i arbeidsmarkedet enn pakistanske og indiske etterkommere. Overordnet sett er det ingen store forskjeller i oddsen for å være sysselsatt for mannlige og kvinnelige etterkommere. Av de separate analysene var det klart at både mannlige og kvinnelige pakistanske og indiske etterkommere har lavere odds for å være sysselsatt enn menn og kvinner med majoritetsbakgrunn.

I metodekapittelet gjorde jeg rede for hvordan de avhengige variablene ”sysselsatt ett år etter utdanning” og ”sysselsatt tre år etter utdanning” var konstruert, og hvorfor. Oddsen for at indiske og pakistanske etterkommere er i arbeid viser seg å være ganske lav ved visse tilfeller, sammenlignet med majoriteten. Grunnene til dette kan være mange. For eksempel kan det hende at personer som har fullført utdanningen reiser til utlandet en periode istedenfor å starte rett i jobb. En annen mulighet kan være at de mottar sosiale stønader. Man skal være forsiktig med å bruke diskriminering som en forklaring på forskjellene som viste seg i analysene, men det kan være en aktuell forklaring å ha i minnet, dersom andre muligheter ikke er tilfellet.

I alle tre analysene viste det seg noen felles mønstre. Sannsynligheten for å være sysselsatt både i 2010, ett år etter og tre år etter utdanning er større for kvinnelige indiske etterkommere enn for kvinnelige pakistanske etterkommere, og større for mannlige pakistanske etterkommere enn mannlige indiske etterkommere. Det viser seg at man har større sannsynlighet for å være sysselsatt jo eldre man er, hvilket betyr at alder spiller en viktig rolle for tiden det tar til man kommer i arbeid etter endt utdanning. Dette kan for eksempel forklares med lengre arbeidserfaring. De to siste analysene ser på sysselsetting ett og tre år etter fullført utdanning, uten å kontrollere for hvilket år personene ble uteksaminert. Det kan også tenkes at svingninger i det norske arbeidsmarkedet fra år til år kan forklare hvorfor noen har lav sannsynlighet for å være sysselsatt.

Vansker i forbindelse med begrenset nettverk og diskriminering fra arbeidsgiver er alle *mulige* forklaringsfaktorer på hvorfor forskjellene er så store som de er mellom majoritet og indiske og pakistanske etterkommere. I teorikapittelet knyttes mobilitet opp mot familiens etniske kapital (Borjas 1992), og hvordan dette kan påvirke etterkommernes egne muligheter i arbeidsmarkedet. For eksempel kan det tenkes at familiens nettverk består av mange som arbeider i samme næring og at mulighetene for å benytte eget nettverk til å skaffe seg jobb da blir vanskeligere.

”While the ethnic penalties calculated from statistical models of unemployment, occupation and earnings must not be equated directly with discrimination, there is considerable evidence from the Home Office Citizenship Survey (HOCS) 2003 and from field experiments that unequal treatment on grounds of race or colour is likely to be a major factor underlying the pattern of ethnic penalties (Heath og Cheung 2006:4).

Med dette sitatet vil jeg forsiktig belyse diskriminering fra arbeidsgiver som en mulig forklaringsfaktor på hvorfor det tar lengre tid for etterkommergruppene å komme i arbeid enn for majoriteten, selv om diskriminering ikke kan måles i statistiske analyser. Det er skrevet

mye om hvordan man som synlig minoritet kan oppleve ulemper i forhold til arbeidsmarkedet (Midtbøen og Rogstad 2012). Dette kan skyldes de usynlige egenskapene som følger med å ha et utseende som fraviker fra majoritetens. Ut i fra tidligere forskning vet vi at innvandrere kan oppleve vanskeligheter med å få seg arbeid. Dette kan videreføres over til barna for eksempel fordi barna gis utenlands-klingende navn. Dersom arbeidsgiver mottar søknader med utenlandske navn, kan det tenkes at de ikke har nok kunnskap om etterkommere i Norge til å skille innvandrere fra etterkommere av innvandrere. Til tross for at etterkommerne kan snakke det norske språket flytende, har studert ved norske utdanningsinstitusjoner og anser seg selv som like norske som majoriteten. På grunn av dette kan ”ethnic penalties” argumenteres for å være mer relevant for etterkommere av innvandrere enn innvandrerne selv, ettersom etterkommerne blir pålagt egenskaper de i virkeligheten ikke har. I forbindelse med Discrim-prosjektet ble det publisert en artikkel i Aftenposten (Birkelund, Rogstad og Heggebø 2013) med hovedfunnene fra jobbsøker-eksperimentet. Etter å ha sendt ut fiktive jobbsøknader med typiske pakistanske navn og typiske norske navn viste resultatet at det kan påvises å være diskriminering i Norge, uten store variasjoner mellom de største norske byene. De med pakistanske navn fikk færre call-backs på jobbsøknader enn de med norske navn. Særlig hadde kvinner med pakistanske navn vanskeligheter med å få jobb innenfor helse- og sosialsektoren i Oslo, mens menn med pakistanske navn hadde vanskeligheter innenfor lager og transportsektoren i Oslo. I likhet med mine funn fant de at diskrimineringen avtar dersom man har høyere utdanning. Dette er i tråd med humankapitalteorien, som går ut på at man kan opparbeide seg kapital som gjør en mer attraktiv i arbeidsmarkedet (Becker 1993).

Hypotese 2: Indiske og pakistanske etterkommere med høy humankapital, i form av høyere utdanning, kommer like raskt i arbeid som majoriteten med lik utdanning.

Av analysene viste det seg ulike resultater for effekten av utdanning. Oddsen for å være sysselsatt i 2010 var høy for mannlige pakistanske etterkommere med både bachelor og mastergrad, sammenlignet med majoriteten som har videregående som høyeste fullførte utdanning. For de indiske og pakistanske kvinnelige etterkommergruppene ga også både bachelorgrad og mastergrad signifikant høyere odds for å være sysselsatt enn for majoriteten med videregående utdanning. Ved bruk av humankapital teorien kan det konkluderes med at høyere utdanning påvirker yrkesstatus positivt for etterkommergruppene. Med andre ord gir utdanning høy uttelling for både indiske og pakistanske etterkommere, både kvinner og

menn.

For å få et nærmere blikk på forskjellene mellom de to etterkommergruppene, og ikke kun mellom etterkommergruppene og majoriteten, ble det utført analyser uten majoriteten som referansegruppe. Her ble indiske etterkommere sammenlignet med pakistanske etterkommere som referansegruppe. I den første modellen i analysene for alle, samt de separate for menn og kvinner, var det høyere odds for å være sysselsatt for indiske etterkommere, både blant menn og blant kvinner. Denne forskjellen forsvant imidlertid da det ble kontrollert for individuelle faktorer og utdanning. Sannsynligheten for å være sysselsatt ett år etter utdanning for etterkommergruppene er lik når det kontrolleres for utdanning. Utdanning kan dermed sies å viske ut forskjeller som eventuelt finnes mellom gruppene. Egen innsats og opparbeidelse av humankapital gir positive utkom i arbeidsmarkedet. Jeg så også at utdanningsnivåene ga veldig høye odds for å være sysselsatt både for menn og kvinner. Dette kan tolkes til hen at det absolutt er viktig for indiske og pakistanske etterkommere å ta høyere utdanning, fordi de i utgangspunktet har lavere sannsynlighet for å være sysselsatt enn majoriteten. Utdanningsretning viste seg også å ha betydning for utfallet på den avhengige variabelen, og det var her forskjeller mellom menn og kvinner. Mens menn så ut til å ha høyest odds for å være i arbeid med naturvitenskapelige fag, var det helsefag som ga høyest odds for kvinnene.

Det var forventet at humankapital teorien skulle forklare eventuelle forskjeller mellom menn og kvinner i arbeidsmarkedet, særlig i den retning av at menn har sterkere arbeidstilknytning enn kvinner. Funnene fra analysene tyder derimot på det motsatte. Kvinnene har høyere odds for å være sysselsatt enn menn (i de hele modellene).

I kapittelet tidligere forskning presenterte jeg britisk forskning på etterkommere i arbeidsmarkedet utført av Heath og Cheung (2007). Funnene fra Storbritannia viser seg å være forskjellig fra funnene i denne oppgaven. Heath og Cheung (2007) fant at det var flest indiske menn som var økonomisk aktive, og at forskjellene mellom indere og pakistanere i Storbritannia var små blant andelen fulltidsstudenter. Av analysene på det norske arbeidsmarkedet har jeg funnet at det er flest mannlige pakistanske etterkommere som er sysselsatt, og at det er flere indiske etterkommere enn pakistanske etterkommere som tar høyere utdanning. Oddsen for å være sysselsatt for pakistanske etterkommerkvinner, både i analysen av arbeidsmarkedet 2010, ett år etter endt utdanning og tre år etter endt utdanning, var lav. I studien av Cheung og Heath (2007) er det presentert antall personer som var hjemmeværende. Pakistanske kvinner var her klart overrepresentert. I studien var kulturelle tradisjoner foreslått som en mulig forklaring på hvorfor andelen for pakistanske

etterkommerkvinner var så høy. Mangel på informasjon i datasettet over hva de som ikke er sysselsatt og ikke har påbegynt ny utdanning gjør, fører til at det her kun kan antas mulige tendenser eller mekanismer. Jeg kan ikke benytte religion som en forklaringsfaktor, da jeg ikke har mulighet til å fastslå hvilke religiøse holdninger hver av observasjonene har kun på bakgrunn av deres foreldres opprinnelsesland. Kulturelle tradisjoner og mønstre foreslås derimot som en mulig årsak til forskjellene i sysselsetting, både mellom indiske etterkommere og pakistanske etterkommere og mellom etterkommergruppene og majoriteten.

Hypotese 3: Indiske og pakistanske etterkommere bosatt i Oslo kommune kommer like raskt i arbeid etter utdanning som majoriteten.

Variabelen som skiller mellom de som bor i Oslo og i resten av landet ga ulike utslag avhengig av analysene. Med ”sysselsatt tre år etter endt utdanning” som avhengig variabel ga ikke bosted signifikant resultat i de separate analysene for menn. Dette er i kontrast til hva vi så i den første analysen, der det å bo i Oslo ga høyere odds for å være sysselsatt i 2010, enn det å bo i resten av landet. I den siste modellen for kvinner ga bostedsvariabelen utslag på at kvinnene hadde større odds for å være sysselsatt dersom de bodde i Oslo.

Tolkningen her peker mot at de som bor i Oslo har større odds for å være sysselsatt. Som vi så i den beskrivende statistikken bor helt klart den største andelen av pakistanske etterkommere i Oslo. Dette gjelder også indiske etterkommere, selv om disse bor litt mer spredt enn pakistanske etterkommere (j.fr SSB 2012 e). At det er større odds for å få jobb dersom man bor i Oslo er dermed forståelig med tanke på etterkommere, da det er her de fleste er bosatt og de stiller med størst antall observasjoner. Her vil jeg også forsiktig argumentere for at nettverk til en viss grad kan spille inn. Jeg trakk frem Borjas (1992) og hans studier på etnisk kapital i teorikapitlet, og mener det kan brukes som en forklaring på hvorfor det er høyest odds for å være sysselsatt for de som er bosatt i Oslo kommune.

Når det gjelder forskjellene i sannsynligheten for å være sysselsatt for menn, kan noe av forklaringen ligge i at mange mannlige pakistanere er konsentrert i visse næringer i Oslo. Det kan dermed tenkes at de pakistanske etterkommere rekrutteres internt innad i disse næringene. Dette er i tråd med teorien om etnisk kapital (Borjas 1992), hvor man skaffer seg arbeid gjennom sterke bånd, her kontakter med samme landbakgrunn. Ulempen med dette kan være at båndene (Granovetter 1995) til samfunnet ellers er ikke-eksisterende, og at personer fra denne landgruppen holder seg i en konsentrert gruppe.

Med få signifikante resultater er bosted sannsynligvis ikke den viktigste variabelen for

å forklare ulikheter i sysselsetting for indiske og pakistanske etterkommere.

Hypotese 4: Mannlige indiske etterkommere kommer raskere i arbeid etter fullført utdanning enn mannlige pakistanske etterkommere.

Hypotese 5: Kvinnelige indiske etterkommere kommer raskere i arbeid etter fullført utdanning enn kvinnelige pakistanske etterkommere.

Kvinner og menns samfunnsmessige rolle, ambisjoner og ønsker påvirkes av når de begynner å stifte egen familie, om de gifter seg og antall barn de får. Dersom man skal ha fokus på likestilling når man ser på prosentandelene av menn og kvinner som er i arbeid, må man ha kunnskap om hvordan familielivet organiseres for de aktuelle gruppene. Det er samtidig store forskjeller innad i både norske, pakistanske og indiske familier. Både i tidspunktet man velger å få barn, antall barn man får og hvordan arbeidsdelingen hjemme fordeles. Denne fordelingen og balansen mellom jobb og husarbeid kan være et resultat av preferanser for de ulike familiene, eller være preget av et ytre handlingsrom. Av den beskrivende statistikken kunne jeg se at det ikke er veldig store forskjeller mellom menn og kvinner, men at menn har en noe høyere sysselsettingsandel blant både indiske etterkommere, pakistanske etterkommere og majoriteten.

I de separate analysene for menn og kvinner viste det seg at sannsynligheten for å være sysselsatt varierer både med kjønn og etterkommergruppe. Blant mennene var det generelt høyest odds for å være sysselsatt for de pakistanske etterkommerne i alle analysene. Det ble da kontrollert for år siden utdanning, år i jobb, sivilstand og antall barn.

I analysene vedrørende sysselsetting ett år etter endt utdanning kommer det frem kjønnsforskjeller på tvers av landbakgrunnene. De indiske kvinnene har høyere odds enn de pakistanske kvinnene, og de pakistanske mennene har høyere odds enn de indiske mennene. Forklaringen på forskjellen blant kvinnene kan ligge i husholdssfæren. Som tidligere nevnt i teorikapittelet er det vanlig blant pakistanske kvinner å være hjemmевærende (Lappegård 2005). Det kan enten være for å passe på barna, eller fordi de ikke trenger å jobbe, da mennene ofte kan ha to eller tre jobber for å dekke familiens økonomiske behov. Nettopp dette kan være av sentral betydning for hvorfor fordelingen er som den er mellom etterkommerne. De mannlige pakistanske etterkommerne jobber mer fordi de kvinnelige pakistanske etterkommerne er hjemmевærende. Denne praksisen er kanskje like utbredt blant indiske etterkommere.

Ekteskap ga høyere odds for å være sysselsatt for alle. I den beskrivende tabellen så vi at 31 % av de pakistanske mennene og 39 % av de pakistanske kvinnene i utvalget var gift, mens 18 % av de indiske mennene og 27 % av de indiske kvinnene var det. Grunnen til at gifte personer har høyere odds for å være sysselsatt, kan tenkes å være at de har en familie de må forsørge, og med det følger også struktur og ansvar i hverdagen. Som nevnt tidligere i forskningskapittelet er det flere kvinnelige pakistanske etterkommere som er hjemmeværende enn kvinnelige indiske etterkommere (Heath og Cheung 2007). Dette kan virke som en direkte forklaring på hvorfor de kvinnelige indiske etterkommerne har høyere sysselsettingsandel enn de pakistanske etterkommerne. Angående barn var det ulike utfall for menn og kvinner. De mannlige etterkommerne fikk ikke et signifikant resultat ved kontroll for antall barn, altså har antall barn sannsynligvis ikke betydning for menns utfall i arbeidsmarkedet. For kvinnene derimot, ga det signifikant lavere odds å ha barn enn å ikke ha barn. Siden det fremdeles er vanlig at kvinnene er hjemme med barnet lenger enn menn, er det naturlig at det går utover kvinnenenes arbeidstid mer enn det gjør for menn.

Betydningen av antall barn var forskjellig for menn og kvinner, noe som er ganske interessant. I de separate analysene for menn ga det å ha barn høyere odds for å være sysselsatt, både for de pakistanske og indiske mannlige etterkommerne. For kvinnene var dette motsatt. Dersom kvinner har barn er sannsynligheten for å være i arbeid lavere. Dette er i takt med både teorien og de norske permisjonsordningene, da kvinnene har lenger tid hjemme med barnet. Det er også slik at pakistanske kvinner føder flere barn enn både kvinner med majoritetsbakgrunn og indiske kvinner (Lappegård 2005), noe som også kan bekreftes av den beskrivende tabellen i denne oppgaven. Det kan tenkes at noe av grunnen til forskjellen i antall barn mellom etterkommergruppene ligger i at kvinnelige pakistanske etterkommere har større tilbøyelighet for å ivareta en hjemlandsvendt strategi (Ericsson og Larsen 2000) enn kvinnelige indiske etterkommere.

Det ble også kontrollert mer spesifikt for hvor mange barn personene har, her i tre kategorier: ingen barn, 1-2 barn og tre eller flere barn. 1-2 barn ble brukt som referansegruppe, siden dette er gjennomsnittlig for familier i Norge. Resultatene viste at sannsynligheten for å være sysselsatt var høyest for de med 1-2 barn. Ved en intuitiv tolkning av tabellen kan det tenkes at de som har mange barn i denne alderen sannsynligvis har små barn, og bruker tiden hjemme med de. Det kan også tenkes at de som ikke har barn ikke er sysselsatt fordi de bruker mer tid på å oppnå selvrealisering, reiser eller ikke er like avhengig av fulltidsjobb som de med barn å brødfø.

Uten kontroll for sivilstand er det større odds for at indiske kvinnelige etterkommere

er sysselsatt enn pakistanske kvinnelige etterkommere, også når det ble kontrollert for utdanningsnivå og utdanningsretning. Denne fordelingen var annerledes da det ble kontrollert for år siden utdanning og år i arbeid. Dette kan tolkes i samsvar med Lappegård (2005) som skrev at pakistanske kvinner opprettholder hjemlandets familieverdier i større grad enn andre innvandrergupper, samt har høyere fertilitetsrate. I den beskrivende statistikken så vi også at nærmere 40 % av de kvinnelige pakistanske etterkommerne i utvalget er gift, mot nærmere 30 % av de kvinnelige indiske etterkommerne.

Oddsene for at kvinnelige pakistanske etterkommere var sysselsatt var veldig lav i modellene. Grunnen til dette kan tenkes å være at det er veldig få kvinnelige pakistanske etterkommere i kategorien som oddsene regnes ut for, og det kan tenkes at dette ikke er representativt. Her er oddsene regnet ut for pakistanske etterkommerkvinner som er født i 1975, og som ikke er gift eller ikke har barn. Relativt lav N og utvalgsrestriksjoner må derfor holdes i minnet når resultatene skal tolkes.

Generelt sett kan analysene mine bidra med ny kunnskap om etterkommere i arbeidsmarkedet. Det viste seg at etterkommergruppene uten tvil har større barrierer for å bli sysselsatt enn majoriteten. Av de som sysselsettes er ventetiden lengre for indiske og pakistanske etterkommere enn for majoriteten. Men forskjellene kan bli mindre dersom man investerer i humankapital og egen kompetanse. Å ta høyere utdanning viste seg å forkorte ventetiden for etterkommergruppene, både bachelor og master. Det kan bety at det å ta høyere utdanning er *meget* lønnsomt for indiske og pakistanske etterkommere.

Videre forskning

Ved å se på avkastningen av utdanning både for indiske og pakistanske etterkommere og for majoriteten vil man kanskje komme ett skritt nærmere en forklaring og kanskje også en løsning på barrierene med å komme seg inn i arbeidsmarkedet i Norge.

Det er nok først om noen år at etterkommerne kan studeres mer fulltallig i arbeidsmarkedet i Norge, da det fremdeles er mange av de som går på barneskole eller ungdomsskole (SSB 2012e). Da jeg i denne oppgaven kun har sett på veien fra utdanning til arbeidsmarked, og ikke fulgt dem videre ut i arbeidsmarkedet, er det helt klart lagt opp til videre oppfølging av disse gruppene. Både kunnskap om hvilke næringer de havner i, samt eventuelle inntektsgap mellom gruppene.

I 2006 kom det en ny lov mot etnisk diskriminering i Norge. Et interessant forskningsopplegg i forbindelse med dette vil være å sammenligne data om innvandrere på

arbeidsmarkedet før og etter denne loven kom, for å se om den hadde ønsket virkning eller ikke.

Jeg har også referert til NIFUs kandidatundersøkelser, som til nå ikke har kunnet dele inn i små grupper blant de med innvandringsbakgrunn grunnet for få observasjoner. Når flere og flere indiske og pakistanske etterkommere av innvandrere fullfører utdanningen og kommer i jobb, kan innvandringsbakgrunn deles inn mellom de ulike etniske gruppene. Data om karakterprestasjoner var heller ikke tilgjengelig på Discrim-prosjektet ved innlevering, men det ville være interessant å se på karakterer som et mål på humankapital og se hvordan dette påvirker gruppens utfall i arbeidsmarkedet.

Dataenes begrensning gjorde at jeg her ikke har kunnet se på hva de som ikke var sysselsatt og ikke hadde påbegynt ny utdanning foretar seg. Som en videre påbygging av denne oppgavens bidrag, kunne dette være en interessant problemstilling.

I oppstartsfasen av masteroppgaven var tanken at jeg skulle sammenligne indiske og pakistanske etterkommere med utenlands adopterte fra samme region. På grunn av vanskeligheter tilknyttet data og lengre ventetid enn forventet, var ikke dette mulig å gjennomføre innenfor masteroppgavens tidsramme. Utenlands adopterte og etterkommere av innvandrere, kan tenkes å ha veldig like forutsetninger for å komme i arbeid. Begge har et utseende som skiller seg fra majoriteten, og begge har vokst opp og gått på skole i Norge. Samtidig har som oftest både etterkommere av innvandrere og utenlands adopterte utenlandske navn, da det ikke er uvanlig at adopterte barn beholder navnet fra opprinnelseslandet som mellomnavn.

I dataene fantes det ikke informasjon om etterkommernes motivasjon for valgene de tar. Det ville vært interessant å utføre en spørreundersøkelse om etterkommernes motivasjon for utdanning, arbeid, karriere og hvordan de kombinerer familie-og arbeidsliv.⁹

Det vil også være veldig nyttig å se på tredjegerasjons innvandrere, det vil si barna til etterkommerne av innvandrerne i Norge i dag. Da kan man kartlegge om forskjellene mellom majoritet og minoritet avtar gradvis mellom generasjoner, eller om skillet vil bestå til tross for gruppens høyere integreringsnivå.

Overordnet sett er det en viktig oppgave for fremtidig forskning å se nærmere på etterkommere av innvandreres arbeidsmarkedssituasjon, og senere også deres barns tilknytning til både utdanning og arbeidsmarked.

---

⁹ Ulempen med slike spørreundersøkelser er at svarprosenten ofte er ganske lav.

Litteratur

Arnesen, Clara Åse, Støren, Liv Anne og Wiers-Jenssen Jannecke (2012): ”Arbeidsmarkedssituasjon og tilfredshet med utdanningen blant ulike grupper av nyutdannede”. NIFU, Kandidatundersøkelsen 2011. Rapport 39/2012. Hentet 15.03.13 fra <http://www.nifu.no/files/2012/11/NIFUrapport2012-391.pdf>

Bakken (2003): ”Minoritetsspråklig ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet?”. NOVA Rapport 15/2003. Oslo: Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring

Becker, G. S. (1993), “*Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with special reference to Education*”, Third Edition. Chicago: The University of Chicago Press

Beugelsdijk, Sjoerd og Smulders, Sjak (2003): “*Bridging and Bonding Social Capital: Which type is good for economic growth?*”. Hentet 30.05.12 fra <http://www.sre.wu-wien.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa03/cdrom/papers/517.pdf>

Birkelund, Gunn Elisabeth og Mastekaasa, Arne (2009): ”*Integrert? Innvandrere og barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv*”. Oslo: Abstrakt Forlag AS

Birkelund, Gunn Elisabeth, Rogstad, Jon og Heggebø, Kristian (2013): “*Høy utdannelse, ingen diskriminering*”. Aftenpostens nettutgave. Hentet 17.04.2013 fra <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/flere-studenter-faerre-unge-bruder>

Birkelund, Gunn Elisabeth, Rogstad, Job, Heggebø, Kristian, Aspøy, Tove og Bjelland, Heidi Fischer (2013): “*Mindre etnisk jobbdiskriminering i Oslo enn i andre norske byer?*”. Foredrag på VAMs midtveiskonferanse, Oslo Kongressenter 20.mars 2013.

Booth, Wayne C., Colomb Gregory G., og Williams, Joseph M. (2008): “*The Craft of Research*”. USA: The University of Chicago

Borjas, George J. (1992): *"Ethnic Capital and Intergenerational Mobility"*. The Quarterly Journal of Economics, Vol. 107, No.1, 123-150

Brandth, Berit og Kvande 2007. *"Fleksible fedre"*. Oslo: Universitetsforlaget

Brekke, Idun (2007): *"Ethnic Background and the Transition from Education to Work among University Graduates"*, Journal of Ethnic and Migration Studies, 33:8, 1299-1321

Brekke, Idunn (2008): *"Like muligheter? Betydningen av etnisk bakgrunn for sysselsetting og inntekt"*. Doktoravhandling ved det samfunnsvitenskapelige universitet, UiO. No. 121

Brekke, Idunn og Mastekaasa, Arne (2008): *"Highly educated immigrants in the Norwegian labour market: permanent disadvantage?"* Work Employment Society 2008 22: 507

Brochmann, Grete (2003): *"Innvandring og innvandrere på 1970-tallet"*. Norsk innvandringshistorie Bind 3. I Globaliseringens tid 1940-2000. Oslo: Pax Forlag

Brochmann, Grete (2003 b): *"Demografi- hvem, hvor mange, hvor og hvordan"*. Norsk innvandringshistorie Bind 3. I Globaliseringens tid 1940-2000. Oslo: Pax Forlag

Castello, Claudio (2012): *"Norsk-pakistanske kvinner mindre yrkesaktive"*. Utrops Nettutgave. Hentet 14.03.13 fra <http://www.utrop.no/Nyheter/Innenriks/22188>

Cheal, David (2002): *"Sociology of Family Life"*. New York: Palgrave Macmillan

Ericsson, Kjersti og Larsen, Guri (2000): *"Skolebarn og skoleforeldre. Om forholdet mellom hjem og skole"*. Valdres: Pax Forlag

Fekjær, Silje Bringsrud og Birkelund, Gunn Elisabeth (2009): *"Finnes Ghettskolen? Betydningen av andel elever med innvandrerbakgrunn for elevenes prestasjoner i videregående skole"*. I *Integrert? Innvandrere og barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv*. Oslo: Abstrakt Forlag AS

Fekjær, Silje Noack (2007): "*Nye forskjeller – nye forklaringer? Etniske ulikheter i utdanningsvalg*". Doktoravhandling. Oslo: Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Fekjær, Silje Bringsrud (2010): "*Klasse og innvandrerbakgrunn: To sider av samme sak?*". Klassebilder. Ulikhet og sosial mobilitet. Oslo: Universitetsforlaget

Granovetter, Mark (1995): "*Getting a job. A study of contacts and careers*". Chicago: The University of Chicago Press

Grønhaug, Reidar (1979): "*Migrasjon, utvikling og minoriteter*". Bergen: Universitetsforlaget

Hayat, Asif (2012): "*Fedrekvote som tvangsintegrering*". Dagbladets Nettutgave.

Hentet 25.10.12 fra

<http://www.dagbladet.no/2012/10/19/kultur/debatt/kronikk/fedrekvote/integrering/23957293/>

Heath, Anthony og Cheung, Sin Yi (2006): "*Ethnic Penalties in the labour market: Employers and discrimination*". Department for Work and Pensions. Research Report No 341

Heath, Anthony og Cheung, Sin Yi (2007): "*Unequal Chances. Ethnic Minorities in Western Labour Markets*". New York: Oxford University Press

Heath, Anthony F., Rethon, Catherine og Kilpi, Elina (2008): "*The Second Generation in Western Europe: Education, Unemployment, and Occupational Attainment*". Annu, Rev. Sociol. 2008. 34:211-35

Helse og omsorgsdepartementet (1995): "*6.5 Samisk ungdom og identitetsvalg*". Hentet 31.08.12 fra

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/Dokument/NOU-ar/1995/NOU-1995-6/9/5.html?id=140019>

Henriksen, Kristin (2009): *"Unge som innvandret før skolealder – hvor like er de norskfødte med innvandrerforeldre?"*. Statistisk Sentralbyrå. Personstatistikk. Hentet 12.09.12 fra http://www.ssb.no/emner/00/02/notat_200935/notat_200935.pdf

Hernes, Gudmund og Knudsen, Knud (2003): *"Svart på Hvitt. Norske reaksjoner på flyktninger, asylsøkere og innvandrere"*. FAFO-rapport nr 109. Elektronisk nettutgave hentet 18.10.12 fra <http://www.fao.no/pub/rapp/109/109.pdf>

Hylland Eriksen, Thomas, Sørheim, Thomas og Torunn Arntsen (2006): *"Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge"*. Oslo: Gyldendal

Hylland Eriksen, Thomas, Alghasi, Sharam og Eide, Elisabeth (2012): *"Den globale drabantbyen. Groruddalen og det nye Norge"*. Litauen: Cappelen Damm AS

IMDI (2008) *"Rekruttering av innvandrere – og arbeid med mangfold i 26 heleide statlige virksomheter i 2007"*. Hentet 06.11.08 fra <http://www.imdi.no/rapporter>

IMDI (2012): *"Hvordan forstå rasisme og diskriminering?"* Hentet 24.05.12 fra <http://introsidene.no/temasider/samfunnoginkludering/pages/Hvordanforstårasismeogdiskriminering.aspx>

Jarl, Anita Annabel (2004): *"Identitet og kulturelle prosesser blant kvinner med indisk bakgrunn i Oslo"*. Masteroppgave i sosiologi. Universitetet i Oslo.

Johnsen, Nils (2001): *"Utdannelse hjelper ikke mørkhudede"*. Hentet fra Aftenpostens nettutgave 11.09.2012

Kavli, Hanne C. og Nadim Marjan (2009): *"Familiepraksis og likestilling i innvandrede familier"*. Fafo-rapport 2009:39. Hentet 19.04.13 fra <http://www.fao.no/pub/rapp/20129/20129.pdf>

Kramer, Julian Y. (1979): *"Indiske innvandrere i en norsk by"*. I Reidar Grønhaug Migrasjon, utvikling og minoriteter. Bergen: Universitetsforlaget

Leirvik, Mariann Stærkebye (2010): *"For mors skyld. Utdanning, takknemlighet og status blant unge med pakistansk og indisk bakgrunn"*. Tidsskrift for Ungdomsforskning 2010, 10 (1): 23-47

Lyngstad, Torkild (2010): *"Metodene våre. Eksempler fra samfunnsvitenskapelig forskning"*. Oslo: Universitetsforlaget

Mageli, Eldrid (1997): *"Den blodige delingen av India"*. Hentet fra Dagbladets Nettutgave 16.10.12 fra <http://www.dagbladet.no/kronikker/970815-kro-1.html>

Mohn, Ferdinand Andreas (2010): *"Intermarriage and Spouse Import in the Immigrant Population of Norway. The Influence of National-Origin Group, Educational Level, Generation, Gender and Age at marriage"*. Masteroppgave. Oslo: Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Mood, Carina (2010): *"Logistic Regression: Why we cannot do that we think we can do, and what we can do about it"*. European Sociological Review. Volume 26/ Number 1/ 2010. 67-82

Nielsen, H. S., Roshold, M., Smith, N. Og Husted, L (2004): *"Qualifications, discrimination or assimilation? An extended framework for analyzing immigrant wage gaps"*. Empirical Economics, 29 (4), 855-883

Ogbu, John (1991): *"Immigrant and involuntary minorities in comparative perspective"*. I: Margareth Ibsen og John U. Ogbu, red. (1991:184-204) *Minority Status and Schooling. A Comparative Study of Immigrant and Involuntary Minorities*. New York: Garland

Olsen, Bjørn (2010): *"Unge med innvandrerbakgrunn i arbeid og utdanning 2010"*. SSB rapport 21/2012

Piore, Michael J. (1979): *"Birds of passage – migrant labor and industrial societies"*. Cambridge university press. New York.

Portes, Alejandro og Rumbaut, Rubén G. (2001): *"Legacies. The Story of the Immigrant Second Generation"*. California: University of California Press

Prieur, Annick (2004): *"Balansekunstner"*. Valdres: Pax Forlag

Prieur, Annick (2010) *"Fargens betydning. Om rasisme og konstruksjon av etniske identiteter"*. Sosiologi i dag, årgang 40, nr. 3/2010 69-90

Putnam, Robert D. (2000): *"Bowling Alone"*. New York: Simon & Schuster Paperbacks

Raaum, Odd (1999): *"Utdanning, språkkunnskaper og inntekt blant ikke-vestlige innvandrere i Norge"*. Søkelys på arbeidsmarkedet 1999. Årgang 16, 191-199.

Raja, Abid Q. (2012): *"En ubegrenset ytringsfrihet"*. Hentet fra Aftenpostens nettutgave 16.10.12 fra <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/En-ubegrenset-ytringsfrihet-7005090.html#.UYuKwqUXZ3s>

Ringdal, Kristen (2001): *"Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode"*. Bergen: Fagborgforlaget

Rogstad, Jon (2000): *"Mellom faktiske og forestilte forskjeller"*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning

Rogstad, Jon og Midtbøen, Arnfinn H. (2012): *"Diskrimineringens omfang og årsaker. Etniske minoriteters tilgang til norsk arbeidsliv"*. Oslo: Institutt for Samfunnsforskning

Sandberg, S. & Pedersen, Willy (2007) *"Gatekapital"*. Oslo: Universitetsforlaget

Schou, Line Anita (2009): *"Utdanningsvalg og innvandrerbakgrunn- mot en etnisk arbeidsdeling i høyere utdanning?" I Integrert? Innvandrere og barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv*. Oslo: Abstrakt Forlag AS

Skog, Ole-Jørgen (2008): *"Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming"*. Oslo: Gyldendal Akademisk

SSB (20001: *"Norsk standard for utdanningsgruppering"*. Statistisk sentralbyrå. Hentet 01.02.2013 fra http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/nos_c617/nos_c676.pdf

SSB (2008): ”Ny innvandrergropper”. Hentet 12.09.12 fra <http://www.ssb.no/vis/omssb/1gangspubl/art-2008-10-14-01.html>

SSB (2008 b): ”Vestlig og ikke-vestlig – ord som ble for store og gikk ut på dato”. Hentet 12.09.12 fra <http://www.ssb.no/ssp/utg/200804/15/>

SSB (2009): ”Opplevd diskriminering blant innvandrere med bakgrunn fra ti ulike land”. Hentet 13.09.12 fra http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_200947/rapp_200947.pdf

SSB (2010): ”Yrkesarbeid blant par – Når jobber hun minst like mye som han?” Hentet 24.10.12 fra <http://www.ssb.no/vis/samfunnsspeilet/utg/201001/06/art-2010-03-01-01.html>

SSB (2011a): ”Sysselsatte 15-74 etter næringsgruppe, innvandringskategori og landgruppe”. Prosent, 4.kvartal 2011. Hentet 27.08.12 fra <http://www.ssb.no/emner/06/01/innvregsys/tab-2012-06-21-06.html>

SSB (2011 b): ”Sysselsatte etter innvandrerkategori, landbakgrunn (verdensregion) og kjønn. Absolutte tall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe”. 4.kvartal 2010 og 2011. Hentet 27.08.12 fra <http://www.ssb.no/emner/06/01/innvregsys/tab-2012-06-21-01.html>

SSB (2012): ”Mange innvandrergropper mer utdannet enn resten av folket”. Hentet 11.09.2012 fra <http://www.ssb.no/emner/04/01/utinnv/>

SSB (2012 b): ”Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre 1. januar 2012. Flest innvandrere fra de nye EU-landene”. Hentet 18.09.12 fra <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/>

SSB (2012 c): ”Innvandring og innvandrere”. Hentet 18.09.12 fra <http://www.ssb.no/innvandring/>

SSB (2012 d): *"Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre. Personer med innvandringsbakgrunn, etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn 1.januar 2012 (Rettet 30.april 2012)"*. Hentet 18.09.12 fra

<http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/tab-2012-04-26-04.html>

SSB (2012 e): *"Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, etter landbakgrunn (de 20 største gruppene). Utvalgte kommuner 1.januar 2012"*. Hentet 18.09.12 fra

<http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/tab-2012-04-26-10.html>

Stokke, Olga (2013) *"Snur føydalkulturen ryggen – velger barn og jobb"*. Aftenpostens Nettutgave. Hentet 14.03.13 fra

http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Snur-foydalkulturen-ryggen---velger-barn-OG-jobb-7144150.html#.UUF6daUdh_A

Støren, Liv Anne (2002): *"De første årene av karrieren. Forskjeller og likheter mellom minoritet og majoritet med høyere utdanning"*. NIFU rapport. Hentet 05.06.12 fra

http://www.nifu.no/Norway/Publications/2002/Rapport_7-2002.pdf

Støren, Liv Anne (2006): *"Kap. 5: Innvandrere med høyere utdanning – hvordan er deres møte med det norske arbeidsmarkedet"*. I Kunnskapssamfunnet tar form (Red.) J.B. Grøgaard og L.A. Støren, Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Støren, Liv Anne (2010): *"Unge innvandrere i utdanning og overgang til arbeid"*. NIFU-rapport 45/2010. Hentet 10.03.13 fra

<http://www.nifu.no/files/2012/11/NIFUrapport2010-45.pdf>

Tufte, Per Arne (2000): *"En intuitiv innføring i logistisk metode"*. SIFO. Statens institutt for forbruksforskning. Arbeidsnotat nr.8, 2000

Wiborg, Øyvind (2006): *"Suksess i arbeidsmarkedet blant høyt utdannete innvandrere. Betydningen av jobbkompetanse, sosiale nettverk og diskriminering for inntekt"*. Sosiologisk tidsskrift, 14 (3): 276-297

Zaman, Kadafi (2006) ”*Indiske kvinner viser vei*”. VGs Nettutgave. Hentet 14.03.13 fra <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=117559>

Alle kilder som er brukt i denne oppgaven er oppgitt.

Antall ord: 33982 (inkludert referanser i tekst).

Appendiks

Appendiks A: I arbeid 2010, hel modell

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.632*** (0.0727)	-0.836*** (0.0768)	-0.809*** (0.0792)
Pakistanske etterkommere	-0.602*** (0.0397)	-0.870*** (0.0511)	-0.790*** (0.0525)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Kjønn (mann=0)		-0.472*** (0.0405)	-0.374*** (0.0435)
Bachelor (Vgs=0)		0.303*** (0.0479)	0.0394 (0.0521)
Master (Vgs=0)		0.922*** (0.0725)	0.417*** (0.0784)
År siden utd.		0.0139*** (0.00537)	0.0400*** (0.00569)
Bosted (oslo=0)		-0.187*** (0.0491)	-0.207*** (0.0503)
Sivilstatus (ugift=0)		0.838*** (0.0621)	0.780*** (0.0639)
Antall barn		0.126*** (0.0277)	0.0655** (0.0282)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.401*** (0.122)
Naturvitenskap			0.741*** (0.123)
Helsefag			0.536*** (0.116)
Andre fag			-0.585*** (0.110)
Konstantledd	0.480*** (0.0270)	0.474*** (0.0654)	0.590*** (0.124)
N	11,427	11,427	11,427

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks B: I arbeid 2010, for menn

I arbeid 2010, menn.	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.720*** (0.103)	-0.858*** (0.109)	-0.767*** (0.112)
Pakistanske etterkommere	-0.508*** (0.0559)	-0.832*** (0.0715)	-0.647*** (0.0743)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Bachelor (Vgs=0)		-0.0646 (0.0725)	-0.356*** (0.0819)
Master (Vgs=0)		0.759*** (0.106)	0.340*** (0.117)
År siden utd.		0.00381 (0.00733)	0.0315*** (0.00786)
Bosted (oslo=0)		-0.173** (0.0700)	-0.204*** (0.0720)
Sivilstatus (ugift=0)		1.117*** (0.102)	1.077*** (0.104)
Antall barn		0.308*** (0.0476)	0.239*** (0.0483)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.513*** (0.196)
Naturvitenskap			0.834*** (0.190)
Helsefag			0.151 (0.205)
Andre fag			-0.572*** (0.185)
Konstantledd	0.611*** (0.0387)	0.487*** (0.0880)	0.535*** (0.197)
N	5,835	5,835	5,835

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks C: I arbeid 2010, for kvinner

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.547*** (0.103)	-0.792*** (0.108)	-0.827*** (0.113)
Pakistanske etterkommere	-0.720*** (0.0570)	-0.913*** (0.0733)	-0.948*** (0.0754)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Bachelor (Vgs=0)		0.544*** (0.0637)	0.283*** (0.0681)
Master (Vgs=0)		1.048*** (0.0996)	0.539*** (0.109)
År siden utd.		0.0202** (0.00806)	0.0446*** (0.00848)
Bosted (oslo=0)		-0.202*** (0.0696)	-0.202*** (0.0717)
Sivilstatus (ugift=0)		0.665*** (0.0822)	0.605*** (0.0854)
Antall barn		0.0222 (0.0363)	-0.0432 (0.0376)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.428*** (0.160)
Naturvitenskap			0.547*** (0.184)
Helsefag			0.694*** (0.143)
Andre fag			-0.570*** (0.138)
Konstantledd	0.351*** (0.0379)	0.0114 (0.0889)	0.241 (0.157)
N	5,592	5,592	5,592

Robuste standardfeil i parentes
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks D: I arbeid ett år etter endt utdanning, hel modell

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.355*** (0.0809)	-0.594*** (0.0875)	-0.632*** (0.0965)
Pakistanske etterkommere	-0.764*** (0.0459)	-0.751*** (0.0586)	-0.707*** (0.0634)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		-0.0960*** (0.00774)	-0.0660*** (0.00907)
Alder kvadrert		0.000314 (0.000461)	-0.000943* (0.000530)
Kjønn (mann=0)		0.142*** (0.0465)	0.341*** (0.0536)
Bachelor (Vgs=0)		0.923*** (0.0507)	0.548*** (0.0591)
Master (Vgs=0)		1.539*** (0.0706)	0.855*** (0.0805)
Bosted (oslo=0)		0.00102 (0.0555)	-0.0633 (0.0603)
Sivilstatus (ugift=0)		0.356*** (0.0668)	0.320*** (0.0728)
Antall barn		0.0244 (0.0289)	0.0556* (0.0319)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.360*** (0.119)
Naturvitenskap			0.961*** (0.119)
Helsefag			0.748*** (0.112)
Andre fag			-1.069*** (0.111)
Konstantledd	-0.653*** (0.0277)	-0.549*** (0.0829)	-0.402*** (0.139)
N	11,427	11,427	11,427

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks E: I arbeid ett år etter endt utdanning, for menn

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.351*** (0.119)	-0.612*** (0.129)	-0.522*** (0.144)
Pakistanske etterkommere	-0.697*** (0.0659)	-0.713*** (0.0831)	-0.447*** (0.0936)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		-0.0889*** (0.0111)	-0.0461*** (0.0141)
Alder kvadrert		0.00115* (0.000678)	-0.000813 (0.000836)
Bachelor (Vgs=0)		0.904*** (0.0742)	0.482*** (0.0943)
Master (Vgs=0)		1.658*** (0.0972)	0.968*** (0.120)
Bosted (oslo=0)		0.0496 (0.0796)	-0.0717 (0.0894)
Sivilstatus (ugift=0)		0.234** (0.101)	0.192* (0.113)
Antall barn		0.0975** (0.0428)	0.144*** (0.0484)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.218 (0.183)
Naturvitenskap			0.836*** (0.177)
Helsefag			0.262 (0.192)
Andre fag			-1.492*** (0.184)
Konstantledd	-0.815*** (0.0401)	-0.744*** (0.111)	-0.420** (0.213)
N	5,835	5,835	5,835

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks F: I arbeid ett år etter endt utdanning, for kvinner

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.365*** (0.111)	-0.591*** (0.119)	-0.726*** (0.130)
Pakistanske etterkommere	-0.824*** (0.0642)	-0.784*** (0.0829)	-0.904*** (0.0881)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		-0.106*** (0.0109)	-0.0842*** (0.0121)
Alder kvadrert		-0.000423 (0.000628)	-0.00123* (0.000687)
Bachelor (Vgs=0)		0.924*** (0.0706)	0.557*** (0.0790)
Master (Vgs=0)		1.407*** (0.104)	0.781*** (0.115)
Bosted (oslo=0)		-0.0480 (0.0777)	-0.0723 (0.0824)
Sivilstatus (ugift=0)		0.451*** (0.0899)	0.425*** (0.0957)
Antall barn		-0.0431 (0.0400)	-0.0388 (0.0435)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.395** (0.160)
Naturvitenskap			0.613*** (0.181)
Helsefag			0.980*** (0.142)
Andre fag			-0.812*** (0.142)
Konstantledd	-0.496*** (0.0384)	-0.180 (0.126)	0.0798 (0.186)
N	5,592	5,592	5,592

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks G: I arbeid tre år etter endt utdanning, hel modell

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.373*** (0.0915)	-0.560*** (0.0965)	-0.565*** (0.111)
Pakistanske etterkommere	-0.800*** (0.0496)	-0.822*** (0.0647)	-0.742*** (0.0705)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		-0.134*** (0.00654)	-0.107*** (0.00785)
Alder kvadrert		0.000188 (0.000357)	-0.000703 (0.000428)
Kjønn (mann=0)		0.0137 (0.0508)	0.230*** (0.0590)
Bachelor (Vgs=0)		0.737*** (0.0552)	0.274*** (0.0664)
Master (Vgs=0)		1.028*** (0.0775)	0.238*** (0.0918)
Bosted (oslo=0)		-0.00435 (0.0607)	-0.0716 (0.0665)
Sivilstatus (ugift=0)		0.570*** (0.0721)	0.532*** (0.0791)
Antall barn		-0.0533* (0.0306)	-0.0246 (0.0334)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.528*** (0.140)
Naturvitenskap			1.036*** (0.141)
Helsefag			0.729*** (0.136)
Andre fag			-1.155*** (0.134)
Konstantledd	-0.622*** (0.0298)	-0.0407 (0.0872)	0.186 (0.160)
N	9,711	9,711	9,711

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks H: I arbeid tre år etter endt utdanning, for menn

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.458*** (0.131)	-0.663*** (0.140)	-0.529*** (0.165)
Pakistanske etterkommere	-0.918*** (0.0705)	-0.948*** (0.0913)	-0.675*** (0.104)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		-0.116*** (0.00879)	-0.0780*** (0.0112)
Alder kvadrert		0.000297 (0.000492)	-0.00121* (0.000624)
Bachelor (Vgs=0)		0.798*** (0.0801)	0.244** (0.105)
Master (Vgs=0)		1.278*** (0.107)	0.366*** (0.133)
Bosted (oslo=0)		0.116 (0.0864)	0.00130 (0.0983)
Sivilstatus (ugift=0)		0.427*** (0.110)	0.376*** (0.125)
Antall barn		0.0334 (0.0454)	0.0784 (0.0511)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.374* (0.219)
Naturvitenskap			0.910*** (0.214)
Helsefag			0.459** (0.234)
Andre fag			-1.570*** (0.221)
Konstantledd	-0.645*** (0.0418)	-0.272** (0.115)	0.156 (0.246)
N	5,051	5,051	5,051

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks I: I arbeid tre år etter endt utdanning, for kvinner

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	-0.288** (0.128)	-0.468*** (0.133)	-0.591*** (0.149)
Pakistanske etterkommere	-0.676*** (0.0699)	-0.693*** (0.0924)	-0.783*** (0.0981)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		-0.155*** (0.00987)	-0.135*** (0.0112)
Alder kvadrert		5.82e-05 (0.000523)	-0.000384 (0.000598)
Bachelor (Vgs=0)		0.689*** (0.0774)	0.280*** (0.0883)
Master (Vgs=0)		0.740*** (0.114)	0.110 (0.133)
Bosted (oslo=0)		-0.131 (0.0859)	-0.159* (0.0909)
Sivilstatus (ugift=0)		0.676*** (0.0963)	0.648*** (0.102)
Antall barn		-0.129*** (0.0422)	-0.120*** (0.0450)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.571*** (0.186)
Naturvitenskap			0.586*** (0.212)
Helsefag			0.881*** (0.172)
Andre fag			-0.872*** (0.171)
Konstantledd	-0.599*** (0.0424)	0.256* (0.134)	0.584*** (0.214)
N	4,660	4,660	4,660

Robuste standardfeil i parentes
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks J: Separate analyser for etterkommergruppene, hel modell

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	0.409*** (0.0844)	0.0885 (0.0939)	0.0635 (0.103)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder		-0.0894*** (0.0128)	-0.0518*** (0.0154)
Alder kvadrert		-0.000790 (0.000739)	-0.00220** (0.000860)
Kjønn (mann=0)		0.140** (0.0711)	0.138* (0.0813)
Bachelor (Vgs=0)		0.995*** (0.0841)	0.0688 (0.103)
Master (Vgs=0)		1.705*** (0.0953)	0.487*** (0.116)
Bosted (oslo=0)		-0.0778 (0.0727)	-0.0809 (0.0794)
Sivilstatus (ugift=0)		0.623*** (0.100)	0.522*** (0.110)
Antall barn		-0.185*** (0.0474)	-0.149*** (0.0536)
<i>Utdanningsretning (samf=0)</i>			
Økonomiske fag			0.432** (0.180)
Naturvitenskap			0.958*** (0.189)
Helsefag			0.731*** (0.174)
Andre fag			-1.558*** (0.187)
Konstantledd	-1.417*** (0.0367)	-1.220*** (0.121)	-0.547**
N	5,619	5,619	5,619

Robuste standardfeil i parentes
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks K: Separate analyser for etterkommergruppene, menn

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	0.346*** (0.123)	0.0138 (0.141)	-0.104 (0.152)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder (1975=0)		-0.0846*** (0.0185)	-0.0299 (0.0223)
Alder kvadrert		-0.000729 (0.00112)	-0.00307** (0.00128)
Bachelor (vgs=0)		1.168*** (0.122)	-0.0298 (0.153)
Master (vgs=0)		1.902*** (0.134)	0.553*** (0.182)
Bosted (oslo=0)		-0.0869 (0.106)	-0.141 (0.117)
Sivilstatus (ugift=0)		0.297** (0.148)	0.219 (0.162)
Antall barn		-0.0980	-0.0533 (0.0768)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			0.471 (0.294)
Naturvitenskapelige fag			0.981*** (0.293)
Helsefag			0.443 (0.306)
Andre fag			-1.830*** (0.308)
Konstantledd	-1.512*** (0.0524)	-1.282*** (0.162)	-0.425 (0.341)
N	2,905	2,905	2,905
Robuste standardfeil i parentes			
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1			

Appendiks L: Separate analyser for etterkommergruppene, kvinner

	(1) LOGIT	(2) LOGIT	(3) LOGIT
Indiske etterkommere	0.459*** (0.116)	0.140 (0.127)	0.185 (0.141)
<i>Individuelle faktorer</i>			
Alder (1975=0)		-0.0982*** (0.0179)	-0.0743*** (0.0212)
Alder kvadrert		-0.000909 (0.000984)	-0.00169 (0.00115)
Bachelor (vgs=0)		0.841*** (0.116)	0.178 (0.141)
Master (vgs=0)		1.505*** (0.136)	0.493*** (0.162)
Bosted (oslo=0)		-0.0840 (0.101)	-0.0522 (0.110)
Sivilstatus (ugift=0)		0.882*** (0.137)	0.751*** (0.151)
Antall barn		-0.272*** (0.0669)	-0.233*** (0.0758)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>			
Økonomiske fag			0.369 (0.236)
Naturvitenskapelige fag			0.568** (0.276)
Helsefag			0.875*** (0.218)
Andre fag			-1.322*** (0.237)
			-0.456
Konstantledd	-1.321*** (0.0514)	-0.951*** (0.179)	0.369 (0.288)
N	2,714	2,714	2,714

Robuste standardfeil i parentes
 *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks M: I arbeid 2010, for menn: samspill

	(1) LOGIT
Indiske ett.	-1.050*** (0.155)
Pakistanske ett.	-0.756*** (0.0873)
<i>Individuelle faktorer</i>	
Bachelor (vgs=0)	-0.507*** (0.0889)
Master (vgs=0)	-0.00160 (0.134)
År siden utdanning	0.0304*** (0.00792)
Bosted (oslo=0)	-0.239*** (0.0730)
Sivilstatus (ugift=0)	1.058*** (0.105)
Antall barn	0.245*** (0.0487)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>	
Økonomiske fag	0.564** (0.224)
Naturvitenskapelige fag	0.958*** (0.198)
Helsefag	0.235 (0.242)
Andre fag	-0.427** (0.184)
<i>Samspill</i>	
Pak.ett*bachelor	0.778*** (0.184)
Pak.ett*master	1.163*** (0.287)
Ind.ett*bachelor	1.048*** (0.294)
Ind.ett*master	0.875** (0.383)
Pak.ett*økonomi	-0.197 (0.230)
Pak.ett*naturfag	-0.194 (0.192)
Pak.ett*helsefag	-0.453 (0.308)
Ind.ett*økonomi	0.253 (0.330)
Ind.ett*naturfag	-0.264 (0.343)
Ind.ett*helsefag	-0.192 (0.440)
Konstantledd	0.508*** (0.197)
N	5,835

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks N: I arbeid 2010, for kvinner: samspill

	(1) LOGIT
Indiske ett.	-1.008*** (0.158)
Pakistanske ett.	-1.017*** (0.0894)
<i>Individuelle faktorer</i>	
Bachelor (vgs=0)	0.203*** (0.0741)
Master (vgs=0)	0.310** (0.136)
År siden utdanning	0.0452*** (0.00854)
Bosted (oslo=0)	-0.222*** (0.0723)
Sivilstatus (ugift=0)	0.601*** (0.0861)
Antall barn	-0.0511 (0.0379)
<i>Utd.retning (samfunnsfag=0)</i>	
Økonomiske fag	0.227 (0.192)
Naturvitenskapelige fag	0.784*** (0.226)
Helsefag	0.916*** (0.167)
Andre fag	-0.478*** (0.139)
<i>Samspill</i>	
Pak.ett*bachelor	0.345** (0.146)
Pak.ett*master	0.570** (0.229)
Ind.ett*bachelor	0.931*** (0.301)
Ind.ett*master	1.272*** (0.370)
Pak.ett*økonomi	0.462** (0.212)
Pak.ett*naturfag	-0.576* (0.316)
Pak.ett*helsefag	-0.353** (0.166)
Ind.ett*økonomi	-0.126 (0.372)
Ind.ett*naturfag	-0.842 (0.541)
Ind.ett*helsefag	-0.848** (0.341)
Konstantledd	0.219 (0.159)
N	5,592
Robuste standardfeil i parentes	
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

Appendiks O: Sysselsatt ett år etter endt utdanning. For menn: samspill

	(1) LOGIT
Indiske ett.	-0.724*** (0.279)
Pakistanske ett.	-0.907*** (0.141)
<i>Individuelle faktorer</i>	
Alder (1975=0)	-0.0444*** (0.0143)
Alder kvadrert	-0.000584 (0.000853)
Bachelor (vgs=0)	0.418*** (0.0983)
Master (vgs=0)	0.472*** (0.137)
Bosted (oslo=0)	-0.110 (0.0930)
Sivilstand (ugift=0)	0.186 (0.114)
Antall barn	0.162*** (0.0488)
<i>Utdanningsretning (samf.=0)</i>	
Økonomiske fag	0.0188 (0.210)
Naturvitenskapelige fag	0.650*** (0.187)
Helsefag	0.0889 (0.229)
Andre fag	-1.488*** (0.185)
<i>Samspill</i>	
Pak.ett*bachelor	0.261 (0.187)
Pak.ett*master	1.444*** (0.286)
Ind.ett*bachelor	0.316 (0.350)
Ind.ett*master	1.708*** (0.421)
Pak.ett*økonomi	0.405* (0.237)
Pak.ett*naturfag	0.443** (0.204)
Pak.ett*helsefag	-0.0533 (0.335)
Ind.ett*økonomi	-0.121 (0.409)
Ind.ett*naturfag	-0.175 (0.413)
Ind.ett*helsefag	-0.814 (0.541)
Konstantledd	-0.230 (0.219)
N	5,835

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

***Appendiks P: Sysselsatt ett år etter endt utdanning. For kvinner:
samspill***

	(1) LOGIT
Indiske ett.	-1.410*** (0.284)
Pakistanske ett.	-1.321*** (0.121)
<i>Individuelle faktorer</i>	
Alder (1975=0)	-0.0828*** (0.0124)
Alder kvadrert	-0.001000 (0.000703)
Bachelor (vgs=0)	0.444*** (0.0824)
Master (vgs=0)	0.265* (0.141)
Bosted (oslo=0)	-0.118 (0.0852)
Sivilstand (ugift=0)	0.415*** (0.0969)
Antall barn	-0.0267 (0.0438)
<i>Utdanningsretning (samf.=0)</i>	
Økonomiske fag	0.202 (0.191)
Naturvitenskapelige fag	0.604*** (0.216)
Helsefag	0.816*** (0.162)
Andre fag	-0.794*** (0.144)
<i>Samspill</i>	
Pak.ett*bachelor	0.391** (0.165)
Pak.ett*master	1.225*** (0.242)
Ind.ett*bachelor	1.232*** (0.360)
Ind.ett*master	1.655*** (0.408)
Pak.ett*økonomi	0.451* (0.235)
Pak.ett*naturfag	-0.124 (0.316)
Pak.ett*helsefag	0.312* (0.184)
Ind.ett*økonomi	-0.0897 (0.426)
Ind.ett*naturfag	-0.262 (0.514)
Ind.ett*helsefag	-0.227 (0.362)
Konstantledd	0.238 (0.191)
N	5,592

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks Q: Sysselsatt tre år etter endt utdanning. For menn: samspill

	(1) LOGIT
Indiske ett.	-0.526* (0.274)
Pakistanske ett.	-0.968*** (0.148)
<i>Individuelle faktorer</i>	
Alder (1975=0)	-0.0782*** (0.0113)
Alder kvadrert	-0.000662 (0.000629)
Bachelor (vgs=0)	0.117 (0.111)
Master (vgs=0)	-0.0788 (0.153)
Bosted (oslo=0)	-0.0102 (0.103)
Sivilstand (ugift=0)	0.367*** (0.127)
Antall barn	0.101* (0.0520)
<i>Utdanningsretning (samf.=0)</i>	
Økonomiske fag	0.517** (0.245)
Naturvitenskapelige fag	0.826*** (0.223)
Helsefag	0.316 (0.274)
Andre fag	-1.534*** (0.220)
<i>Samspill</i>	
Pak.ett*bachelor	0.573*** (0.204)
Pak.ett*master	1.097*** (0.310)
Ind.ett*bachelor	0.928** (0.409)
Ind.ett*master	2.015*** (0.485)
Pak.ett*økonomi	-0.302 (0.261)
Pak.ett*naturfag	0.272 (0.224)
Pak.ett*helsefag	0.221 (0.359)
Ind.ett*økonomi	-0.875* (0.459)
Ind.ett*naturfag	-0.729 (0.471)
Ind.ett*helsefag	-1.496** (0.616)
Konstantledd	0.207 (0.251)
N	5,051

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

*Appendiks R: Sysselsatt tre år etter endt utdanning. For kvinner:
samspill*

	(1) LOGIT
Indiske ett.	-1.224*** (0.289)
Pakistanske ett.	-1.333*** (0.130)
<i>Individuelle faktorer</i>	
Alder (1975=0)	-0.139*** (0.0116)
Alder kvadrert	0.000151 (0.000618)
Bachelor (vgs=0)	0.146 (0.0919)
Master (vgs=0)	-0.318** (0.158)
Bosted (oslo=0)	-0.195** (0.0949)
Sivilstand (ugift=0)	0.627*** (0.104)
Antall barn	-0.103** (0.0456)
<i>Utdanningsretning (samf.=0)</i>	
Økonomiske fag	0.373* (0.220)
Naturvitenskapelige fag	0.371 (0.245)
Helsefag	0.553*** (0.193)
Andre fag	-0.860*** (0.176)
<i>Samspill</i>	
Pak.ett*bachelor	0.555*** (0.189)
Pak.ett*master	0.707** (0.306)
Ind.ett*bachelor	1.442*** (0.439)
Ind.ett*master	2.445*** (0.538)
Pak.ett*økonomi	0.516** (0.254)
Pak.ett*naturfag	0.553 (0.388)
Pak.ett*helsefag	0.840*** (0.205)
Ind.ett*økonomi	-0.618 (0.509)
Ind.ett*naturfag	-0.557 (0.600)
Ind.ett*helsefag	-0.581 (0.479)
Konstantledd	0.799*** (0.220)
N	4,660

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks S: Oddsen for å være i arbeid 2010, lagt til dummy for antall barn

	(1) ODDS	(2) ODDS	(3) ODDS
Indiske etterkommere	0.503*** (0.0394)	0.506*** (0.0409)	0.411*** (0.0433)
Pakistanske etterkommere	0.600*** (0.0253)	0.524*** (0.0287)	0.495*** (0.0299)
Bachelorgrad (vgs= 0)	1.089* (0.0554)	0.618*** (0.0376)	0.591*** (0.0378)
Mastergrad (vgs=0)	1.658*** (0.128)	0.628*** (0.0596)	0.543*** (0.0593)
Økonomiske fag	1.556*** (0.185)	1.427*** (0.175)	1.425*** (0.174)
Naturvitenskapelige fag	2.439*** (0.289)	1.774*** (0.219)	1.776*** (0.218)
Helsefag	1.687*** (0.191)	1.572*** (0.185)	1.546*** (0.183)
Andre fag	0.544*** (0.0585)	0.717*** (0.0806)	0.738*** (0.0835)
År siden utdanning	1.076*** (0.00527)	0.906*** (0.00880)	0.908*** (0.00882)
Kjønn (kvinne=1)		0.656*** (0.0292)	0.657*** (0.0293)
Sivilstand (ugift=0)		1.640*** (0.112)	1.632*** (0.111)
Over tre barn		0.444*** (0.0429)	0.449*** (0.0432)
Ingen barn		0.700*** (0.0406)	0.699*** (0.0405)
Alder		0.829*** (0.00934)	0.831*** (0.00935)
Alder kvadrert		1.000 (0.000369)	1.000 (0.000371)
Bosted (oslo=0)		0.812*** (0.0423)	0.803*** (0.0421)
Pak.ett* bachelorgrad			1.197* (0.129)
Pak.ett *mastergrad			1.394** (0.230)
Ind.ett* bachelorgrad			1.768*** (0.332)
Ind.ett* mastergrad			1.748** (0.400)
Konstantledd	1.149 (0.128)	29.43*** (5.613)	28.69*** (5.465)
N	11,427	11,427	11,427

Robuste standardfeil i parentes

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

***Appendiks T: Oddsen for å være i arbeid 2010, for menn, lagt til
dummy for antall barn***

	(1) ODDS	(2) ODDS	(3) ODDS
Indiske etterkommere	0.505*** (0.0559)	0.513*** (0.0572)	0.397*** (0.0550)
Pakistanske etterkommere	0.725*** (0.0433)	0.577*** (0.0444)	0.505*** (0.0425)
Bachelorgrad (vgs=0)	0.836** (0.0663)	0.451*** (0.0422)	0.404*** (0.0400)
Mastergrad (vgs=0)	1.684*** (0.195)	0.673*** (0.0928)	0.511*** (0.0783)
Økonomiske fag	1.584** (0.299)	1.757*** (0.343)	1.759*** (0.336)
Naturvitenskapelige fag	2.327*** (0.424)	2.157*** (0.405)	2.215*** (0.409)
Helsefag	1.160 (0.230)	1.168 (0.237)	1.076 (0.220)
Andre fag	0.506*** (0.0899)	0.770 (0.143)	0.839 (0.155)
År siden utdanning	1.084*** (0.00737)	0.915*** (0.0131)	0.919*** (0.0131)
Sivilstand (ugift=0)		2.371*** (0.261)	2.372*** (0.263)
Over tre barn		0.674** (0.118)	0.683** (0.120)
Ingen barn		0.574*** (0.0499)	0.567*** (0.0493)
Alder		0.858*** (0.0139)	0.862*** (0.0139)
Alder kvadrert		1.000 (0.000506)	1.000 (0.000510)
Bosted (oslo=0)		0.816*** (0.0602)	0.791*** (0.0590)
Pak.ett* bachelorgrad			1.691*** (0.285)
Pak.ett* mastergrad			2.320*** (0.582)
Ind.ett* bachelorgrad			2.583*** (0.691)
Ind.ett* mastergrad			2.046** (0.690)
Konstantledd	1.314 (0.237)	21.37*** (6.003)	20.44*** (5.700)
N	5,835	5,835	5,835

Robuste standardfeil i parentes

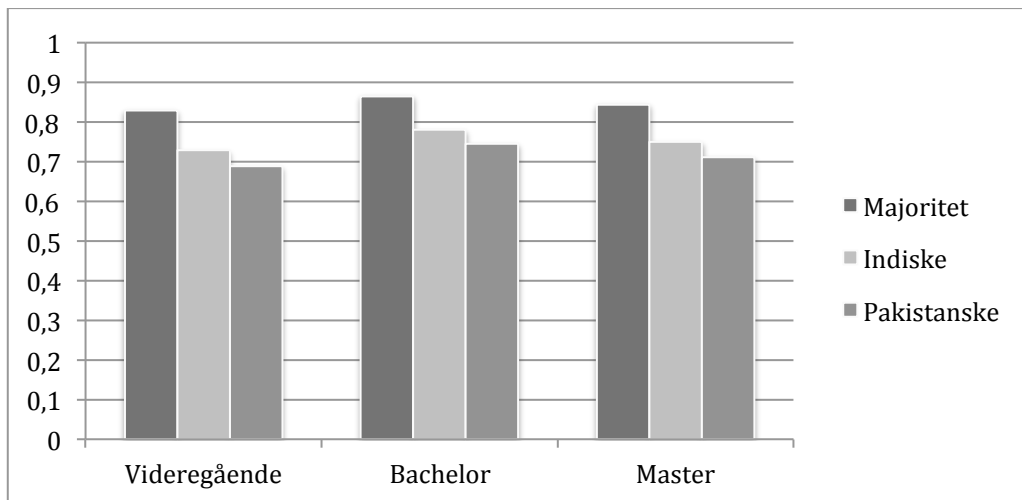
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks U: Oddsen for å være i arbeid 2010, for kvinner, lagt til dummy for antall barn

	(1) ODDS	(2) ODDS	(3) ODDS
Indiske etterkommere	0.499*** (0.0559)	0.510*** (0.0599)	0.429*** (0.0695)
Pakistanske etterkommere	0.490*** (0.0298)	0.463*** (0.0367)	0.458*** (0.0406)
Bachelorgrad (vgs=0)	1.390*** (0.0950)	0.731*** (0.0591)	0.723*** (0.0613)
Mastergrad (vgs=0)	1.815*** (0.195)	0.608*** (0.0822)	0.562*** (0.0892)
Økonomiske fag	1.548*** (0.242)	1.374** (0.220)	1.365* (0.219)
Naturvitenskapelige fag	1.744*** (0.318)	1.460** (0.267)	1.444** (0.264)
Helsefag	2.041*** (0.288)	1.738*** (0.249)	1.709*** (0.248)
Andre fag	0.551*** (0.0752)	0.709** (0.0990)	0.712** (0.101)
År siden utdanning	1.062*** (0.00764)	0.894*** (0.0121)	0.895*** (0.0122)
Sivilstand (ugift=0)		1.309*** (0.121)	1.302*** (0.121)
Over tre barn		0.352*** (0.0451)	0.354*** (0.0453)
Ingen barn		0.848** (0.0690)	0.850** (0.0691)
Alder		0.799*** (0.0128)	0.801*** (0.0129)
Alder kvadrert		1.001 (0.000541)	1.001* (0.000542)
Bosted (oslo=0)		0.812*** (0.0608)	0.809*** (0.0609)
Pak.ett* bachelorgrad			1.021 (0.146)
Pak.ett *mastergrad			1.119 (0.253)
Ind.ett* bachelorgrad			1.408 (0.379)
Ind.ett* mastergrad			1.614 (0.515)
Konstantledd	1.035 (0.149)	25.50*** (6.494)	25.37*** (6.487)
N	5,592	5,592	5,592

Robuste standardfeil i parentes
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Appendiks V: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Kvinner som er bosatt i Oslo, født i 1975, er gift, har to barn og har naturvitenskapelig utdanning.

Appendiks W: Predikert sannsynlighet for å være sysselsatt tre år etter endt utdanning. Menn som er bosatt i Oslo, født i 1975, er gift, har to barn og har helsefaglig utdanning.

